

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Godina XII Broj 111 Srpanj-Kolovoz 2014. ISSN 1800-5179

Sadržaj:

- 3** Kulturni događaji zagrijali ljeto
- 21** 13. srpnja – Praznik svih građana
- 23** Simbol hrvatske kulturne baštine
- 26** Sportski događaj koji povezuje
- 29** Vjenčanje Crne Gore s morem
- 35** Simbol kulturno-historijskog naslijeđa
- 37** Zahvalnost svecu
- 40** Ribanje pod ukres – Mačevanje sa morskim stvorenjima
- 43** Aktualnosti
- 50** Kronika Društva
- 54** Novosti iz Hrvatskoga nacionalnog vijeća
- 58** Pismo čitatelja
- 60** Bokeška pjatanca
- 64** Povijest brodskih kružnih putovanja u Boki kotorskoj: INDEPENDENCE & CONSTITUTION
- 68** Znameniti Hrvati u Herceg Novome
- 71** Kotor moje mladosti
- 74** Kapetan Bartulović u “Velikom ratu”
- 80** In memoriam
- 82** Kronika grada

Poštovani čitatelji!

Ne možemo se pohvaliti dugim i toplim ljetom, vrućinama i odmorima, ali se zato možemo pohvaliti iznimno bogatim kulturnim programima koji su zagrijali ove kišne ljetne dane i večeri.

Odlučili smo ovoga puta izdati dvobroj upravo zato da bismo na ovim stranicama što vjernije prenijeli djelić dvomjesečne vruće atmosfere iz Kotora, Tivta, Herceg Novog i Budve.

Crna Gora je proslavila 13. srpnja Dan državnosti, a predsjednik Filip Vujanović tim je povodom, u godini obilježavanja stoljeća od Prvoga svjetskog rata, ponovno podsjetio na potrebu prevladavanja podjela, njegovanje vrijednosti tradicije i zajedništva.

Peraštanka Antonia Ulčar sudjelovala je na „Reviji tradicijske nošnje i izboru najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske“, a u Zagrebu su održane 3. hrvatske svjetske igre, koje predstavljaju dragocjeni most između hrvatskih zajednica u svijetu, uz sudjelovanje predstavnika iz Crne Gore.

Kotor je dobio novu multimedijalnu dvoranu – rekonstruiranu crkvu sv. Pavla, a u Sarajevu je otkriven i blagoslovljen spomenik Ivanu Pavlu II.

Pisali smo vam o svemu tome i mnoštvu drugih zanimljivosti, uz već redovne rubrike i serijale.

Pozivam vas da nam se javite i pišete o kulturnim, povijesnim, aktualnim i ostalim događajima iz vaše sredine kako bismo imali još bolji i bogatiji Glasnik.

Vaša urednica
Tijana Petrović

Tiskanje časopisa sufinancirali:

*** FOND ZA ZAŠTITU I OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA**

*** DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA**

*** OPŠTINA KOTOR**

*** TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA**

“Hrvatski glasnik”, Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi mjesečno.

Adresa: **Zimski bazen “Nikša Bućin”, Škaljari, 85330 Kotor**
Telefon: +382 (0)32 304 232 · Faks: +382 (0)32 304 233
E-mail: hgd-kotor@t-com.me · WEB: www.hrvaticg.com
Žiro-računi: **520-361700-17** · **510-4741-76**
Osnivač i nakladnik: **Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor**

Urednica: **Tijana Petrović**
Uređivački odbor: **Marija Mihaliček, Tripo Schubert, Vivijan Vuksanović, Danijela Vulović, Joško Katelan** · Lektorica: **Sandra Čudina** · Fotografije: **Foto Parteli, Radoje Milić, Milan Dobrilović, Dario Musić, Radio Dux, arhiva HGD CG, Zoran Nikolić**
Grafička priprema i tisak: **Biro Konto, Igalo**
Naklada: 600 primjeraka

KULTURNI DOGAĐAJI ZAGRIJALI LJETO

Ljeto nam je ove godine prilično zakasnilo pa kad je konačno i stiglo nije se moglo pohvaliti lijepim vremenom i vrućinom! Ipak, obilje kulturnih događaja nadomjestilo je nedostatak sunca i donijelo, domaćima i turistima, prijeko potrebno okrepljenje. Na ovim stranicama prenijet ćemo vam djelić ljetne atmosfere iz Kotora, Tivta, Budve i Herceg Novog.

Priredila:
Tijana Petrović

KOTOR

Tijekom dva mjeseca ovog ljeta publika u Kotoru bila je u prilici pratiti i sudjelovati u iznimno bogatom kulturno-zabavnom programu. Osam raznovrsnih segmenata 6. međunarodnog festivala Kotor arta, međunarodni ljetni kotorski karneval, tradicionalne manifestacije s velikim brojem propratnih kulturnih događaja i kao finale, fešta nad feštama - Bokeljska noć, dali su boju i miris, obasjali ljeto u starome gradu.

Festival klapa Perast

Trinaesti međunarodni Festival klapa Perast 2014., u sklopu Kotor arta, održan je od 27. do 29. lipnja na trgu ispred crkve svetoga Nikole

u Perastu. Ljubitelji klapske pjesme uživali su u izvedbama ženskih, mješovitih i muških klapa koje su u natjecateljskom dijelu pjevale i po jednu bokeljsku pjesmu, kao obvezni dio repertoara,

što ovom festivalu daje prepoznatljivost. Tako se ovoga puta čulo dvadesetak potpuno novih aranžmana pjesama iz Boke, koje je na području Boke kotorske prikupio etnomuzikolog Ludvik Kuba. Revijalni program koji je održan 29. lipnja pod nazivom "Zavičajne harmonije" jest novost u koncepciji festivala tijekom kojega su se čule izvorne a cappella pjesme iz svih krajeva iz kojih su došle klape sudionice.

Kotorski festival pozorišta za djecu

Na Pjaci sv. Tripuna počeo je 2. srpnja, tradicionalnom predajom gradskih ključeva djeci, 22. kotorski festival pozorišta za djecu. Ključeve je preuzela u ime djece Đorđa Čolo, a gradonačelnica Marija Čatović istaknula je značaj ovog festivala za Kotor. "Kulturno ljeto u Kotoru nezamislivo je bez ovog festivala, bez ove jedinstvene bajke u kojoj uživaju djeca, ali i stariji. Festival se afirmisao kao jedan od najznačajnijih pozorišnih događaja na ovim prostorima. Ne samo da godinama doprinosi popularizaciji pozorišne umjetnosti kod najmlađih, već u velikoj mjeri utiče na umjetničko formiranje generacija djece, pružajući šansu mladima da u bogatom programu iskažu svoje talente i stvaralaštvo", rekla je Čatović.

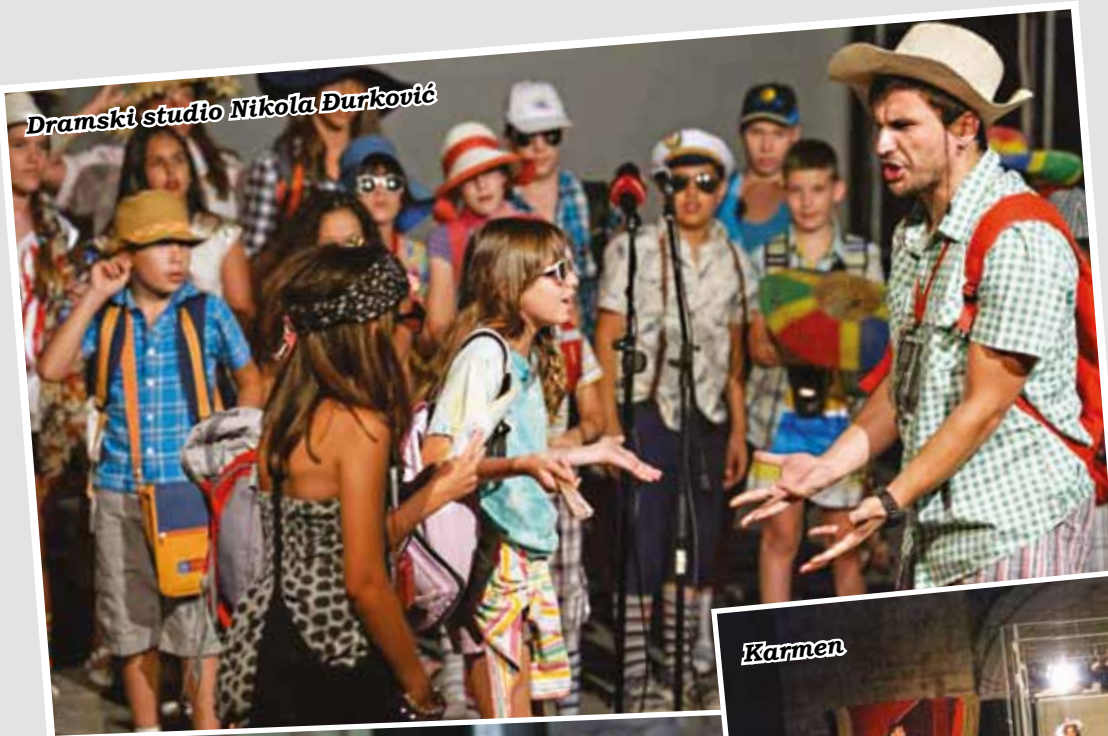
Publika na predstavi "Čarobnjak iz Oza"

Na svečanom otvorenju nastupio je talijanski regionalni plesni teatar "OPLAS" iz Umbertide, u suradnji s teatrom "La Terra Nuova" iz Peruje s baletom na štulama "Karmen". Atraktivne scene, kostimi, akrobacije na štulama, svjetlosni efekti i vatromet iza-

zvali su oduševljenje mnogobrojne publike.

Od 2. do 10. srpnja ključevi grada Kotora bili su u dječjim rukama. Sve je bilo podređeno malim-velikim ljudima, a trгови i pjacete orili su se od dječje graje, smijeha, pljeska. Najmlađi čuvari grada za to su

Dramski studio Nikola Đurković

Karmen

S prvonagrađene predstave

Čarobnjak iz Oza

Ružno pače

“Srebrni šou”

“Život u njenom danu”

vrijeme imali priliku vidjeti, ali i sudjelovati u nekom od 74 programa u sklopu devet programskih cjelina. Na raspolaganju su im bile mnogobrojne kreativne radionice za izradu origamija i kolaža, nakita i suvenira, radionice ilustracija i kreativnog pisanja, kao i arheološke i glumačke radionice. Izložbe lutaka, čitaonice, zanimljive instalacije i razni

koncerti napravili su od kotorskoga Staroga grada veliku veselju pozornicu. U natjecateljskom programu sudjelovalo je 12 predstava, a dječji žiri najboljom je proglasio predstavu “Život u njenom danu”, autorski projekt Hilary Chaplain (USA). Druga nagrada po odluci dječjeg žirija pripala je izraelskoj predstavi “Srebrni šou”, a treća Gradskom pozo-

rištu iz Podgorice za predstavu “Ružno pače”. Žiri grada Kotora također je za najbolju proglasio predstavu “Život u njenom danu” i to “zato što je izbrisala granicu između publike i scene. I zato što je ukinula još mnoge druge barijere: između tuge i radosti, između saznavanja i zataškavanja, između samoće i prijateljstva, između mašte i stvarnosti”.

Don Brankovi dani muzike

Trinaest raznovrsnih solističkih, komornih i orkestarskih koncerata klasične muzike i dva „slobodna“ programa, u kojima su nastupili domaći izvođači i gosti iz inozemstva od 5. srpnja do 13. kolovoza, obilježili su 13. don Brankove dane muzike.

Festival uspješno gradi kontinuitet u predstavljanju vodećih svjetskih pijanista pa smo ove godine imali priliku poslušati djela Debisija, Rahmanjinova, Ravela... u izvedbi priznatoga ruskog pijanista Borisa Berezovskog koji je pobrao ovacije i izazvao nekoliko biseva. Prvi put u Kotoru, ali i regiji, čuli su se zvuci orgulj-

Ratimir Martinović

ske viole koju je 2013. godine, po nacrtu Leonarda da Vinci-ja, konstruirao poljski pijanist i skladatelj Sławomir Zubrzy-

ki. Orguljska viola predstavljena je na Don Brankovim danima muzike nakon manje od godinu od svjetske premijere.

Ovaj zanimljiv instrument, kako po konstrukciji (naliku je na čembalo) tako i po zvuku (nalikuje na violu da gamba), Zubrzycki je prezentirao publici svirajući transkripcije djela koja su uglavnom pisana za violu da gamba.

Kada je već riječ o raritetnim instrumentima, ovogodišnji Kotor art aktivirao je jednu zaboravljenu priču violine iz slavne graditeljske obitelji Gvarneri, koja je „zarobljena“ čekala možda baš ovaj festival u sefu Radio-televizije Crne Gore. Tako je priliku da na njoj završava imao Stefan Milenković, koji je uz violinske koncerte iz ciklusa „Četiri godišnja doba“ Nikole Paganinija otvorio službeni program 13. don Brankovih dana muzike. Naravno, već tradicionalno, na otvorenju su svoje mjesto osigurali članovi Crnogorskoga simfonijskog orkestra, ovaj put u gudačkoj postavci, na čelu s dirigentom Grigorijem Kraskom. Tako je ove godine izostao zvuk simfonijskog orkestra, a zvuk gudača je nastavljen u tri koncerta Festivaluskog orkestra koji od ove godine predvodi violinist Arpad Nađ.

Komorni ansambli ove godine bili su vrlo raznovrsni. Domaći umjetnici, gitaristi Goran Krivokapić i Danijel Ce-

rović, predstavili su se u Crnogorskome gitarističkom duu izvedeći prvi put transkripcije „Engleskih svita“ Johanna Sebastiana Bacha. Kombinacija gitare i klarineta čula se u dvorištu Starog zatvora u Kotoru. Klavirski trio „Brams“ predstavio je klasičnu muziku u punom sjaju, a značajan nastup imao je i njemački „Ansambel 4.1“ koji je kao kvintet (klarinet, oboa, fagot, horna, klavir) premijerno izveo djelo mladog autora Marka Kovača. On je „Dinarsku svitu“ napisao kao festivalsku narudžbu.

Dva koncerta na Ljetnoj pozornici privukla su veliki broj posjetilaca, ljubitelja različitih muzičkih žanrova. Na početku festivala nastupio je trio Gabi Novak – Arsen Dedić – Matija Dedić, dok je pred kraj festivala prvi put u Kotoru, na veliko oduševljenje publike, nastupila Josipa Lisac.

S Festivalskim orkestrom Kotor arta ovog ljeta nastupili su venezuelski trubač mlađe generacije Francisco ‘Paco’ Flores, austrijska violinistkinja srpsko-ruskog podrijetla Lidija Bajić, kao i pijanist, umjetnički direktor Festivala Ratimir Martinović koji je na završnom koncertu i dirigirao orkestrom. Uz njega čast da stanu za dirigentski pult imali su mek-

sički dirigent Jesus Medina i Elizabeth Atl. Različiti pristupi dirigenata u radu s orkestrom odrazili su se na interpretacije skladbi koje su obuhvaćale stilski široko razdoblje, od baroka do suvremene glazbe. U tom smislu posebno je značajno to što je publika prvi put imala priliku poslušati „Mjesecovo jezero“, djelo suvremene austrijske skladateljice Johanne Doderer (dirigent E. Atl), kao i „Goldberg varijacije“ Johanna Sebastiana Bacha u aranžmanu Milana Aleksića za gudački orkestar (dirigent R. Martinović).

Kotor arTeatar

Kotor arTeatar otvoren je premijerom predstave "Kinez", koja je rađena u koprodukciji Kulturnog centra Nikola Đurković, Fondacije Kotorski festival pozorišta za djecu, fe-

stivala Kotor arta i Gradskog pozorišta iz Podgorice. Predstava koja govori o tranzicijskim traumama zaslužnim za stvaranje društva koje ne trpi nježnost i slabost premijerno je izvedena u prostoru nekadašnje zgrade Jugooceanije,

zgrade koja je više od 20 godina devastirana. "Zbog toga smo i odabrali ovo mjesto jer devastacija prostora simbolizuje i dvadesetogodišnju devastaciju duha koju živimo...", rekao je jedan od koproducenta predstave Petar Pejaković.

Druga premijera pripada živućem klasiku Ivi Brešanu, njegovu tekstu "Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja", u režiji Luke Kortine. Tekst napisan davne 1965. godine još uvijek, na isti način i istom oštrinom, uspješno podbada, izvrgava kritici i ruglu, uznemirava duhove ovih naših prostora.

Reprizno su izvedene predstave nastale autentično u Kotoru: "Njegoš, vatre", "Njegoš i ja" i "Njegoš za djecu".

Sea Rock festival

Četvrti Sea Rock festival, od ove godine u sklopu Kotor art

festivala, održan je 25. i 26. srpnja. Jedan od najboljih malih festivala na ovim prostorima iz godine u godinu ima sve više poklonika pa ljetna pozornica postaje mala za sve one koji žele uživati u sjajnoj rock glazbi.

"Sea Rock nudi ono što je aktualno i prepoznato kao najbolje u domenu alternativne i rock muzike i zbog svog kvaliteta i autentičnosti našao je mjesto u okviru Međunarodnog festivala Kotor arta. Rock kultura, i kao muzički pravac

i kao sistem vrijednosti i uvjerenja, jedna je od najznačajnijih spona, veza među ljudima. Univerzalni jezik pop rock muzike, koji već više od pola vijeka povezuje ljude različitih prostora, generacija, snažan je idejni pokretač današnjice. U tom smislu rock kultura jedan je od amblema, simbola savremenosti", rekao je jedan od osnivača ovog festivala Ivan Krivokapić.

Za sljedeće izdanje festivala Krivokapić najavljuje još veći spektakl te ističe da su već po-

čeli pregovori s nekim poznatim glazbenicima čija imena još ne želi otkriti.

Međunarodna smotra mode Revijom talijanskog brenda "Genny" ispred katedrale sv.

Tripuna 18. srpnja otvorena je 17. međunarodna smotra mode po kojoj je Kotor prepoznatljiv u modnome svijetu.

Sljedeće večeri publici se predstavio američki dizajner

Lakvan Smit, kao i crnogorske kreatorice Milena Đurđić i Marina Banović-Džuver koja rekla da je njezina linija specijalno kreirana za kotorsku reviju mode.

Fašinada

Tradicionalna Fašinada održana je 22. srpnja u Perastu 563. put. U smiraj dana barke mještana krenule su ka Gospi od Škrpjela da bi Peraštani ispunili zavjet predaka i bacili kamenje oko otoka. To je pet i pol stoljeća stari običaj obnav-

ljanja ovoga umjetnog otoka. U sklopu Fašinade posljednje dvije godine organizira se i međunarodna regata jedrilica krastaša kojom se upotpunjuje kompletan ugođaj i priča o Perastu i pomorcima. Regata se održava u akvatoriju ispred Perasta, oko otoka do tjesnaca Verige i u dijelu Tivatskog

zaljeva, a organizator je Jedriličarski savez Crne Gore. Svakog 22. srpnja golemi broj turista i građana Boke dođe u Perast uživati u ambijentu 'grada muzeja' i ostaviti svoj pečat u bokeljskoj tradiciji i jednoj od rijetkih procesija na moru - Fašinadi.

Međunarodni ljetni kotorski karneval

Trinaesti međunarodni kotorski karneval otvoren je 31. srpnja koncertom Ane Rucner na Trgu od oružja, a dobro raspoloženje prenijelo se i na već tradicionalnu Ribarsku feštu na muljanskoj rivi. Dana 1. kolovoza na kotorskome ljetnom bazenu održane su karnevalske igre na vodi, dok je u nastavku večeri za dobro raspoloženje i mediteranski štimung bila zadužena, kao i uvijek, fenomenalna klapa Kumpanji iz Blata na Korčuli.

Karneval je završen 2. kolovoza velikom i bogatom karnevalskom povorkom, uz sudjelovanje 30-ak maskiranih grupa iz Crne Gore, Italije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Makedonije. Nakon defilea koji je trajao skoro dva sata, karnevalsko slavlje nastavljeno je na Trgu od oružja gdje je goste zabavljao dubrovački bend "Amadeus".

Bokeljska noć

“Fešta nad feštama”, kako je Bokelji zovu, specifična i prepoznatljiva ne samo u Crnoj Gori nego i šire, održana je u subotu 23. kolovoza pred više desetina tisuća posjetilaca. Defile od 60-ak barki, čije su maštovite kreacije ocijenjene vrlo uspješnim, oduševio je

domaće i goste, a sve je “začinio” desetominutni vatromet.

Tročlani žiri, kojim je predsjedavala pjesnikinja iz Tivta Maja Perfiljeva, i članovi: slikarica Dušica Ivetić te redatelj Dušan Vuleković, dodijelili su prvu nagradu i 1.500 eura kreaciji “Osveta peraškog kokota”, drugu koja iznosi 1.000 eura “Ajkuli”, a treću od 500

eura kreaciji “Nareži još”. Specijalne nagrade po 200 eura dobile su barke: „First suvenir boat show“, „Šoto voće“, „Đardin“, „Tajna večera“ i „Škaljarski bokun želja“.

Fešta je nastavljena na Trgu od oružja, uz glazbu grupe Lungo mare i kotorske klapa Incanto.

Druga nagrada “Ajkula”

Treća nagrada “Nareži još”

*Prva nagrada
“Osveta peraškog kokota”*

TIVAT

Tivatsko kulturno ljeto već godinama je iznimno bogato. U tome prednjači tivatski Centar za kulturu koji nam, iz godine u godinu, u sklopu Purgatorija, nudi sve bogatije sadržaje i programe... svakog dana, dulje od dva mjeseca.

Purgatorije

Jezikom statistike, ovogodišnje „Purgatorije“ koje su se odigravale u razdoblju od 26. srpnja do čak 4. rujna obuhvatile su 67 programa, od čega 28 kazališnih predstava, 14 koncerata, 7 izložbi, 5 promo-

cija književnih djela i slično, da bi u natjecateljskom dijelu u sklopu selekcije redateljice Tanje Rigonat tivatskoj publici bilo predstavljeno sedam kazališnih ostvarenja: „Avgust u okrugu Osejdz“ Ateljea 212 iz Beograda, „Zločin i kazna“ Kazališta Gavella iz Zagreba, „Trpele“ Beogradskoga dramskog pozorišta, „Unosno mesto“ i „Otelo“ Jugoslovenskoga dramskog pozorišta iz Beograda, „Gospođa ministarka“ Pozorišta Boško Buha iz Beograda i „Providenca“, najnovija produkcija Centra za kulturu Tivat. Do zaključenja ovog broja „Glasnika“ nismo bili u mogućnosti saznati ovogodišnje laureate, ali je opći dojam da je viđeno najbolje iz regije, što ovaj festival učvršćuje među najznačajnijim ovakve vrste tijekom ljetnog razdoblja.

Iznimno atraktivni bili su likovni programi Galerije ljetni-

kovca Buća te koncertni opus koji je obuhvatio raznovrsni program, od sudjelovanja Crnogorskoga simfonijskog orkestra, preko operne dive Jadranke Jovanović, zatim Amire Medunjanin ili Damira Imamovića te „Sevdah takhta“, do zbora Sveučilišta Alkala iz Španjolske.

Uzevši u obzir i događaje izvan „Purgatorija“ Tivat je ove godine obilovao kulturnim sadržajima koji su često u samo jednom danu uz Centar za kulturu i Turističku organizaciju organizirali još i Porto Montenegro u sklopu Zbirke pomorskog naslijeđa, izložbenog i koncertnog programa, zatim novotvoreni „Regent“ hotel uz klavirski koncert svjetski poznate pijanistkinje Lole Asanove te Lutica Bay, mnogobrojne nevladine organizacije i udruženja.

Vilijam Šekspir

OTELO

JUGOSLOVENSKO DRAMSKO POZORIŠTE

Režija: Miloš Lolić

Vojin Ćetković
Nikola Đuričko
Milena Živanović
Branislav Lečić
Goran Daničić
Radovan Vujović
Dubravka Kovjanić
Ljiljana Međesi
Nikola Rakočević
Dubravko Jovanović
Stefan Bundalo
Dejan Dedić

Ljeto dobrog ukusa

Već treću godinu zaredom Turistička organizacija Tivta priređuje gastronomsko-etnološku feštu "Ljeto dobrog ukusa" koja je postala vrlo popularna i zanimljiva ne samo gostima, nego i domaćinima na tivatskoj rivijeri.

"Manifestacija 'Ljeto dobrog ukusa' koncipirana je kao spoj svega dobrog - dobre gastro ponude, specijaliteta mediteranske kuhinje i interesantnog kulturno-zabavnog programa", istaknula je Tamara Petković iz tivatske Turističke organizacije.

Turistička organizacija zao-kružila je bogat ljetni program koncertom Nine Badrić na gradskoj rivi Pine 18. kolovoza. Nina je svojim energičnim nastupom, prepoznatljivim plesom i zvonkim glasom izazvala oduševljenje publike.

Fešta od rogača

U Donjoj Lastvi, pod starim rogačem, 25. srpnja održana je 5. po redu Fešta od rogača. Mnogobrojni posjetitelji uživali su u delicijama od rogača koje

su pripremile lastovske domaćice. Na bogatim trpezama bile su izložene razne vrste kolača, kruh, riba, rakija i vino.

Osim u dobrom okusu, gosti su uživali i u dobroj glazbi. Nastupila je klapa "Veterani vazda mladi" iz Tivta, a kao

iznenađenje večeri pojavila se Neda Ukraden, koja je zajedno s klapom otpjevala nekoliko pjesama.

Posebnu pozornost izazvala je klapa "Maslina" iz Šibenika, koja je zabavljala goste do kasno u noć.

BUDVA

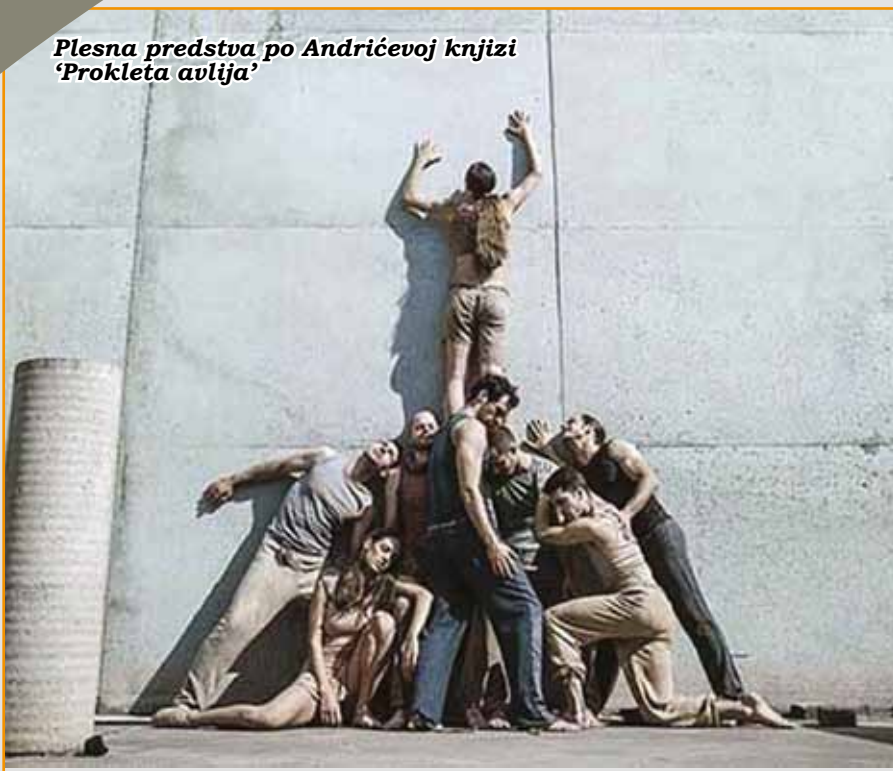
Grad teatar

Kazališne predstave, koncerti klasične glazbe, izvedbe zborova, književne i pjesničke večeri, likovne izložbe, svečanosti i igre na otvorenome... čine prepoznatljivim budvanski Grad teatar.

Ovaj 28. festival Grad teatar trajao je od 20. srpnja do 10. kolovoza i tijekom 52 festivalska dana održano je 60 programa: 27 dramskih, 13 glazbenih, 13 književnih, 3 likovna i 4 razgovora u obnovljenom ciklusu „Razgovor s glumcem“. U off programu ovogodišnjeg festivala održane su i tri večeri tijekom kojih su nastupali stand-up komičari iz regije. Na festivalu su nastupili eminentni umjetnici iz Crne Gore, Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Slovenije, Poljske, Italije, Francuske, Gruzije, Rusije, Ukrajine, Izraela i Sjedinjenih Američkih Država.

“Cilj festivala Grad teatar je da živi i zimi, a tokom tog postfestivalskog perioda u planu su raznovrsni programi manjeg obima”, rekao je direktor festivala Blažo Rado-man i dodao kako razmišljaju pokrenuti zajedničke projekte s Kotor artom i festivalima u okruženju.

*Plesna predstava po Andrićevoj knjizi
'Prokleta avlija'*

*Scena iz predstave
'Kanjōš Macedonović'*

Predstava 'Tri musketara'

Plaža Jaz

Sea Dance Festival

Od ove godine Budva ima još jedan izniman festival – Sea Dance.

Sea Dance Festival održan je ove godine od 15. do 17. srpnja na plaži Jaz i predstavlja grandioznu završnicu uglednoga novosadskog Exit festivala.

Festival su otvorili popularni The Books Of Knjige, zatim su nastupili Rambo Amadeus, Neno Belan, glavne zvijezde Jamiroquai i Klingande. Dobra zabava nastavljena je sljedećeg dana uz britanskoga glazbenika Examplea, hrvatskoga benda Lollobrigida, zatim uz Eyesburn, Who See, Bad Copy, Kirila Djaikovskog Feat TK Wonder. Prvo izdanje festivala na Jazu okončano je nastupom pionira elektroničke glazbe i neprijepornog vladara plesnih podija, britanskog sastava Underworld, a njima su se pridružili i Juan Atkins, Tara McDonald, Mark Knight, kao i Darkwood Dub, Urban & 4 i Autogeni trening.

Morskim izdanjem Exita prošetalalo se, prema procjenama organizatora, više od 80.000 ljudi.

Petrovačka noć

Veliki broj turista i mještana posjetilo je cjelodnevnu manifestaciju Petrovačka noć, koju je 29. kolovoza organizirala Turistička organizacija Budve, a koja označava kraj glavne turističke sezone.

Manifestacija je počela u 16 sati tradicionalnim sportskim igrama u kojima su se na prostoru пристаништа sudionici natjecali u povlačenju konopa i plivanju. Program je nastavljen defileom budvanske Gradske muzike gradskim šetalištem te koncertom na platou ispred Javne ustanove

“Crvena komuna”. Organizirana je besplatna degustacija ribe i brodeteta, uz vino i pivo, na dva punkta, na rivi ispred Crvene komune i pokraj restorana “Sutjeska”. Na Petrovačkoj noći nastupili su DJ sastav “Stereo Ambasada”, Nina Petković, Jelena Tomašević i Jura Sublić & grupa “Film”.

HERCEG NOVI

Ljeto u sunčanome gradu od skalina obilježio je iznimno bogat kulturno-zabavni program. Sunčane skale, Dani muzike, Trg od knjige, Noć kulture, Filmski festival, Guitar art summer fest...za svakoga je tu bilo ponešto!

Sunčane skale

Početkom srpnja na Kanli kuli održane su 20. jubilarne Sunčane skale. Prva večer bila je natjecateljskog karaktera, dok je druga okupila ranije pobjednike. Publika je uživala slušajući stare i nove hitove, a povremeno i pjevala s izvođačima, među kojima su bili: Željko Joksimović, Marija Šerifović, Vlado Georgiev, Milena Vučić, Boris Režak, Miki Perić, Boris Novković, Zana, Knez, Romana, Goca Tržan, Bojan Marović, Sergej Četković.

Kristalne sirene dodijeljene su sponzorima za dugogodiš-

nju vjernost, ali i skladatelj Sanji Iliću, ovogodišnjem predsjedniku žirija festivala koji je vezan uz ovu glazbenu manifestaciju od njezina osnivanja. On je rekao da će biti obnovljena lijepa tradicija organiziranja programske cjeline "Glumci pjevaju", koja je na početku Sunčanih skala plijenila pažnju publike.

"Jubilej je prilika da se prisjetimo onih koji su vjerovali u ovaj festival", rekao je direktor Slobodan Bučevac i dodao da će od sljedeće godine Skale opet biti prilika za natjecanje novih, mladih zvijezda i, s druge strane, provjerenih autora za izbor Pjesme ljeta.

Nepodijeljena ocjena svih sudionika jubilarnog koncerta Sunčanih skala je da je her-

cegnovski festival među najpopularnijim u regiji, a sudjelovanje na njemu znak je ugleda, ali i mjesto za dobro druženje i provod.

Noć kulture

Pod sloganom "Probudi pticu kulturospavalicu jer odoše svi u muzej" 26. srpnja peti put je održana manifestacija "Noć kulture" u Herceg Novome. Ova manifestacija koja promovira kulturnu baštinu i suvremeno umjetničko stvaralaštvo postala je prepoznatljivi kulturni brend.

"Noć kulture" svečano je otvorena u Galeriji Josip Bepo

Benković, u 21 sat, izložbom slika Luke Berberovića kome je ovogodišnja manifestacija i posvećena. U Galeriji "Sue Ryder" i Galeriji Luća bile su izložene slike, pasteli, akvareli i crteži ovog autora.

Te noći smjenjivali su se na više od 15 lokacija diljem Staroga grada glazbeni, likovni i scenski programi.

Prva Noć kulture održana je 2010. godine, na više od 25 lokacija diljem Herceg Novoga i okupila je više od 10.000 posjetilaca. Sljedeća godina privukla je više od 12.000 ljudi kada su kulturne ustanove u Herceg Novom u samo jedno veče zabilježile više posjeta nego tijekom čitave godine.

Prošlogodišnja Noć kulture, koja je održana na dvadeset lokacija s ciljem da animira čitav grad, okupila je više od 10.000 posjetilaca. Uz mnogobrojne izložbe, performanse i odličnu atmosferu, program su upot-

punili mnogobrojni muzički događaji, prateći sadržaji i kazališni izrazi. Herceg Novi postao je velika, otvorena ga-

lerija, a umjetnost u neposrednom kontaktu s hercegnovskom publikom i turistima.

Filmski festival

Na Kanli kuli održan je 28. filmski festival od 1. do 7. srpnja. Za to vrijeme publika

je, u četiri programske cjeline, mogla pogledati skoro 90 ostvarenja, a festival je obilježila premijera filma „Dejčaci iz Ulice Marksa i Engelsa” crnogorskog redatelja Nikole Vuk-

čevića. Crna Gora je na hercegnovskoj smotri participirala s još dva filmska ostvarenja: „Varvari” i „Atomski zdesna”. Kada je riječ o selekciji dokumentarnih filmova, predstav-

ljen je film Danila Marunovića, a u selekciji studentskih filmova predstavila su se četiri studenta Fakulteta dramskih umjetnosti s Cetinja.

Osim "Stratosa", svi filmovi u glavnome programu bili su debitantski.

Žiri festivala jednoglasno je odlučio da Gran pri – Velika zlatna mimoza pripadne filmu „Spomenik Majklu Džeksonu” redatelja Darka Lungulova, uz obrazloženje da je ovaj projekt hrabro i poetsko-stručno prenio sliku suočavanja s okrutnom tranzicijskom stvarnošću. Zlatna mimoza za režiju pripala je redatelju Nikoli Vukčeviću za film „Dječaci iz Ulice Marksa i Engelsa”. Redatelj uspostavlja blizak odnos filmske priče s publikom vodeći veliku glumačku ekipu kroz burne godine naše prošlosti - obrazloženje je žirija za ovo priznanje. Zlatna mimoza za najbolju mušku ulogu dodijeljena je Janku Popoviću Volariću koji, kako žiri navodi, suptilnim sredstvima u iznimnoj glumačkoj suigri filma „Vis a Vis”, redatelja Nevija Marasovića, gradi lik hipersenzibilnoga mladog čovjeka.

Zlatnu mimozu za najbolju žensku ulogu dobila je Jasna Đuričić za glumu u filmu „Varvari“, a žiri je svoju odluku za nagradu obrazložio riječima „za svedenu, a raskošno odigranu ulogu majke porodice i društva u raspadu“ koji je razgalio publiku u prvoj festivalskoj noći. Za scenarij Zlatnom mimozom žiri je nagradio film „Bez motivacije“, izraelske scenaristkinje i redateljice Talije Lavije koja je ispisala tragikomičnu priču žena-vojnika koje razotkrivaju tešku birokratsku svakidašnjicu Izraela – zemlje u ratu. Ova autorica uspjela je osvojiti i jednu od glavnih festivalskih nagrada „Živko Nikolić“. Direkcija Filmskog festivala

Herceg Novi – Montenegro film festivala i Centar film Beograd nagradu „Milan Žmukić” za izniman doprinos razvoju festivalu dodijelili su pjesniku, piscu i scenaristu Abdulahu Sidranu iz Sarajeva. Zlatna mimoza za kameru dodijeljena je Đorđu Arambašiću

za film „Neposlušni” i Dimitriju Jokoviću za film „Dječaci iz Ulice Marksa i Engelsa”.

Obrazlažući svoje odluke član žirija Branko Baletić rekao je da iznimna publika ovog festivala zaslužuje najveću nagradu.

Guitar Art Summer Fest

Zvuci gitare čuli su se među novskim zidinama na Guitar Art Summer Festu održanom od 15. do 20. kolovoza. Ova manifestacija već devetu godinu zaredom okupila je klasične gitariste, ali i one drugih profila, od učenika osnovnih i srednjih škola, preko studenata, do njihovih profesora i uglednih gostiju, vodećih svjetskih gitarista.

Festival je svečano otvoren 15. kolovoza na Trgu Mića Pavlovića, uza zvuke renesanse i baroka, a zajedno su nastupili ansambli „Renesans“ iz Beograda i „Minstrel“ iz Zagreba. Tijekom šest dana trajanja festivala organizirani su majstorski tečajevi, izložbe i besplatni koncerti, a publika je, uz ostalo, na Trgu od muzike uživala u koncertnim izvedbama slovenskoga gitarista Maka Grgića, crnogorskoga dua „Vox 2 feel“, Davida Pavlovića iz Mađarske, a posljednje večeri nastupio je crnogorski kvintet „Clazz“. Na Kanli kuli nastupio je 16. kolovoza „The BestBeat Band“ koji je publici izveo glazbu šezdesetih i najveće hitove slavnih Beatlesa.

DAN DRŽAVNOSTI SVEČANO OBILJEŽEN DILJEM CRNE GORE

13. SRPNJA PRAZNIK SVIH GRAĐANA

Datum 13. srpnja je najznačajniji datum u povijesti Crne Gore. Dana 13. srpnja 1878. godine svijet je prepoznao i priznao nezavisnost države Crne Gore na Berlinskom kongresu, a 13. srpnja 1941. godine crnogorski narod prvi u porobljenoj Europi digao se na ustanak protiv fašizma.

Priredio:
Tripo Schubert

Upovodu Dana državnosti crnogorski predsjednik Filip Vujanović priredio je 12. srpnja svečani prijem u Plavome dvorcu na Cetinju.

Predsjednik je pozdravljajući goste, uz ostalo, podsjetio da se ove godine obilježava stoljeće od početka Prvoga svjetskog rata koji je, kako je rekao, Europu uzdrmao u njezinim temeljima i otvorio perspektivu još gorega Drugoga svjetskog rata.

Crnoj Gori donio je samo patnju i stradanja, ali je na-

kon njega Crna Gora izgubila nezavisnost svoje države za koju se stoljećima borila i izborila na Berlinskome kongresu toga velikog 13. srpnja. Iako saveznik pobjednika, vrijedan i važan, Crna Gora ostala je bez nezavisne države. Bilo je to neustavno i nepravedno, a s aspekta sudjelovanja u ratu neprimjereno. Zato će historijski ostati zapamćeno da jedan od pobjednika rata nije sačuvao svoju državu i uz naklonost ostalih saveznika i njihovih politika. Stoga je ova godina obilježavanja stoljeća od Prvoga svjetskog rata snažan dokaz i podsjetnik na besmisao rata, na nužnost i

vrijednost mira. Zato je obilježavanje stoljeća rata pouka i poruka apsurdnosti rata, a za stoljeća mira – istaknuo je Vujanović.

Prema njegovim riječima ova godina je još jedan podsjetnik da iz historijskih pogrešaka moramo učiti da ih ne bismo ponovili.

- Naročito mi na Bakanu. Da li je bilo ko nakon stradanja u Prvom i Drugom svjetskom ratu mogao prognozirati rat na prostoru bivše Jugoslavije? Rat koji je odnio stotine hiljada života, prinudio milione ljudi na izbjeglištvo i donio nemjerljiva materijalna razaranja. I to u vremenu kada je

postojalo pamćenje Drugoga, pa i Prvoga svjetskog rata. Moramo u Crnoj Gori biti ponosni da smo jedina država bivših jugoslovenskih prostora gdje se nije ratovalo, ubijalo i razaralo. Prvi put smo izvukli pouku iz istorije, u ime bolje budućnosti. Shvatili smo da se ne smijemo dijeliti, da moramo biti zajedno da bi se zajedno sačuvali. Da smo istorijski preplatili cijenu ratovanja i da je očuvanje mira obaveza prema budućim generacijama. Obaveza koja se ne može upoređivati ni sa jednom drugom – rekao je Vujanović.

Prevladavamo podjele

Prema njegovim riječima godina obilježavanja stoljeća od Prvoga svjetskog rata ponovno podsjeća na potrebu prevladavanja podjela.

- Prevazilaženjem podjela čvrsto, jasno i trajno garantujemo stabilnost i mir. Obezbjeđujemo prosperitet i zajedništvo, a jednako i ugled u međunarodnoj zajednici, u kojoj su integracije temelj mira. Integracije su nastale kao pouka i poruka iz rata, a radi očuvanja mira – i UN i EU i NATO. Zato su svi i težili i teže velikim državnim porodicama. Zato ih ne napuštaju jer uz mir obezbjeđuju ekonomski razvoj i politički ugled. Zato ovdje, sa prijestonog Cetinja, ispod Lovćena, želim da i u ovoj svečanoj prilici pozovem sve nas da i nadalje njegujemo svoje vrijedne tradicije, i da svi zajedno budemo posvećeni prosperitetu svih građana Crne Gore i naše države - poručio je Vujanović.

Među mnogobrojnim gostima na prijemu su bili predsjednik Skupštine Ranko Krivokapić, predsjednica Vrhovnog suda Vesna Medenica, članovi Vlade, diplomatskog zbora i mnogobrojni predstavnici političkog i društvenog života.

Predsjednik Filip Vujanović

Čestitke predsjedniku Vujanoviću

Predsjednik Filip Vujanović primio je mnogobrojne čestitke predsjednika država, predstavnika međunarodnih organizacija i mnogih visokih uglednika.

Generalni tajnik Ujedinjenih naroda Ban Ki-mun rekao je uz ostalo - S velikim zadovoljstvom upućujem Vama, Vladi i građanima Crne Gore najtoplije čestitke u povodu državnog praznika. Svjedoci smo ohrabrujućeg napretka posljednjih godina, posebno u provođenju Milenijskih razvojnih ciljeva... I dalje računam na aktivno sudjelovanje Vaše zemlje i njezino liderstvo...

Američki državni tajnik Džon Keri u poruci navodi da će SAD nastaviti podržavati Crnu Goru u euroatlantskim integracijama i pozdravlja ubrzani napredak Crne Gore ka članstvu u NATO-u i EU ističući da je to čast koja odražava rastuću veličinu Crne Gore na globalnoj sceni.

Uz navedene, čestitke i prigodne poruke uputili

su i predsjednik Njemačke Joachim Gauck, predsjednik Ruske Federacije Vladimir Putin, naglašavajući nastavak konstruktivnog dijaloga između Rusije i Crne Gore i proširenje uzajamno korisne rusko-crnogorske suradnje u različitim područjima, predsjednik NR Kine Ksi Đinping, koji pridaje veliki značaj razvoju kinesko-crnogorskih odnosa i daljnjem jačanju suradnje u svim područjima. Čestitke su također uputili papa Franjo, predsjednik Republike Italije Đorđo Napolitano, predsjednik Republike Grčke Karlos Papuljas, predsjednik Austrije Hajnc Fišer, predsjednik Poljske Bronislav Komorovski, predsjednik Hrvatske Ivo Josipović, predsjednik Rumunjske Trajan Basescu, predsjednik Azerbajdžana Ilham Alijev, predsjednik Švicarske Konfederacije Didijer Burkhalter, predsjednik Palestine Mo-hamoud Abas, predsjednik Republike Uzbekistan Islam Karimov, car Japana Akihi-to, kralj Jordana Abudalah II. i kralj Tajlanda Bhumibol Adulyadej, kao i ostali visoki uzvanici.

*REVIJA TRADICIJSKE ODJEĆE I IZBOR NAJLJEPŠE HRVATICE U
NARODNOJ NOŠNJI IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE*

SIMBOL HRVATSKE KULTURNE BAŠTINE

Antonia se predstavila u ženskoj dobrotskoj nošnji u kojoj se 1849. godine udala Dobročanka, Ana Filipova Andrić.

Natjecateljice u Eko selu Grabovica

Priredila:
Tamara Lazarević

U organizaciji Udruga za očuvanje i promicanje hrvatske tradicijske kulture u Bosni i Hercegovini *Stećak* i Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba, pod pokroviteljstvom Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Općine Tomislavgrad te uz pomoć Vlade Hercegbosanske županije održana je 28. lipnja 'Revija tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske'. Na natjecanju je sudjelovalo dvadeset šest djevojaka iz dvadeset i jedne države i to iz: Australije, Novog Zelanda, Sjedinjenih Američkih Država, Brazila, Čilea, Perua, Mađarske, Njemačke, Srbije (Vojvodina), Austrije, Belgije, Italije, Slovenije, Češke, Slovačke, Rumunjske, Makedonije, Kosova, Španjolske, Bosne i Hercegovine i naše male, ali kulturno bogate Crne Gore (Boka kotorska).

Hrvate iz Crne Gore predstavljala je Antonia Ulčar iz Perasta, s pratiljom Tamarom Lazarević, također iz Perasta.

„Kada su me iz Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore odabrali da predstavljam Hrvatice iz Crne Gore na 'Reviji tradicijske odjeće i izboru najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske' u Tomislavgradu, s velikim zadovoljstvom sam prihvatila prijedlog prepoznavši rijetku priliku predstavljanja bokeljske tradicijske kulture široj javnosti. Zahvaljujući ljubaznosti direktorke Pomorskog muzeja u Kotoru, gđe Mileve Pejaković Vujošević, pripala mi je čast da odjenem nošnju iz muzejske zbirke. Riječ je o ženskoj dobrotskoj nošnji u kojoj se 1849. godine udala Dobročanka, Ana Filipova Andrić. Nošnja se sastoji od bijele podhaljine ukrašene

Učesnice iz bivše Jugoslavije. S lijeva na desno Slovenija, Crna Gora, Kosovo, Makedonija i dvije iz Srbije

čipkom, preko koje se nosi petarulić od bijelog tila, takođe ukrašen dobrotskom čipkom. Poslije toga oblači se bran (haljina) s bogatim plišeom od struka do stopala preko koje ide traversa (kecelja). Nošnju čini i župet (prsluk) s lijepo izrađenim srebrnim dugmadima. Preko svega oblači se kamizola koja doseže do struka, čija je upadljiva srebrna kopča predivno dekorisana. Rukavi su prorezani dužinom podlaktice te su zavrtani da bi ukrašen dobrotska čipka, koja se proteže od laktova do šake, došla do izražaja. Zanimljiv podatak govori da udata žena na glavi nosi maramu, vjerena suncobran u ruci, dok mlađe djevojke nose bijeli cvijet zadjenut u kosi“, počela je svoju priču Antonia i nastavila: „Na obale Buškog jezera, u karmelu svetog Ilije, smjestilo se 26

djevojaka iz cijelog svijeta, sa svojim pratiljama, uz srdačan doček oca Zvonka Martića. Na istome mjestu obavljeno je i oficijelno fotografiranje, gdje sam prvi put imala priliku da vidim toliko djevojaka odjeve-

Intervju za HRT

Revija, razgovor s voditeljem

nih u različite nošnje krajeva iz kojih potiču one ili njihovi preci.“

‘Revija i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji’ održali su se 28. lipnja u Tomislavgradu. Program revije vodio je Frano Riđan koji je svojim humorom i ljubaznošću pridonio vedrom raspoloženju svih djevojaka. „Kada je došao moj red da izađem pred mnogobrojnu publiku, ponos koji sam osjećala zbog ljepote nošnje učinio je da na pravi način predstavim našu Boku. Pitanja koja mi je voditelj uputio bila su interesantna i meni i publici, koja je to pozdravila burnim aplauzom. Mnogobrojne televizijske kuće, pa čak i one preko satelita, prenosile su ovaj događaj. Imala sam priliku da publici iz cijelog svijeta kažem nešto o našoj nošnji, o mom pradjedu koji je iz Duvna, o aktivnostima Hrvatskoga građanskog društva i par riječi o sebi i svom zanimanju“, rekla je Antonia i dodala: „Ovaj do-

gađaj za mene nikad neće biti zaboravljen zahvaljujući predivnom druženju s djevojkama koje su kao i ja, pored nagrada i proglašenja, imale jedan cilj - predstaviti svoju nošnju na najbolji način, steći nova prijateljstva i održavati ih, u čemu smo i uspjele.“

Žiri je proglasio Darinku Orčik iz Mađarske za najljepšu Hrvaticu, koja se predstavila u santovačkoj šokačkoj nošnji Hrvata iz Mađarske. Za njezinu prvu pratilju izabrana je Ivana Kljajić iz Bosne i Hercegovine u gradskoj nošnji Hrvatica iz Dervente dok je za drugu pratilju izabrana Lidiya Sarić iz Vojvodine, u nošnji bunjevačkih Hrvata iz Tavan-kuta.

Tijekom trajanja manifestacije u Tomislavgradu organiziran je bogat program, a najznačajniji dijelovi programa su posjet gradu Zagrebu i prijem kod predsjednika Hrvatske Ive Josipovića, predsjednika Hrvatskoga sabora Josipa Leke, kao i gradonačelnika Zagreba Milana Bandića, koji je orga-

nizirao ručak na Bundeku. „Predsjednika Josipovića smo pozdravile izvedbom narodne pjesme ‘Došli smo k’ vama’. Bila mi je velika čast dirigirati ovako šarolikom zboru dok se s mojih ruku vijorila čipka dobrotke nošnje. Predsjednik Ivo Josipović je kao vrsni muzičar udijelio komplimente našoj izvedbi. Usprkos gustom rasporedu dobra organiziranost naših domaćina omogućila mi je da sumiram utiske i predstavim svoj kraj i detalje o nošnji u nizu radijskih i televizijskih intervjua“, rekla je Antonia i dodala da su jednog dana posjetile i Mostar. Bile smo i počasne gošće humanitarne svečanosti za pomoć poplavljenim područjima u Vitezu, gdje sam kratkim govorom u ime svih djevojaka zahvalila na prijemu i čestitala im na dobroj organizaciji. U sklopu programa bila je i naša već dobro poznata pjesma koja je osvojila srca svih prisutnih, što su potvrdile čestitke, zahvale i veliki aplauz.“

Horska izvedba pjesme na Bundeku, dirigent Antonia Ulčar

U ZAGREBU ODRŽANE 3. HRVATSKE SVJETSKE IGRE CRO OLIMPIJADA

Sportski događaj koji povezuje

Hrvatske svjetske igre pokazale su se kao dragocjeni most koji povezuje i uspostavlja veze između hrvatskih zajednica u svijetu

Priredio:
Ilija Janović

U Zagrebu su 21. srpnja na Trgu bana Jelačića svečano otvorene Hrvatske svjetske igre, koje su okupile oko 450 sudionika iz 25 zemalja svijeta, s pet kontinenata.

Treće po redu Igre u organizaciji Hrvatskoga svjetskog kongresa otvorio je predsjednik Hrvatskoga sabora Josip Leko, koji je obrazlažući odluku Hrvatskoga sabora da prihvati pokroviteljstvo naglasio važnost povezivanja Hrvatske s njezinim iseljeništvom: „Hrvatske svjetske igre pokazale su se kao dragocjeni most koji

povezuje i uspostavlja veze između hrvatskih zajednica u svijetu. U sklopu ove manifestacije sudionici imaju priliku pobliže upoznati svoju domovinu i njezinu kulturu, uspostaviti rodbinske i prijateljske veze, ali i istodobno upoznati svjetske kulture“, rekao je Leko.

Pokrovitelj Hrvatskih svjetskih igara bili su predsjednik Republike Ivo Josipović, Hrvatski sabor, Državni ured za Hrvate izvan domovine, Hrvatska matica iseljenika, Grad Zagreb te druge ustanove.

Daria Krstičević, predstojnica Državnoga ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, svima njima zaželjela je dobrodošlicu u Lijepu Našu. Nagla-

Daria Krstičević na otvaranju

sila je da su Hrvatske svjetske igre ne samo manifestacija sportskog duha, već događaj koji ujedinjuje matičnu domovinu, hrvatsko iseljeništvo, hrvatsku nacionalnu manjinu i Hrvate iz Bosne i Hercegovine.

„Ovo su službeno treće Hrvatske svjetske igre, no i po mnogo čemu su prve. Prve su za mnoge od vas, prve su otkad je naša domovina u EU. No, prve su i po tome što se organiziraju u punom zajedništvu domovinske i iseljene Hrvatske. Naime, ove svjetske igre su projekt od nacionalnog interesa za Republiku Hrvatsku te su njegovu realizaciju poduprle sve značajne institucije Republike Hrvatske – predsjednik države i Hrvatskoga sabora, Vlade Republike Hrvatske te posebice Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske“, naglasila je predstojnica Krstičević.

Međutim, uz svečano otvorenje, uz nazočnost mnogobrojnih državnih i gradskih velikodostojnika te javnih uzvanika, sve ostalo je bilo daleko ispod razine organizacije Igara koje su se održale prije četiri godine u Zadru. Međutim, propusti ravnatelja Igara i dijela organizacije Igara nisu mogli omesti našu skromnu momčad u uspješnim nastupima u bućanju i plivanju te nešto manje uspješnim u tenisu i malom nogometu.

Na zgovima SC Špansko Anton Petković i Dejan Petković osvojili su zlato u bućanju, u disciplini parovi klasično, Anton Petković srebro u disciplini pojedinačno klasično te u disciplini precizno izbijanje Darko Slovníkar srebro i Anton Petković bronzu.

Dok se održavalo državno prvenstvo Hrvatske u plivanju na otvorenom bazenu Mladosti na Savi, usporedno su se i naši plivači natjecali u vrlo jakoj konkurenciji. Anton Cankar osvaja bronzu, a Franjo

Anton i Dejan Petković, pobjednici u bućanju

Gečević 4. mjesto na 50 metara slobodno.

Veterani u tenisu Zvonko Usanović i Klaudio Katelan u mnogobrojnoj i jakoj konkurenciji nisu uspjeli obraniti odličja osvojena prije četiri godine u Zadru te malonogometna ekipa uz solidnu igru nije prošla grupnu fazu.

Sportski karakter Igara oplemenjen je humanom notom! Na igralištu Nogometnog kluba Zagreb organizirana je utakmica za Gunju koju su odigrale Humane zvijezde Hr-

Slovníkar i Petković, srebro i bronca

Anton Cankar, bronca u plivanju

Bandić na nogometnoj utakmici

Nogometna ekipa HSI

vatske protiv ekipe Hrvatskih svjetskih igara! Gradonačelnik Milan Bandić i glasnogovornica Državnoga ureda za Hrvate izvan RH Žana Ćorić uputili su prvi udarac na utakmici. Pobjedile su Zvijezde rezultatom 10 : 6! Za ekipu Humanih zvijezda Hrvatske koju je predvodio kapetan Zvonimir Soldo zaigrao je i ministar poduzetništva i obrta Gordan Maras, glumac Slaven Knezović i savjetnik predsjednika Josipovića za sport Branko Tušek te ostali bivši profesionalni nogometaši. U momčadi nacional-

nih koordinatora Igar HSI-ja bilo je sudionika iz Australije, Argentine, Kanade, Austrije, Italije, Hrvatske, Rumunjske, Nizozemske, Švicarske, Vojvodine, BiH, Njemačke te iz Crne Gore Ilija Janović.

Prikupljeno je skoro 36.000 kuna.

Dodjelom medalja pobjednicima i pobjedničkim momčadima u Green Gold clubu u Zagrebu 26. srpnja zatvorene su 3. hrvatske svjetske igre.

Sljedeća dva dana održana je konvencija Hrvatskoga svjetskog kongresa.

Na kraju, posebnu zahvalnost za realizaciju odlaska natjecatelja iz Boke kotorske i Crne Gore, uz redovite financijere HNVC CG, HGD CG, HGI Tivat, dugujemo i Općini Tivat, TO Tivat, TO Kotor, Ledu i Podravki, Una-sipi Tivat, Radiju Tivat, Gattini Budva, Queen of Montenegro, Bachusu, Recoleti, Volatu i gosp. Andriji Krstoviću bez čije financijske pomoći ne bismo mogli realizirati naš projekt odlaska na Igre. Još jedanput im zahvaljujem u ime svih nas.

Sudionici HSI

*U PALAČI GRGURIN, U POMORSKOME MUZEJU, UPRIILIČENO JE
VEĆE POD NAZIVOM „TRAGOM JEDNE SLIKE - VJENČANJE CRNE
GORE S MOREM”*

Vjenčanje Crne Gore s morem

Živjeti u Kotoru je privilegij. Bogata i raskošna prošlost Kotora, njegove graditeljske i umjetničke vrijednosti rezultat su ljudskog umijeća, ali i njegove prirodne ljepote koja je Bogom dana, a koja je stoljećima oplemenjivala njegove stanovnike te su s osobitom pažnjom tu skladnu cjelinu poštovali, čuvali, proučavali.

Mileva Pejaković Vujošević, Vesna Vičević, Radojka Abramović

Priredio:
Tripo Schubert

Ovo historijsko veče vodila je Dolores Fabijan, a o događajima toga doba i samoj slici govorile su mr. Vesna Vičević i Radojka Abramović, historičarka umjetnosti. U muzičkom dijelu večeri nastupile su ženska klapa „Bisernice Boke“ i sopranistica Milica Lazarević, uz pratnju Dejana Krivokapića, a ličnosti sa slike u crnogorskim nošnjama predstavljali su članovi folklorne sekcije „Nikola Đurković“ iz Kotora.

„Ovo historijsko veče, koje nosi naziv: *Tragom jedne slike - Vjenčanje Crne Gore s morem*, predstavlja segment, jedan historijski trenutak iz bogate historijske pomorske prošlosti Crne Gore, a sama slika, o

kojoj će biti riječi, nagovješta mnogo više od onoga što je na njoj naslikano“, započela je priču Dolores i nastavila:

„Kao mediteranska zemlja Crna Gora je posjedovala unutar svoje državne teritorije i more još od svojih najranijih početaka. U svom dugom, skoro hiljadugodišnjem historijskom hodu od XI. stoljeća dukljanske države Vojislavljevića, preko Balšića, Crnojevića, Petrovića pa sve do suvremene Crne Gore, more je zapljuskivalo njenu obalu. Morem su mediteranska kulturna strujanja stoljećima dopirala, bivala prihvatana, prožimala se s postojećim i održala u Crnoj Gori sve do suvremenog doba i to u mnogim sferama života; u građevinarstvu, u arhitekturi, literaturi, muzici, slikarstvu... Takva pripadnost

Crne Gore mediteranskom civilizacijskom krugu u izvjesnom obimu nastavila se i za vrijeme kralja Nikole I. Petrovića. U njegovo doba Crna Gora je velikim junaštvom u borbama uspjela osloboditi Bar od Turaka 1878. god. i tako povratiti dio svojeg mora i sam grad Bar koji je kroz istoriju, u doba prethodnih dinastija, bio i kulturni i državni centar. Tim značajnim povodom održane su brojne proslave u zemlji, posebno u Baru. I upravo iz tog doba je i slika ‘Vjenčanje Crne Gore s morem’, akademskog slikara Ivana Žmirića iz Zadra. A doba nastanka ove slike karakteriše cjelokupni kulturni razvoj države i Cetinja kao prijestolnice kada se formiraju i počinju raditi muzej, biblioteka, arhiv, teatar, muzicira se na dvoru i

priređuju koncerti za građane, uvažavaju se i okupljaju na Cetinju umjetnici iz okolnih slovenskih zemalja... Za sliku Ivana Žmirića 'Vjenčanje Crne Gore s morem' nije precizno utvrđeno da li je bila narudžba kralja Nikole, koji je njome želio da što vjernije i snažnije prezentira ondašnjoj Evropi ratne uspjehe Crne Gore i njenu jaku privrženost moru ili je bila inspiracija samog slikara Žmirića oduševljenog oslobođilačkim ratovima Crnogoraca, što je inače imalo velikog pozitivnog odjeka među Južnim Slovenima. Bilo kako bilo, slika je urađena, donešena na Cetinje 1881. godine. Na dvoru su joj se divili knjaz i visoke zvanice. Za građane je bila izložena u reprezentativnoj građevini, ondašnjoj velikoj gostionici 'Lokandi', na opšte divljenje i pohvale umjetniku i slici. Poznato je da je slikar uradio dvije verzije iste slike. Original jedne verzije slike 'Vjenčanje Crne Gore s morem' čuva se u Pomorskom muzeju u Kotoru, kao i kopija one druge koja je viđena na Cetinju daleke 1881.", rekla je Dolores.

Idući tragom ove slike Pomorski muzej Crne Gore i Matice crnogorska - Ogranak Kotor nastojali su održavanjem ove historijske večeri dočarati jedan značajan segment iz bogate pomorske prošlosti Crne Gore kada je ona uspjela vratiti jedan dio svojeg mora. Kakva je bila atmosfera u zemlji u povodu vraćanja jednog dijela crnogorskog mora, što je to značilo za državu Crnu Goru na unutarnjem i na međunarodnom planu te historijske podatke o nastanku same slike iznijela je Vesna Vičević:

„Članom 26 Berlinskog Ugovora o miru od 1878. Crnoj Gori je priznata nezavisnost, čl. 28 utvrđene su joj granice, a članom 29 izlaz na more kojim je uspostavljen suverenitet nad teritorijalnim vodama i postavljen temelj nacionalnom crnogorskom pomorstvu.

Ubrzo po oslobođanja Bara razvoj pomorstva dobija veliki zamah. Na Cetinju se 1882. godine, unutar Ministarstva unutarnjih djela, čiji je ministar bio Mašo Vrbica, osniva Kneževska crnogorska kancelarija pomorskog odjeljenja, koji uspješno obavlja sve potrebne poslove u oblasti pomorstva, kako na formiranju trgovačke, tako i putničke flote, uspostavi konzulata u stranim lukama, pomorskom zakonodavstvu i sl., pa bi se moglo reći da je Mašo Vrbica zapravo prvi ministar pomorstva Crne Gore koji izuzetno koristi ekonomske potencijale mora.

Na političkom planu pak knjaz Nikola potencira more, često koristeći svoje brodove i jahte za službena i privatna putovanja, ističući na njima crnogorsku državnu zastavu, uz velike teškoće do uspostave i priznanja 1880. god. prve crnogorske pomorske zastave.

Sliku s prvom crnogorskom zastavom, poklon kap. Trobića, držao je na svom dvoru, ali je želio posebno umjetničko djelo koje bi ovjekovječilo *istorijsku* vezanost Crne Gore s morem.

Velika proslava oslobođenja Bara 1878., namjenski knjažev govor tim povodom, brojni članci u crnogorskoj štampi, knjaževa čuvena prigodna pjesma 'Moru', veliki pozitivni utisak pobjeda nad Turcima na ostale Južne Slovene, po-

sjete zadarskog slikara Žmirića Cetinju i dvoru đe je dobio portrete knjaza, knjeginje i mnogih crnorskih junaka, kao i crnogorske nošnje, rezultirale su radom slikara na slici 'Vjenčanje Crne Gore s morem', na kojoj je svečano okićeni jedrenjak s crnogorskim zastavama, s mnogim proslavljenim junacima na njemu, markantna figura knjaza s podignutom desnom rukom s prstenom za bacanje u more je na pramcu, pored njega sjedi knjeginja Milena s prestolonasljednikom Danilom. Princeza Zorka sjedi na pramcu dok su po bočnoj strani, uz ostale detalje, ispisana imena mjesta čuvenih oslobodilačkih bitaka - Vučji Do, Fundina, Nikšić, Bar...

Lik mlade princeze Zorke ističe se svojom ljepotom, na istaknutome mjestu je na jedrenjaku, u sjedećem položaju nagnuta blago preko ograde, naravno, odjevena u crnogorsku narodnu nošnju. Utvrđeno je da je za lik mlade princeze pozirala tadašnja čuvena zadarska ljepotica, đevojka Nese, kasnije udata Roli. Očigledno, slikar nije imao neki portret mlade princeze, koja je imala 17 godina, kada je 1881. sliku donio na dvor. O raskošnoj princezinoj ljepoti mogao se ili lično uvjeriti prilikom ranijih dolazaka na Cetinje i dvor ili je o njoj slušao od osoba koje su mu to vjerodostojno mogle prenijeti jer inače ne bi tražio gradsku ljepoticu da mu za njen lik pozira. Romantičan je to i lijep detalj za istoriju života tragično preminule crnogorske princeze, majke jugoslovenskog kralja Aleksandra. Njena ličnost, dostojanstvo i ljepota trajna su inspiracija crnogorskih stva-

ralaca. Nedavno je naš veliki pjesnik Mladen Lompar o princezi Zorki napisao poemu u zbirci poezije 'Balsamovana kletva'.

Za lik, pak, prestolonasljednika Danila pozirao je lijepi zadarski dječak, tamnih očiju, koji je u vrijeme izrade slike imao Danilove godine, Dušan Brčić iz čuvene stare zadarske porodice. Podaci o tome sačuvani su u porodičnoj arhivi Brčića u Italiji, a kopija slike 'Vjenčanje Crne Gore s morem' i danas se u porodici s ljubavlju čuva. Prikladnom prilikom savremena reprodukcija te slike uručena je zvanično u Muzeju Scuola Dalmata dei SS Giorgio e Trifone u Veneciji 2006. godine potomku Dušana Brčića, Serđu Brčiću.

Knjaz autoru ukazuje visoke počasti, dodjeljuje mu odlikovanje, slika je izložena prvo na dvoru, a zatim za građane koji joj se dive u čuvenoj cetinjskoj Lokandi, kritičari pišu o njenoj ljepoti, u centru je pažnje kulturne javnosti prestolnice, ali sliku knjaz na žalost ne uspijeva da otkupi. Slikar je vraća u Zadar. Ali za vrijeme boravka na Cetinju slika je fotografisana i retuširana i tako je njen izgled sačuvan. Mnogo kasnije, 1922. Pošta Crne Gore umnožava je i distribuira kao razglednicu, a uveličana krasila je tada i dan-danas mnoge crnogorske domove. Slikar je preminuo 1929., zna se da se slika nalazila u stanu Žmirića do 1922., a od tada pa dalje njena sudbina, za sada, nije poznata. Interesantno je ovom prigodom pomenuti kada se Kotor bratimio s Venecijom 2005. i dobio na čuvanje na godinu dana mletačku zastavu i duždev prsten. Prilikom vraćanja, sljedeće 2006. godine,

gradonačelnica Kotora Marija Čatović predala je domaćinima na poklon reprodukciju na platnu slike 'Vjenčanje Crne Gore s morem' koje je obavljeno u raskošnoj Duždevoj palači, uz gromoglasni aplauz. Da i slike imaju svoju sudbinu, kao i knjige, govori podatak kako je za vrijeme boravka u Veneciji grad Kotor, preko svoje gradonačelnice, dao obećanje da će iz Crne Gore stići određena količina drvene građe, koja je inače tokom stoljeća u Veneciju bila izvožena i bila je jako cijenjena, da se od nje izgradi jedan mali dio na rekonstruisanom raskošnom duždevom brodu 'Il Bucintoro' koji Venecija ima namjeru u dogledno vrijeme da završi. Tako će i na taj, simboličan način, *brod* s crnogorske slike na *drugoj obali* zajedničkog mora naći svoju trajnu vezu s originalnim brodom i postojbinom običaja vjenčanja s Jadranskim morem koje te dvije zemlje povezuje, dio je izlaganja Vesne Vičević.

O umjetničkim vrijednostima slike govorila je Radojka Abramović:

„Devetnaesti vijek je vijek velikih političkih previranja i bitnih istorijskih odluka vezanih za male slovenske države koncentrisane na Jadranskom priobalju i u unutrašnjosti Balkana, a vremenski je predstavljao veoma pogodno tlo za njegovanje istorijskih kompozicija. U okrilju istorijskog slikarstva, koje od umjetnika zahtijeva visok stepen imaginacije i tehničku vještinu jer se ono za razliku od ostalih žanrovskih kompozicija, portreta, mrtve prirode, pejzaža, smatralo slikarstvom vidljive realnosti, slika Ivana Žmirića 'Vjenčanje Crne Gore s mo-

rem' nije pratila bukvalno istorijski koncept, u čijem je okrilju, pomenuto je, nastala. Ona nije narativni prikaz jednoga važnoga istorijskog događaja, već je nastala kao alegorijska kompozicija koja simboličnim prstenovanjem knjaza Nikole s morem veliča veliki istorijski događaj. U baroknom slikarstvu već se uveliko prepoznaju alegorijske kompozicije na kojima se ogleda potraga za monumentalnom slikom, romantizam ih glorifikuje. Slika Ivana Žmirića 'Vjenčanje Crne Gore s morem' izraz je patriotiskog zanosa i političkog zadatka da se u umjetnosti prikaže snažna težnja naroda duž slovenske, istočne obale Jadrana, da se odrobi svih onih koji su im vjekovima prisvajali more pod pragom, a dobijanjem konačnog prava na naše more produžilo je, na ovoj slici, nacionalnu romantiku ilirizma.

Inspirisan velikim patriotskim zanosom, koji su još više pobudili događaji vezani za oslobađanje južnog dijela crnogorske obale, rodila se ideja o slici s ovom temom i već 1881. u biblioteci Paravia u Zadru Žmirić izlaže alegorijsku kompoziciju 'Vjenčanje Crne Gore s morem', rađenu u tehnici ulja na platnu veličine 130 x 105 cm. Na jedrenjaku iskićenom trobojnom trakom, lovorovim vijencem i cvijećem po sredini jedrenjaka na trupu nešto iznad linije mora, s crnogorskim barjakom, dvo-glavim orlom koji se leprša na glavnom jarbolu, jedrom povijenim pod blagim vjetrom i trobojkom, crnogorskom pomorskom zastavom na krmi, Žmirić na palubi broda postavlja čitavu scenu; centralnu figuru, kneza Nikolu, u stojećem stavu na pramcu

jedrenjaka s prstenom u visoko podignutoj desnici, a oko njega najelitnije predstavnike crnogorskog društva, njegovu užu porodicu, knjeginju Milenu, nasljednika Danila, knjeginjicu Žorku, vojvode, Petra Vukotića, Boža Petrovića, Iliju Plamenca, Maša Vrbicu, Peka Pavlovića, Marka Miljanova, Blaža Dragovog Petrovića i Joka Blažovog Petrovića, junake proslavljenih pobjeda nad Turcima čiji su nazivi ispisani na bočnoj strani jedrenjaka - Vučji Do, Nikšić, Fundina, Bar... Ovo nije monumentalno platno s predstavom velikih monarha, njihove djece i dvorske svite, s dvorcima i reprezentativnom arhitekturom u pozadini, ali je upravo po tome minimalnom broju ljudi jedne male, hrabre i po svojoj posebnosti u Evropi poznate knjaževine - toplo i inspirativno. Nije sve u komparaciji koja se odnosi na poredak veličine, već daleko više u jednoj toploj, sentimentalnoj noti koja prožima platno ma koliko ono ima dozu patetike i iskrene, inspirativne naivnosti. Ova naivnost ogleda se u potenciranoj deskriptivnosti i intenzivnoj paleti bez prelaza i miješanja tonova što ostavlja utisak velikog šarenila i stavlja naglasak na etnografsku koloristiku. Slikar je svakako imao neposredne veze s Cetinjem jer je učenike koje su mu pozirali u njegovom umjetničkom ateljeu odijevao u crnogorsku narodnu nošnju, a za lica na slici koristio je autentične portrete istorijskih ličnosti. Dok knez Nikola drži visoko prsten u ruci, ta scena traje. Nema čina bacanja prstena. Čini se da on drži govor prije vjenčanja, velikog i najdirljivijeg čina u životu svakog pojedinaca, a kamo-

Kopija originalne slike

li malene knjaževine koja se prstenuje s morem. Očigledno je i da su ostale ličnosti različito slikarski tretirane u odnosu na ovaj dominantni motiv. Crnogorski junaci koncentrisani su na događaj dok djeca, knjeginjica Žorka, dodiruje oslonjena o bok jedrenjaka lorvorov vijenac, a mali nasljednik Danilo stojeći knjaginji Mileni s desne strane posmatra svijet na obali. Svakako da je Žmirić ovim rasporedom figura, zamahom vesala jednog veslača, prikazom ostatka svite, nastojao poboljšati kompoziciju na slici i dotjerati uravnoteženost kompozicije. Okolni svijet s usklikima pozdravlja događaj s krševite obale, puca se iz pušaka, viju se zastave, a gore visoko streme ka nebu planine i brda nad obalom pa se ovdje prisjećamo Šantićevih stihova iz pjesme „Boka“ kada

i on s morskog žala, zajedno s Bokom želi gledati na plavi Lovćen oslobođen ropstva. Tonalitet na slici u znaku je trobojke i barjaka na krmi, crvena je simbol prolivene krvi za slobodu, plava mora, a bijela svih čednih, nevinih žrtava koje su pale za slobodu malog, herojskog naroda sakrivenog u planinskom zaleđu kome je more boje smaragda prozor i izlaz u svijet... I ma koliko mnogi kritičari vezivali ovu alegoriju s duždevim vjenčanjem s morem, što je Žmiriću školovanom i na djelima venecijanskih majstora poslužilo kao prototip, alegorije tipa vjenčanja, krunisanja, zakletvi poznate su u umjetnosti već u antičkoj mitologiji i njihovo ponavljanje tokom svih stilova u umjetnosti je prirodno tako da tu asocijaciju ne treba posmatrati s tolikom važnošću. Žmi-

rić je slikar duše jednog malog naroda koji vapi za slobodom mora i neba nad njim, što je s velikim entuzijazmom pokazao na ovoj alegorijskoj slici.

Ovu je sliku Ivan Žmirić nosio na Cetinje s namjerom da je proda knjazu Nikoli. Bila je izložena na dvoru, pa u velikoj cetinjskoj gostionici 'Lokandi'. Sliku je crnogorski narod pohodio s velikim ushićenjem, ali je knjaz Nikola nije otkupio zbog nedostatka sredstava, već je najbolje moguće ugostio Žmirića, uz svečani ručak upriličen za uvaženoga gosta, a u znak zahvalnosti i odlikovao je slikara. Ova slika doživjela je, na žalost, tragičnu sudbinu. Nalazila se u njegovoj kući u Zadru do 1922. godine, od kada iz straha od talijanske okupacije vlasti nije izlagana. Prema jubilarnom 86. broju Narodnog lista iz 1892. godine, sliku je autor darovao Hrvatskoj čitaonici u Zadru, a postradala je, najvjerojatnije, u bombardovanju Zadra tokom II. svjetskog rata. Žmirić je naslikao dvije istovjetne slike, u različitoj tehnici, pomenutu u ulju na platnu i drugu u tehnici krejona na papiru zalijepljenom na platno koja je u posjedu Pomorskog muzeja Crne Gore u Kotoru. Dubioza oko slike koja je nošena na Cetinje i druge koju je otkupio Pomorski muzej 76 godina kasnije mogla bi se otkloniti jednom jedinom izrečenom opaskom anonimnog kritičara koji je popratio događaj izlaganja slike u cetinjskoj gostionici, o čemu izvještava Glas Crnogoraca gdje kaže da vijenci s cvijećem oko broda prosto mame da se uberu, što se za smiren, svijetlosmeđi tonaliteta istovjetne slike ra-

đene u krejonu ne može reći. Iste dimenzije, ista tematika, pobuđuju na razmišljanje, ali ono nam daje jedan logičan slijed misli i konačno zaključak. Slika je mogla biti slikarski predložak za sliku rađenu u tehnici ulja na platnu, koja je nuđena knjazu Nikoli, ali i samostalna slika koju je Žmirić namijenio nečemu drugom. 'Vjenčanje Crne Gore s morem', slika rađena u krejonu, na žalost, oštećena je i zatamnjena, što je i plod jedne bezuspješne restauracije, a svojim žutosmeđim tonom liči na naslikani dokument, na stranicu istorije koja se čita s platna, na boje starog pergamenta i arhivalija. Svjesni istorijsko-dokumentarne vrijednosti ove slike, koja ima i nezanemarljivu likovnu vrijednost, napravili smo u Konzervatorskoj radionici Pomorskoga muzeja Crne Gore kopiju originalne slike, dimenzija 130 x 88 cm, čiji je autor slikar konzervator Smiljka Strunjaš. Replika je urađena prema originalnoj razglednici, plakatu uvećane dopisne karte Žmirićeve slike urađene u ulju na platnu. Razglednicu slike 'Vjenčanje Crne Gore s morem' otkupio je pok. inženjer Branko Prorović, kolekcionar i predsjednik Kolekcionarskog društva 'Kotor' u Parizu 60-ih godina 20. vijeka. Štampana je u Minhen u kod Purgera Co., Photochromiekarte, pod br. 1686., a natpis na njoj poledini 'N. S. Bjeladinović, Cattaro' govori u prilog njenog preštampavanja u Kotoru. Razglednicu je sin Veljko poslao iz Rijeke Crnojevića u Brčko svojim roditeljima, tačnije Savi P. Nediću, koju je on primio 25. 8. 1925. g., što potvrđuje datum s mar-

ke. Put jedne dopisne karte s motivom alegorije 'Vjenčanja Crne Gore s morem' od Rijeke Crnojevića, Bosne do Pariza, Kotora pa ponovo, prilikom sjećanja na ovo djelo, tu u Kotoru, što je drugo nego sudbina i simbolika.

Ivan Žmirić (Zadar, 1842. - 1929.), po nagovoru svog učitelja slikarstva i prijatelja Franja Salghetija Driollija, najpoznatijega zadarskog slikara 19. stoljeća, odlazi u Firencu na studije slikarstva. Tamo poput svih koji uče slikati kopira djela poznatih slikara da bi se 1867. našao u Sienni, gdje se slikarski obrazuje kod slikara i teoretičara umjetnosti Luigija Mussinija (Berlin 1813. - Siena 1888.). Mussini, kasnije upravitelj sijenske Akademije, stvara pod velikim utjecajem firentinskih majstora quattrocenta, slikajući uglavnom kompozicije s temama iz antičke historije i alegorije. U Sienni je jedna Žmirićeva slika rađena na kartonu ocijenjena kao najbolja u kompoziciji i dobiva zlatnu medalju. Žmirić je već u sijenskom razdoblju radio crteže u žutosmeđem, toplom tonaliteta poput vrlo uspješne slike „Propovjedaonica u Sienni“. Poslije studija u Veneciji vraća se u Zadar gdje u realnoj gimnaziji radi kao profesor crtanja oko 30 godina. Bio je aktivan kao kustos, konzervator, restaurator. Održavao je i privatnu slikarsku školu, bavio se slikanjem, ali ne kao primarnom vokacijom.

*KOTOR JE DOBIO NOVU MULTIMEDIJALNU DVORANU U
REKONSTRUIRANOJ CRKVI SVETOG PAVLA*

Simbol kulturno- historijskog naslijeđa

Crna Gora ima taj privilegij da na malom prostoru spaja narode i religije i da gradi svoj moderni identitet u bogatstvu kulturnih i svekolikih različitosti. Primjer crkve svetog Pavla na najljepši način to simbolizira.

Priredio:
Tripo Schubert

Na otvorenju nove multimedijalne dvorane u rekonstruiranoj crkvi sv. Pavla u Kotoru, 25. srpnja, gradonačelnica Kotora Marija Maja Čatović pozdravila je mnogobrojne goste podsjećajući ih kako je ovaj sakralni objekt sagradio 1263. godine kotorski građanin Pavle Bari sa svojom ženom Dobrom, kako je to zapisano na sačuvanom kitorskom natpisu na zapadnoj fasadi. Tri godine kasnije Bari je crkvu poklonio dominikancima koji su se u Kotor doselili iz Dubrovnika. U samostanu pri ovoj crkvi dominikanci su ostali do sredine 14. stoljeća. Nakon dolaska kotorske mučenice blažene Ozane u samostan svetog Pavla, u prvoj polovini 16. stoljeća, prvobitna crkva je srušena, a zapadna fasada i dijelovi poda uklopljeni su u novu, znatno veću građevinu, podignutu na istome mjestu. Nova crkva orijentirana je u pravcu sjever - jug, za razliku od prvobitne koja je bila u pravcu istok - zapad.

„Burna istorija grada dotakla je crkvu svetog Pavla koja u dugom nizu godina nije bila u svojoj osnovnoj funkciji. Za vrijeme francuske vladavine ovdje su se nalazili kasarna i skladište, a u periodu Austro-ugarske, kao i izvjesno vrijeme nakon II svjetskog rata, građevina je služila kao zatvor.

Sada je, konačno, crkva svetog Pavla dobila novo ruho i novu namjenu. Opština Kotor je, posredstvom Direkcije za uređenje i izgradnju grada, uložila skoro milion eura kako bi se ova građevina rekonstruisala i obnovila. Radove je izvelo preduzeće 'Profesional' iz Nikšića, uz konzervatorski nadzor Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture. Svi radovi izvedeni su u skladu sa

Gradonačelnica Marija Čatović

Premijer Milo Đukanović

stručnim standardima u oblasti rekonstrukcije spomenika kulture. Isposnička čelija blažene Ozane, kao i ostali značajni nalazi, dostupni su oku posjetilaca. Takođe, izvedeni poslovi omogućili su da Kotor dobije jednu lijepu višefunkcionalnu dvoranu, pogodnu za održavanje koncerata, kao i značajnih skupova i sastanaka. Izražavam zadovoljstvo što smo obnovom i rekonstrukcijom crkve svetog Pavla potvrdili namjeru lokalne vlasti da obnavlja i revitalizuje značajne objekte i spomenike kulture u UNESCO-vom gradu, čuvajući ih od propadanja i dajući im nove funkcije, u skladu sa vremenom u kojem živimo“, rekla je Čatović.

Dvoranu je otvorio premijer Crne Gore Milo Đukanović, koji je uz ostalo rekao:

„Za državu Crnu Goru ovakvi tragovi nasljeđa važno su obilježje njenog trajanja i civilizacijskog hoda. Nepokolebljiva vizija ujedinjene Evrope, s jedne strane, kao i ispunjenost ponosom što ovakvi spomenici potvrđuju da imamo vrijedan dio temelja evropske kulture i tradicije, s druge – još više nas obavezuju na posvećenost kulturno-istorijskom nasljeđu, njegovom čuvanju i obnovi. Crna Gora ima tu privilegiju da na malom prostoru spaja narode i religije i da gradi svoj moderni identitet u bogatstvu

kulturnih i svekolikih različitosti. I primjer crkve svetog Pavla na najljepši način to simbolizuje. Kao i životna priča i sudbina blažene Ozane, za čije je duhovničko djelovanje vezano i ovo istorijsko zdanje. Upravo zbog ovakvih civilizacijskih kodova, Kotor i Boka Kotorska, koji su dio svjetske kulturne baštine, osobena su crnogorska priča. Ovakvi spomenici i ukupno istorijsko nasljeđe Kotora i Crne Gore svjedoči da je Crna Gora oduvijek bila dio evropske civilizacije i da je po svojim tekovinama i dostignućima pripadala modernoj Evropi. To je i najbolja potvrda da smo danas na pravom putu. Za razliku od drugih, mi nemamo potrebu da bilo šta dopisujemo, ili da retuširamo našu istoriju. Posebno, ne da svojatamo nešto što nije naše. Ali, imamo obaveznu da čuvamo ono što jeste, i da to bogato, vjekovima nagomilano kulturno-istorijsko nasljeđe valorizujemo na pravi način. I da jačamo svijest o značaju tog ogromnog nasljeđa. Restauracija crkve svetog Pavla i stavljanje ovog modernog objekta u funkciju savremenih potreba Kotora i Crne Gore najbolji je korak u pravcu takve budućnosti“, rekao je Milo Đukanović prilikom svečanog otvorenja multimedijalne dvorane.

*NA INICIJATIVU I NOSITELJA PROJEKTA HKD „NAPREDAK“
OTKRIVEN JE SPOMENIK 30. TRAVNJA 2014. GODINE, ZA
SJEĆANJE NA POSJET PAPE IVANA PAVLA II. SARAJEVU
12. – 13. TRAVNJA 1997. GODINE*

ZAHVALNOST SVECU

„Ljudi ovoga područja žele izgrađivati društvo mira čiji članovi priznaju Boga kao gospodara i Oca sviju.“

Priredio:
Tripo Schubert

Na trgu ispred katedrale Srca Isusova u Sarajevu upriličena je svečanost otkrivanja i blagoslova spomenika svetom Ivanu Pavlu II., koja je započela procesijom iz katedrale nakon mise slavljene tom prigodom, kao i u sklopu održavanja XX. sabora svećenika Vrhbosanske nadbiskupije. Svečanosti su prisustvovali kardinal Vinko Puljić sa svim biskupima Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine i mnogobrojni drugi.

U ime Vrhbosanske nadbiskupije i Hrvatskoga kulturnog društva „Napredak“, inicijatora postavljanja spomenika i nositelja projekta, na početku je pozdravio voditelj programa Vanja Gavran koji je podsjetio da je svečanost upriličena na istome mjestu na kojem je papa Ivan Pavao II. dana 12. travnja 1997. godine pozdravljao i blagoslovio okupljeno mnoštvo.

Lider prošlog stoljeća

U ime državnih institucija nazočnima su se obratili predsjedatelj Predsjedništva BiH Bakir Izetbegović i predsjedatelj Vijeća ministara BiH Vjekoslav Bevanda. U svom obraćanju Izetbegović je izrazio zadovoljstvo prisutnošću na ovoj svečanosti u znak sjećanja na papu Ivana Pavla II., „velikog čovjeka, jednog od najznačajnijih humanista i lidera prošlog stoljeća“. Izrazio je uvjerenje da ga građani Bosne i Hercegovine pamte samo po dobru, posebno po onome što je za njih činio u najtežim trenucima stradanja tijekom rata od 1992. do 1995. godine. Rekao je da je svojim univerzalnim humanističkim stajalištem papa Ivan Pavao II. ostavio snažan upečatljiv trag i pouku koja je „trajno aktualna i motivirajuća“ te je ustvrdio da je na njegove poruke potrebno stalno podsjećati kako bi „lakše gradili uistinu slobodno i demokratsko društvo prihvatljivo i komotno za sve narode i građane koji žive u BiH“.

Tada je najavio je da će se u Sarajevu 28. lipnja ove godine, prigodom obilježavanja stogodišnjice od početka Prvoga svjetskog rata, ponoviti riječi ovoga Pape koje je izrekao pri završetku svog pohoda Sarajevu 1997. godine: „Nikada više rata.“ Ustvrdio je da BiH ima samo jedan put u budućnost – put unutarnjih i vanjskih europskih integracija. „To je realna platforma na kojoj se svi možemo naći. Moramo biti svjesni da što prije izazove na tom putu svladamo, to će i svima u ovoj zemlji biti bolje. Poruke mudrosti pape Ivana Pavla II. kojih se danas prisjećamo na toj sudbinskoj stazi mogu nam biti vrijedna vodič“, rekao je Izetbegović.

Vjekoslav Bevanda ustvrdio je kako Ivan Pavao II. „bio je

tu s nama i uz nas“ kada je u BiH bilo najteže te je rekao da „najmanje što smo mogli i što možemo je da mu na ovaj način zahvalimo i da se prisjetimo onih koji su bili s nama“. Ujedno je zahvalio i čestitao svima koji su tome pridonijeli, kao i Svetoj Stolicu za sve dosad učinjeno za BiH. Podsjetio je na jedan dio onoga što je papa Ivan Pavao II. izrekao prigodom svoga posjeta u travnju 1997. godine kada je rekao da „ljudi ovoga područja žele izgrađivati društvo mira čiji članovi priznaju Boga kao gospodara i Oca sviju“.

Zatim je u ime HKD „Napredak“ i u svoje ime okupljene pozdravio predsjednik „Napretka“ mons. Franjo Topić koji je, između ostalog, podsjetio na osnovne podatke iz života pape Wojtyły. Izrazio je nadu da će Ivan Pavao Veliki

biti zagovornik da se njegove ideje ljubavi prema svakom čovjeku, ekumenizma i dijaloga, praštanja i sporazumijevanja sve više ostvaruju u „ovoj kompliciranoj, ali lijepoj zemlji“. Obraćajući se predstavnicima vlasti podsjetio je kako je ovaj Papa prigodom pohoda Banjoj Luci poručio da budućnost BiH ovisi o njezinim stanovnicima. „Ovisi o svima nama, ali prije svega o onima koji imaju vlast i koji odlučuju o funkcioniranju ove zemlje“, rekao je mons. Topić. Također je izrazio mišljenje da zajedništvo iskazano prisutnošću na ovoj svečanosti ima „ogromno značenje ne samo za katolike, nego i za sve stanovnike Bosne i Hercegovine“. Nakon toga je na videoekranu uslijedio insert iz Papina oproštajnoga govora iz sarajevske zračne luke 1997. godine.

Duboko poštovanje

Nuncij Luigi Pezzuto zatim je rekao kako se Sveta Stolica vrlo rado pridružuje izrazu dubokog poštovanja prema sv. Ivanu Pavlu II. koji je, kako je ustvrdio, Vrhbosanska nadbiskupija ostvarila podizanjem spomenika neposredno nakon njegove kanonizacije. „Ovim kipom sveti Papa će moći nastaviti svoju misiju, ne samo kao Učitelj vjere, nego kao i Učitelj života“, rekao je nuncij Pezzuto izrazivši želju Svete Stolice da spomenik svim prolaznicima bude poticaj da se otvore i inspiriraju u osobnom i zajedničkom životu kroz poruku mira, solidarnosti, bratstva i tolerancije, tj. vrijednosti koje su, kako je rekao, bile ključne točke mjesta i plodnog pontifikata sv. Ivana Pavla II.

Autor spomenika, akademik Hrvoje Urumović, zahvalio je predstavnicima „Napretka“ i

Vrhbosanske nadbiskupije, a osobito kardinalu Puljiću te izrazio nadu će njegovo djelo u srcima svih Sarajlija i svih posjetitelja pri pogledu na spomenik buditi „samo lijepa sjećanja i uspomene na posjet ovoga velikog čovjeka i sada sveca“.

Kardinal Puljić na poseban način zahvalio je svim dobročiniteljima i svima koji su sudjelovali svojim priložima. Zahvalnost je izrazio i organizatorima susreta, od Odbora i suradnika iz „Napretka“, a na poseban način govornicima i svima koji su ovom prigodom uputili lijepe riječi. Također, zahvalio je i medijima koji su, kako je istaknuo, pokazali spremnost da stvore pozitivno ozračje. Riječi zahvale uputio je i vjerskim predstavnicima što su podržali ovu inicijativu, počevši od Međureligijskog vijeća, a posebno reis-ul-ulemi Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini Huseinu ef. Kavazoviću jer mu je dan ranije osobno došao čestitati i izraziti potporu. Zahvalio je zatim i građanima grada Sarajeva te im čestitao na ovome danu i događaju.

*BRANKO BOŽINOVIĆ POSLJEDNJI JE TIVČANIN KOJI JOŠ
AKTIVNO PRAKTICIRA DREVNU TEHNIKU RIBOLOVA*

RIBANJE POD UKRES – MAČEVANJE SA MORSKIM STVORENjIMA

Piše:
Siniša Luković

Noć. Mrkli mrak, bonaca i kao ulje mirna površina mora. Nikoga nema na obali sa koje u more upravo zalazi samo jedan čovjek. Pali se svjetlost u njegovoj lijevoj ruci i obasjava pličak što ga čovjek gazi, zalazeći u more do iznad koljena. Polako, neznatno kreće pličakom uz obalu, nastojeći svojim pokretima što manje parati i remetiti kao ogledalo glatku površ vode. Ispod nje, u tami koju polako „probija“ njegova lampa, leži plijen – cipoli, guljoči, sipe, pokadkad marmara ili mala orada... Brz, precizan zamah desne ruke u kojoj je ribarski mač – kurćela, i riba ili ukusni glavonožac, već su ubijeni. Završili su u borsi (vreći) koju vješti ribar-mačevalac, nosi na leđima.

Prethodna scena nešto je što se prethodnih stoljeća često moglo vidjeti u Boki, posebno u Tivtu. Plitke i blago položene obale većeg dijela Tivatskog

zaljeva, bile su idealno lovište za ljude koji su ovdje razvili jedan originalni, drevni način ribolova – takozvano ribanje pod ukres (pod luč – baklju koju su koristili prije nego što su izumljene garbitne i električne svjetiljke). Nije to bio način da se neko obogati od velike lovine, već izuzetno težak, mukotrpan pokušaj umornog bokeškog težaka da, nakon cijelog dana rada u polju, maslinjacima i vinogradima, iskoristi „slobodno vrijeme“ i umjesto da zasluženom odmori u krevetu, noću ovako pokušava na trpezu svoje porodice, narednog dana iznijeti malo ribe, ili po koju sipu, odnosno raka.

Ribanje pod ukres, odnosno ribolov korištenjem mača – kurćeke kako ga zove lokalno stanovništvo, nešto je što je danas gotovo izumrlo u Boki. Drugdje na Jadranu ovaj je način ribolova gotovo nepoznat, dok se njime u Zalivu danas još jedini aktivno i redovno bavi Tivčanin Branko Božinović.

„Strast prema ribanju pod ukres u meni je probudio moj stric koji je bio jedan od najboljih lokalnih ribara ovom metodom.“- priča za „Vijesti“ ovaj službenik Opštine Tivat koji uvečer u toplijim mjesecima godine, redovito sa mačem u jednoj i lampom u drugoj ruci, obilazi plicake na nekoliko još rijetkih nedevastiranih dijelova tivatske obale.

Kao i njegovi prethodnici iz ranijih stoljeća i desetljeća, i Branko koristi isti osnovni alat – metalni polukružni mač dužine oko metra, takozvanu kurčelu, izrađenu od prekovanog željeznog obruča neke stare drvene bačve za vino. Na nogama su mu stare crevlje (cipele), kako bi zaštitio tabane od uboda i rana jer valja gaziti kroz plicak bogat ostrim kamenjem, ježevima, ostacima slomljenih školjaka, ali nerijetko i stakla ili žice kao modernih nusprodukata ljudi koji more doživljavaju samo medijumom za kupanje i deponijom za bacanje smeća.

„Crevlje naravno trebaju biti probijene na stranama, da voda lakše iz njih izlazi. U lijevoj ruci nosim petrolejsku lampu kojom osvjetljavam more u blizini i otkrivam plijen, kao i male osti jer se neke vrste lovine sa njima mogu jednostavnije i lakše ubiti nego kurčelom koja je osnovni alat i koju nosim u desnoj ruci. Na leđima mi je borsa za lovinu i to je otprilike sve što vam je potrebno za ovu vrstu ribanja.“- kaže Branko Božinović. Za razliku od drevnih predaka koji nisu imali tu vrstu „lukсуza“, već su sve radili pješke, Branko na ribanje pod ukres odlazi svojom malom plastičnom barkom, dovoljno malom da je može laktom, gurati pored sebe u plicaku i na nju nasloniti dio opreme i ulova kada se umori, a na barci je i plinski ferao, nešto veći od onoga što ga može nositi u ruci.

„Dobro je i to što i na provi barke imam mjesto za limenku piva za okrijepu kad ožednim!“- dodaje uz smijeh, ističući da je njemu danas ipak mnogo lakše nego nekad starima, zato što kada završi sa lovom, uđe u barku, presvuče se u suhu i toplu odjeću i sa upaljenom pentom na krmi, začas se vrati kući.

„Stari to nisu mogli – pješke su iz kuće odili (išli) do pozicije, pješke su teren u moru obilazili, i pješke se, onako mokri, umorni, a nerijetko i dobro promrzli jer se nekad ovako ribalo i u sred zime, vraćali doma. Trebalo je to izdržati – ruke su tom čovjeku bile satima uzdignute i odvojene od tijela, te opterećene teretom – u jednoj je nosio cetilenu (staru lampu na garbit) sa dva bekuća (dizne) i male osti, a u drugoj kurčelu. Sa kurčele i sa osti kapalo je po njemu more, niz leđa mu se u gaće iz borse, slivalo sipino crnilo, noge mu je žuljao pijesak koji se nakupio u crevljama....“- priča ovaj neobični ribar koji je od svojih predaka naslijedio i dvije kurčele kojima on sada bije ribu.

Brankov omiljeni teren za ribanje pod ukres je otok Stradioti – našoj javnosti poznatije kao Sveti Marko. Sada pusto, a nekada puno stranih turista, Francuza koji su ovdje lještovali u naturističkom naselju „Cluba Mediteranee“, otok Sveti Marko konfiguracijom svoje obale idealno je za ribanje pod ukres.

„Krećući sa jedne točke otoka, meni treba četiri sata za potpuno „zaokružiti“ i obići otok, lagano gazeći kroz plicak. Sada to radim sam, a nekada sam to radio čak uz nazočnost jednog broja turista, jer su Francuzi koji su odmarali na otoku, bili izuzetno znatiželjni i htjeli iz prve ruke vidjeti što ja to zapravo radim. Oni bi, da me ne uznemiravaju i tjeraju mi plijen, lagano prvo išli obalom i pratili me, a kada su shvatili da tako ne mogu ništa vidjeti, okuražili su se i ušli u more iza mene i gledali kako lovim. To je za njih bila jedinstvena atrakcija koju su dugo prepričavali, posebno trenutke kada mač padne u vodu i ubije kakav veći komad ribe.“- prepričava Branko, prisjećajući se uz smijeh, nevjerice jednog

Talijana - ribara koji se slučajno zatekao u Tivtu i kojega je Božinović sreo pri povratku sa ribanja pod ukres. Talijan nikako nije vjerovao da je nekoliko kilograma ribe i sipa u Brankovoj borsi ulovljeno mačem, već je mislio da se Božinović i njegov tadašnji partner u lovu kurćelom, profesor, kapetan duge plovidbe Ilija Milović, sa njim šegaće.

„Mnogi mladi kad čuju za ovo što radim zainteresiraju se i pozele probati, ali to nije baš lako jer treba biti vješt i umjeti „čitati“ i prepoznavati znake koje ti šalje priroda. Desi se tako ponekad da me potencijalni učenik slijedi u gaženju plicakom i već digne nogu da je spusti na dno, a ja ga moram upozoriti da ostane tako mirno i da to ne učini, jer će zgaziti sipu koja se sakrila baš na mjestu gdje bi on koraknuo.“ - naglašava Božinović dodajući da su se neki od „te mlađarije ipak, već zarazili ovim načinom lova“ pa ne sumnja da će se drevna tradicija očuvati. Za uspjeh u ovoj vrsti ribolova osim vještine i iskustva koje se vremenom stiče, presudni su mrak, da se u ribolov pođe na početku plime, te da mjesec bude „onaj ribarski, što tanji“.

„Potrebna je bespriječna tišina i to je nešto u čemu ja možda i najviše uživam loveći

pod ukres. To je način života, više nego što je sam ribolov – tako neposredan dodir sa prirodom, mir, tišina, mrak i more je nešto što se riječima ne da opisati, već se treba doživjeti. Na žalost, moderna urbanizacija i način života učinili su da je terena za ribanje kurćelom sve manje jer se gradi na svakom pedlju obale, a tišinu zrikavaca i pjevanje slavuja kojeg si nekada mogao čuti u gluho doba noći sa obale, sada više ne čuješ od basova disko i tehno muzike sa raznih otvorenih šankova“ – ne bez doze

sjete kaže ovaj interesantan čovjek.

Branko ističe da malo tko može vjerovati koliko je mač – kurćela efikasan način za ubiti ribu. Iako to nije oštar, već relativno tupi alat, samo jednim kratkim trzajem kurćeće i udarcem po ribi, plijenu se slomi kičma, te se riba odmah izvrne trbuhom na površinu. Najčešća lovina, pored sipa, su cipoli, trigle, pokoja manja orada ili marmara, grujevi, mali škrpuni, jegulja, veliki guljoči, rijetko po koja hobotnica ili čabra. „Ovo nije komercijalni ribolov, već vrlo „siromašan“, pa ulov najčešće i ne bude više od kila-dva ribe na noć. Ja sam znao uloviti i do osam kila cipola ili tridesetak sipa na noć, ali se ponekad desi i da u borsi, na povratku doma, ne bude ništa. Stari su naši ribali kurćelom zato što su morali naći načina da doprinesu prehrani obitelji, a ja danas to radim iz zadovoljstva, iz ljubavi prema onima koji su me ovom naučili. To me i obvezuje – da tradicija ne umre.“ – zaključuje posljednji aktivni bokeški ribar sa mačem, Branko Božinović.

Branko Božinović

OTVOREN PASTORALNI CENTAR U KATEDRALI SVETOGA PETRA U BARU

Uz nazočnost nekoliko stotina, možda i tisuću vjernika, u novoj konkatedrali sv. Petra u Baru održana je u nedjelju, 3. kolovoza u 11 sati, svečana sveta misa prigodom blagoslova katoličkoga Pastoralnog centra. Dvorana Pastoralnog centra nalazi se u prostoru tzv. krippe, tj. ispod glavnoga oltara, koji još uvijek nije službeno otvoren i blagoslovljen. Svečano euharistijsko slavlje predvodio je uzoriti kardinal mons. Gualtiero Bassetti, nadbiskup talijanskoga grada Perude, koji je doputovao u pratnji nekoliko svećenika te skupine hodočasnika iz ove nadbiskupije koja pripada talijanskoj regiji Umbriji. Koncelebrirali su mons. Zef Gashi, barski nadbiskup, mons. Luciano Agostini, biskup Sape u Albaniji, biskup Kosova mons. Dode Gjergji te svećenici i redovnici iz spomenutih dijeceza, uključujući i barskog župnika don Sima Ljuljića. Misi je nazočio i veliki broj redovnica (sestre franjevke i sestre svetog Križa) iz cijele nadbiskupije i susjednih biskupija. Svojim prekrasnim pjevanjem ovo misno slavlje uveličao je pjevački zbor „Naša Lipa“ iz grada Tuhelja u Hrvatskom zagorju pod ravnanjem maestra Armanda Slavičeka. Veliku zaslugu za dolazak ovog zbora ima gđa Marija Jovović iz Zagreba, koja već godinama dovodi hrvatske hodočasnike iz Zagreba i okolice u Boku, Bar i Crnu Goru.

Uz vjernike katedralne župe Bar i vjernika iz okolnih župa i dekanata te hodočasnika iz Italije i Hrvatske svečanosti je nazočio i veliki broj katoličkih vjernika koji kao turisti ovih dana borave u Baru i Crnoj Gori, osobito iz Poljske, ali i Slovačke, Češke, Mađarske, Ukrajine, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Srbije (Vojvodine), Albanije, Francuske, Njemačke, SAD-a i drugih zemalja. Sveta misa služena je na latinskom i hrvatskom jeziku, biblijska čitanja su bila na hrvatskom i albanskom, Evanđelje i homilija na

talijanskom, dok su molitve vjernika, uz navedene, izgovorene i na poljskom i engleskom jeziku.

U svojoj propovijedi uzoriti kardinal mons. Bassetti naglasio je kako njegov dolazak i dolazak talijanskih hodočasnika u grad Bari (tal. Antivari) i ovu staru nadbiskupiju nije slučajna, već ih na najljepši način povezuje fra Giovanni di Pian Carpine, rodom iz Umbrije, iz okolice Perude, izravni učenik sv. Franje Asiškog, koji je od 1248. do 1252. godine bio barski nadbiskup, gdje je i umro, a možda i pokopan. Barski nadbiskup Ivan II. (Giovanni di Pian Carpine) poznat je diljem svijeta jer je kao papinski izaslanik prije Marka Pola otputovao u diplomatsko-vjersku misiju u Mongoliju, o čemu je kao svjedočanstvo napisao dvije knjige. Naglašeno je također da će novootvoreni katolički Pastoralni centar ubuduće biti mjesto gdje će se održavati vjerski, ali i kulturni događaji (koncerti, kazališne predstave, izložbe, promocije knjiga) koji su značajni ne samo za katoličke vjernike, već za sve građane Bara i njihove goste. Na kraju, gosti iz Italije su mons. Gashiju poklonili misnicu, kalež i dvije knjige već spomenutoga barskog nadbiskupa Carpinija iz XIII. st.

Uz srdačne čestitke za otvorenje ovog centra moramo na kraju konstatirati i nekoliko „sitnica“ koje su „visjele u zraku“. Naime, bilo je više nego primjetno da su barski vjernici bili potpuno izopćeni iz organizacije ovog za njih značajnog događaja te da se na misi u tom smislu ni po čemu nisu razlikovali od primjerice poljskih ili talijanskih turista. Na spomenutu svečanost nije pozvan nitko od predstavnika države, Općine Bar, drugih vjerskih zajednica, a nekoliko novinara samoinicijativno je došlo kako bi izvijestili o ovome događaju. Mnogobrojni barski katolički vjernici su, uz negodovanje, pitali zbog čega uz njih prigodom ovako svečanog događaja nisu bili susjedni kotorski biskup mons. Ilija Janjić, susjedni župnik Sutomora, Brce i Sušnja don Dejan Turza, a primjetna je bila i manja nazočnost vjernika iz ovih župa koje se nalaze u neposrednoj blizini Bara. Također, postavljeno je i pitanje zbog čega, uz (nad)biskupe iz Italije, Albanije i Kosova (koji su, treba li to naglasiti, više nego dobro došli!), nije bilo nekog od (nad)biskupa iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije, Makedonije, Slovenije. Budući da tek slijedi posveta glavnoga oltara, tj. blagoslov konkatedrale sv. Petra, nadamo se da ćemo odgovore na neka od ovih pitanja dobiti upravo tada.

"Panorame zaliva kroz objektiv" Zorana Nikolića

U Muzeju grada Perasta, na dan Fašine 22. srpnja, otvorena je autorska izložba fotografija "Panorame zaliva kroz objektiv", fotografa Zorana Nikolića. Mnogobrojne posjetitelje na početku je pozdravio direktor Muzeja Andro Radulović.

"Večeras imamo priliku uživati u Zoranovim fotografijama koje su specifične jer se rade na specifičan način. Ovo je treća samostalna izložba Zorana Nikolića. Fotoaparat drži u svojim rukama od svoje petnaeste godine, kada su njegovi počeci vezani za crno-bijelu fotografiju i izradu crno-bijele fotografije u priručnoj laboratoriji. Naravno, nakon kratke pauze i dolaska nove digitalne ere, ponovo se vratila ta ljubav prema fotografiji."

"Autor je učestvovao na prvom sajmu digitalne fotografije u Herceg Novom, u organizaciji NVO i jedna fotografija dobila je drugu nagradu. Učestvovao je na brojnim drugim korpusima, a dobio je treću nagradu na konkursu za najbolju fotografiju Luke Kotor napravljenu u 2012. godini, koje je raspisala

Luka Kotor AD, jednom noćnom panoramom kotorskog zaliva, koja je i večeras izložena. Radove često šalje i u svijet, putem interneta i raznih specijalizovanih foto sajtova", rekla je otvarajući izložbu etnologinja i antropologinja Danijela Đukić.

Autor fotografija zahvalio je Radio Duxu, čiji je suradnik, i izrazio veliko zadovoljstvo što je taj radio u svom radu prepoznao fotografiju kao medij. "Želio bih da pošaljem jednu poruku svim talentovanim ljudima, nije bitno da li se bave fotografijom, umjetnošću ili zanatstvom. Svi ljudi koji su talentovani, a svi smo mi na neki način talentovani, gajite svoje talente i unaprijedujte ih. Sam talenat nije dovoljan. Morate uporno da radite i da stvarate da bi taj talenat mogao da izraste u nešto lijepo i dobro. Na taj način ćete stvoriti ljepši svijet oko sebe i sebi i drugima. Zahvaljujem se majci zemlji što je stvorila ovakav divan zaliv, Boku kotorsku, u kojem mi danas imamo privilegiju da živimo i uživamo", rekao je autor Zoran Nikolić.

Nakon izložbe koncert na harmonici održao je profesor s Cetinja, Predrag Janković.

Radio Dux

U Kotoru očekuju da će sezona trajati do studenoga

U prvih šest mjeseci Kotor je posjetilo tri posto više turista u odnosu na prethodnu godinu, ali je broj noćenja pao za pet posto, podaci su Zavoda za statistiku Crne Gore. Kruzери i jahte i dalje posjećuju jedan od najljepših zaljeva svijeta. U prvih sedam mjeseci ove godine u kotorsku luku uplovilo je 180 brodova i 848 jahti. Brodovi su doveli više od 151.000 tisuću putnika, a jahtama ih je došlo 3.700. Godinu ranije u Luku Kotor uplovio je 181 brod sa 140.993 putnika i 818 jahti s 3.567 putnika.

Priprema se projektna dokumentacija za žičaru do San Đovanija iznad Kotora

Uprava za kulturna dobra spremna je dati suglasnost za izgradnju žičare do tvrđave San Đovani, ali Direkcija za uređenje i izgradnju Kotora i uz to radi na dva kolosijeka. U tijeku je priprema međunarodnog tendera kojim bi se predvidjelo financiranje izgradnje lifta do tvrđave Svetoga Ivana, koji bi se realizirao po modelu javnoga privatnog partnerstva. Taj posao radi talijanska tvrtka koju je angažirala Europska banka za obnovu i razvoj.

“Direkcija je u pregovorima s njima, ali paralelno s tim nije odbačena ideja izgradnje klasične žičare”, rekao je direktor Direkcije za izgradnju i uređenje Kotora Ivo Magud.

On je također dodao da je osnovana radna grupa koja ponajprije treba ponuditi Upravi za zaštitu

kulturnih dobara moguća rješenja za izgradnju polazne postaje za žičaru.

O ovim aktivnostima pregovara se s tvrtkom iz Austrije, najvećom svjetskom kompanijom koja se bavi projektiranjem i izgradnjom žičara, a čije će idejno rješenje u potpunosti zadovoljiti stroge uvjete zaštitara.

“U tijeku je i priprema projektnog zadatka studije uticaja zaobilaznice oko Kotora na kulturna dobra, radi raspisivanja tendera. Ovu studiju, na kojoj radi i Uneskov ekspert za kulturna dobra, Kotor je dužan da dostavi i nadležnom organu ove organizacije. Ukoliko se dobije pozitivno mišljenje, a u Kotoru vjeruju da hoće s obzirom na svakodnevna zagušenja na jedinoj saobraćajnici kojom se saobraćaj odvija, izvjesno je da će se raditi zaobilaznica”, rekao je Magud.

U tijeku je izrada projektnog zadatka za raspisivanje tendera za izradu projekta sanacije šetnice na bedemima od ljetne pozornice do Gurdića. Ova šetnica bila bi još jedna turistička atrakcija, ali i pravo mjesto za odmor građana Kotora.

/Pobjeda/

Prema najavama, do kraja godine u Kotor će uploviti još oko 180 brodova koji će dovesti 307.000 putnika. U navedeni broj ne računaju se članovi posade kojih ima više od 100.000.

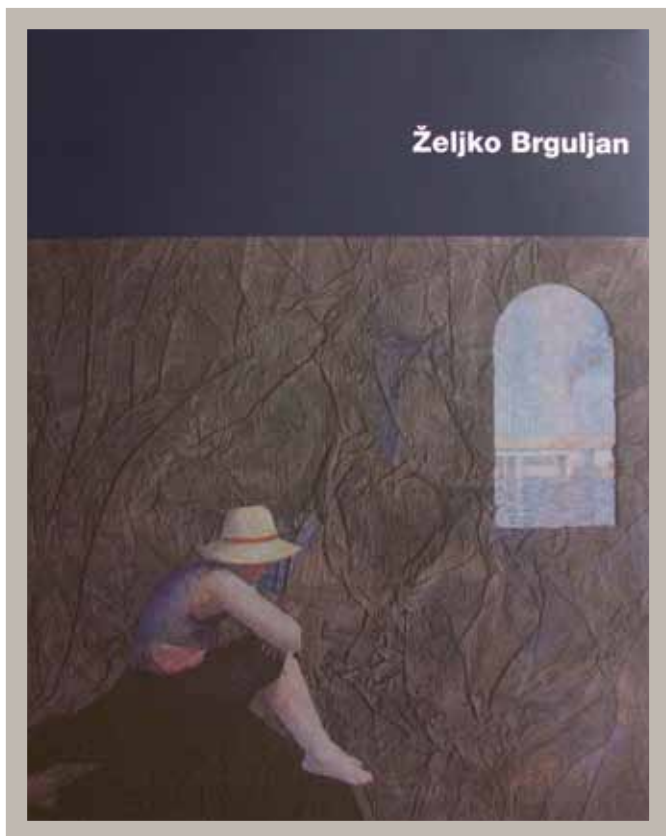
Izletnički turizam bilježi blagi rast pa je tako u prvih sedam mjeseci Kotor posjetilo 163.000 izletnika, što je za jedan posto više nego lani. Što se tiče izletničkih posjeta u TO Kotor očekuju da će rujna biti najuspješniji mjesec u 2014. godini, kao i da će sezona biti produljena do studenoga.

Izvor:
Skala Radio

PROMICATELJ BOKOKOTORSKOGA KULTURNOG NASLIJEĐA

**Nakon Zagreba promovirana je
likovna monografija
„Željko Brguljan“ u Kotoru**

Naslovnica

U koncertnoj dvorani muzičke škole „Vida Matjan“, crkve sv. Duha, 25. srpnja promovirana je likovna monografija „Željko Brguljan“, autora Nikole Albaneža u organizaciji Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore. Prisutne je pozdravio Tripo Schubert, a o Željku Brguljanu i njegovu likovnom opusu govorila je mr. Marija Mihaliček, povjesničarka umjetnosti. O monografiji je govorila dr. sc. Ariana Koprcina, povjesničarka umjetnosti, viša kustosica Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu i autor Nikola Albanež. Željko Brguljan zahvalio je mnogobrojnoj publici, organizatoru, govornicima i maturanticima srednje muzičke škole „Vida Matjan“, Anji Radonjić, koja je na gitari izvela tri skladbe. Za vrijeme predstavljanja monografije projektirane su

na platnu slike iz monografije. Na predstavljanju je bio prisutan kotorski biskup mons. Ilija Janjić i Hrvoje Vuković, konzul R. Hrvatske u Kotoru.

Željko Brguljan rođen je na Prčanju 1962. godine. Osnovnu školu pohađao je na Prčanju, a srednju školu matematičkoga smjera u Kotoru. Diplomirao je 1989. godine na Fakultetu strojarstva i brodogradnje u Zagrebu. Živi i radi u Zagrebu. Više godina surađuje s redakcijom „Hrvatskoga glasnika“ i redakcijom „Bokeškoga ljetopisa“ i svojim prilozi obogaćuje izdavaštvo Društva. „**Monografija Željko Brguljan**“ je iz pera povjesničara umjetnosti, muzeologa i likovnog kritičara Nikole Albaneža. Recenzenti su akademik Tonko Maroević i dr. prof. Ive Šimet Banov. Ovo najnovije izdanje Hrvatskog društva likovnih umjetnika objavljeno je u Zagrebu početkom ove godine. Na 254 stranice, bogato ilustrovana likovnim prilozi (reprodukcije na 100 strana), uz kratki predgovor akademika Tonka Maroevića, **Nikola Albanež** struktuirao u nekoliko cjelina, u rekla bih nekonvencionalnom maniru. Autor kroz nekoliko cjelina iznosi dvije decenije Željkovog prisustva u umjetnosti i posvećenosti tehnici kolaža, u kojoj uspijeva iskazati osoben pristup i originalnost. Željko Brguljan bira kolaž kao trajno opredjeljenje i ostvaruje likovnost za koju Albanež ističe da *u kontekstu hrvatske umjetnosti ne nalazi izrazitih izravnih prethodnika*. Autor se zadržava na Željkovoj metodi rada na kolažima, čija osobna estetika počiva na domišljatosti kombinatorike papirnih isječaka, konca, krhotina ogledala, fotografija, intervencija crtežom i bojom, koja ima izrazito simbolično značenje. Kolaži su plod Željkovog imaginacije, ali i rezultat složenog postupka koji traži vrijeme, strpljenje, preciznost (slično njegovom arhivskom istraživačkom radu).

Željko je potpuno netipičan, u tome se slažu svi koji ga poznaju, a najviše oni iz branše muzealaca, arhivista. Dok sve nas hvata ljetna fjaka, Željko godinama svoja ljeta u zavičaju provodi doslovno u aktivnom odmoru. Obilasci spomenika, istraživanje arhivske građe donose mu istinsku radost novih otkrića koja se trajno ‘sidre’ u njegovim knjigama. Do sada je objavio niz naslova koji su obogatili historiografiju rodnog Prčanja i Boke Kotorske, spome-

nut ću samo *Crkvu Rođenja Blažene Djevice Marije na Prčanju* i *Pomorstvo Boke Kotorske na slikama Bazija Ivankovića*. Njegov doprinos je značajan u otkrivanju djela i valorizaciji umjetničkih ličnosti poteklih iz Boke i onih koji su njome bili inspirirani, slikara čuvenog mariniste Ivankovića, Prčanjana Antona Šojata i njegove supruge Melite Bošnjak u monografiji koju je Željko Brguljan uradio u koautorstvu sa akademikom Tonkom Maroevićem. Pisao je o majstoru stripa, slikaru sa Mula - Maroviću, o Vjekoslavu Paraću... bacio novo svjetlo na djelo pjesnikinje i slikarke Ide Verone. Riječju, znamo ga kao kroničara Prčanja i Boke, temeljitog historiografa i poznavaoца kulturoloških i umjetničkih tema iz prošlosti Boke Kotorske. Željko svojom aktivnošću u ogranku Bokeljske mornarice iz Zagreba, suradnjom na mnogim projektima i izložbama tematski vezanim za Boku, doprinosi afirmaciji kulturnog nasljeđa zavičajnog prostora u sredini u kojoj živi. To čini i svojom umjetnošću kolaža gdje evocira Boku i njene spomenike i u kombinaciji sa

evropskim vrijednostima ističe njen kulturni i civilizacijski identitet.

Željka Brguljana - **umjetnika** otkrili smo na izložbi *Bokeškog sakralnog ciklusa* u Tivtu i Perastu 2003. kada je već njegova umjetnost u Hrvatskoj bila prepoznata i potvrđena. Na izložbi *Zvijezdi mora* 2012. u pomirbenoj dvorani na Gospi od Škrpjela ponovo smo preko novih kolaža zavirili u njegov intimni, emotivni i intelektualni svijet.

Imati vlastitu monografiju težnja je svakog umjetnika, stiže uglavnom onda kada je umjetnički opus potpun, izrečen, vrednovan. Pa ni to nije pravilo, kod nas u 'zemlji umjetnika' mnoga velika imena crnogorske likovne umjetnosti još čekaju prvu monografiju.

Zato večerašnju promociju **Monografije** umjetničkog opusa **Željka Brguljana** doživljavam ne samo kao priznanje njegovom likovnom djelovanju, već i kao satisfakciju svima nama koji smo ga ohrabrivali na njegovom umjetničkom putu", rekla je Marija Mihaliček govoreći o Željku.

Tišina, 2012.

UNESCO

S viceadmiralom Bokeljske mornarice, Ilijom Radovićem

Posvećenost očuvanju materijalne i nematerijalne kulturne baštine, ali i pažljiv održivi razvoj živoga grada Kotora prioritet je lokalne uprave, države Crne Gore i UNESCO-a, rekla je boraveći u Kotoru Irina Bokova, generalna direktorica UNESCO-a. Na pitanje Skala radija koji je osnovni imperativ UNESCO-a kada je u pitanju Kotor i njegova zaštita kao uvjet da ostane pod zaštitom ove organizacije, Bokova je rekla da je to prije svega očuvanje autentičnosti ovog prostora. „Nikako se ne smije dopustiti da se autentičnost naruši urbanizacijom, prekomjernom gradnjom, ali smatram da su u slučaju Kotora, kako gradonačelnica tako i lokana uprava zadužena za očuvanje baštine, duboko svjesni svih kriterija kojih se trebaju pridržavati”, rekla je visoka gošća.

U posjeti crkvi sv. Pavla

U Pomorskom muzeju

Bokovu je u Pomorskom muzeju Crne Gore primila gradonačelnica Kotor Marija Čatović gdje su razgovarale o mnogobrojnim temama važnim za razvoj grada i očuvanje njegovih tradicionalnih vrijednosti. Visoka gošća izrazila je veliko zadovoljstvo što je bila u prilici da se već prvim posjetom Kotoru uvjeri u njegove vrijednosti i što je imala priliku vidjeti jedan od najljepših zaljeva svijeta. Na radnome sastanku s gradonačelnicom istaknuti su izazovi koji postoje, pogotovo kada je riječ o gradu s toliko dugom tradicijom, a koji je živ grad, rekla je Bokova. Gradonačelnica Čatović istaknula je zabrinutost koja se odnosi s jedne strane na potrebu razvoja autentičnosti i očuvanja grada, za koju se zaista zalaže, a s druge strane, budući da je riječ o živome gradu moraju se osigurati sve one usluge i servisi koji su potrebni za život grada, posebno oni koji su vezani uz infrastrukturu. „U UNESCO-u vjerujemo da je potrebno uspostaviti pravu ravnotežu između ta dva zadatka, modernih usluga i servisa te očuvanja autentičnosti. To je izazov s kojim se suočavaju i mnogobrojne druge lokacije koje su zaštićena dobra svjetske baštine. UNESCO ne želi stati na put razvoju. Naprotiv, želi omogućiti razvoj, ali uz istodobnu zaštitu autentičnosti.” Bokova je podsjetila na posjet misije ICOMOS-a Kotoru i rekla da će oni uskoro dati svoje preporuke kako da se na najbolji način pruži potpora naporima lokalne samouprave za pronalaženje rješenja za neka od gorućih pitanja poput zaobilaznice oko Kotora za koju je Skala radio pitao. „Kotor je na neki način žrtva vlastitog uspjeha, kao što su to mnoga mjesta s liste UNESCO-a, jer privlači mnogobrojne posjetitelje koji ga žele vidjeti, a upravo toliki priljev turista predstavlja najveći izazov. Zato UNESCO uporno naglašava da je razvoj održivog turizma jedini pravi put. Još jedna stvar koju UNESCO naglašava, a vidimo da se u Kotoru zaista primjenjuje, je da se baština ne štiti na središnjoj razini, već je to u rukama lokalnih uprava. U tom smislu zaista pozdravljamo to što vidimo da se na lokalnoj razini upravo tako radi, uz veliki stupanj

posvećenosti i angažmana. Vidimo da su uključene ne samo lokalne vlasti, već i civilno društvo i građani i to je ono što je najvažnije”, rekla je Bokova. Ona uvjerava gradonačelnicu Čatović da UNESCO i Centar za svjetsku baštinu podržavaju i vladu i lokalne vlasti koji provode zaštitu svjetske baštine u predivnome gradu Kotoru. Gradonačelnica Čatović potvrdila je novinarima da je Kotor dobio potporu od UNESCO-a za sve ono što je potrebno građanima i turistima kada je infrastruktura u pitanju.

„Mi uskoro očekujemo izvještaj ICOMOS-a i nadamo se da ćemo brzo riješiti ono što nam je potrebno, u skladu sa zaštitom”, rekla je Čatović. Kada su u pitanju spekulacije oko eventualnog brisanja Kotora s UNESCO-ve liste, Bokova je odgovorila kako tako nešto ne postoji kao neposredna opasnost u ovom trenutku. Postoji zabrinutost i

Centar za svjetsku baštinu te UNESCO-vi eksperti budno prate što se i kako radi u Kotoru odnosno pronalaze li se rješenja u cilju očuvanja univerzalne i izvanredne vrijednosti, kao i u svim drugim lokalitetima svjetske baštine, ali neposredna opasnost od brisanja s liste ne postoji, zaključila je ona. U čast Irine Bokove Bokeljska mornarica 809. odigrala je tradicionalno kolo na Pjaci od kina, uz pratnju Gradske muzike s cjelokupnim ceremonijalom. U ime ove najstarije organizacije mornara na svijetu viceadmiral Ilija Radović Bokovoj je uručio povelju počasne članice Bokeljske mornarice te je ona prva žena kojoj je do sada dodijeljeno ovo visoko priznanje. Bokova je izrazila zahvalnost za visoko priznanje te je bila impresionirana tradicijom Bokeljske mornarice.

Izvor Skala radio

Svi na banj 2

Na humanitarnome gradskom natjecanju u plivanju „Svi na banj 2” u organizaciji „Aspide” i vaterpolskoga kluba „Primorac”, a koje je ove godine posvećeno kotorskom oriđinalu Tončiju Praciju, prikupljeno je 2.500 eura koji će biti uloženi u uređenje njegove grobnice.

Poznati kotorski oriđinal, simbol grada, Tonči Praci preminuo je 28. listopada 2013. godine u 65-oj godini života nakon borbe s teškom bolešću.

Vjerojatno posljednji kotorski oriđinal, najpoznatiji „Beštija” koji je godinama uveseljavao svoje sugrađane, ostat će zapamćen po mnogobrojnim dogodovštinama, anegdotama, kojih će se Kotorani sjećati još dugo i prepričavati generacijama koje dolaze.

Tonči je bio među najstarijim navijačima kotorskoga „Primorca” i jedan od osnivača „Beštija”. Kao strastveni ljubitelj sporta redovito je pratio mnogobrojne vaterpolske i nogometne utakmice u Kotoru, a s navijačima je često odlazio i na gostovanja. Tradicionalne gradske fešte također se nisu mogle zamisliti bez Tončija koji je, veseljem i originalnošću, na pravi način isticao autohtoni kotorski duh.

Da nisu zaboravili svog El komandata, Kotorani su pokazali i ovom manifestacijom.

Natjecanje na otvorenome gradskom bazenu za mlađe kategorije počelo je u 15 sati, a za starije u 17 sati. Održalo se u ovim kategorijama: gavica, mačkula, labri, cipola, brancina, lignji, škombri, palamida, sipa, hobotnica, murina, delfina, tuna i kitova. U bazenu su se natjecali Kotorani različitih dobi, počevši od najmlađe sudionice 7-godišnje Nađe Franović pa do najstarije 70-godišnje poznate kotorske feštađunke Tanje Dončić i najstarijeg sudionika, kolovođe Bokeljske mornarice, 78-ogodišnjeg Tripa Miloševića, a u štafeti s najmlađim članovima obitelji plivao je i

proslavljeni vaterpolist, reprezentativac, Antonio Petrović.

Natjecalo se 130 štafeta, po četvero sudionika u štafeti, a ukupno oko 500 natjecatelja.

Nakon natjecateljskog dijela uslijedila je zanimljiva igra pod nazivom „čapavanje pršuta” u kojoj dobrovoljci hodaju po tankoj drvenoj dasci na čijem kraju visi pršut, koji pokušavaju uhvatiti.

Organizatorica Dijana Saveljić podsjetila je da se natjecanje organizira drugu godinu zaredom.

„Ove godine odlučili smo novac namijeniti za Pracijevu grobnicu zato što je prošle godine, iako teško bolestan, bio prisutan na natjecanju i pomagao u realizaciji. Tako ove godine mi plivamo u Pracijevu čast”, rekla je D. Saveljić.

Ona je također istaknula da se akciji odazvao cijeli grad te da su imali više od 50 sponzora, a podijeljeno je i 50 nagrada za publiku.

Cijena ulaznice bila je dva eura.

U programu su sudjelovali Who See i Jelena Kaženegra.

**18. 6. 2014.
AKTIVNOST PODRUŽNICE
PODGORICA**

U prostorijama Uprave za kadrove, pod pokroviteljstvom Hrvatskoga građanskog društva - podružnice Podgorica, održana su dva predavanja. Predavanja su održale članice Društva dr. sc. med. Đurđica Ostojić, na temu „Alergije kod djece“ i mr. Dunja Zeković Đonaj na temu „Marketing i djeca“. Ovo je ujedno bilo i donatorsko veče za poplavljeni područja u regiji. „U ovoj kataklizmi iz mutne Save isplivala je i ljudska saosjećajnost koja nije poznavala ni nacionalnost, ni vjeru, ni granice. Srce nam je bilo puno kada smo slušali kako vojnici iz Hrvatske pomažu poplavljenima u Obrenovcu, kako mladi ljudi iz svih krajeva Hrvatske stižu u Slavoniju, kako se brane nasipi, spašavaju ljudi, stoka, kućni ljubimci, čiste blatnjave kuće i ulice. Želimo da u ovo, kako se često kaže, dehumanizirano vrijeme, što duže gori ta iskra saosjećajnosti koja čovjeka čini čovjekom. Zato i mi pomozimo koliko možemo dok ti ljudi ne stanu ponovo na svoje noge“, rekla je u svome govoru, zahvaljujući prisutnima, predsjednica podružnice Podgorica, prim. dr. sc. Svjetlana Zeković.

**28. 6. 2014.
REVIJA TRADICIJSKE ODJEĆE
I IZBOR NAJLJEPŠE HRVATICE
U NARODNOJ NOŠNJI IZVAN
REPUBLIKE HRVATSKE**

U organizaciji Udruge za očuvanje i promicanje hrvatske tradicijske kulture u Bosni i Hercegovini Stećak i Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba, pod pokroviteljstvom Državnoga ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Općine Tomislavgrad te uz pomoć Vlade Hercegbosanske županije, održana je 28. lipnja Revija tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske. Na natjecanju je sudjevalo dvadeset šest djevojaka iz dvadeset i jedne države, i to iz: Australije, Novoga Zelanda, Sjedinjenih Američkih Država, Brazila, Čilea, Perua, Mađarske, Njemačke, Srbije (Vojvodina), Austrije, Belgije, Italije, Slovenije, Češke, Slovačke, Rumunjske, Makedonije, Kosova, Španjolske, Bosne i Hercegovine i, naravno, naše male, ali kulturno bogate Crne Gore (Boka kotorska).

Hrvate iz Crne Gore predstavljala je Antonia Ulčar iz Perasta s pratiljom Tamarom Lazarević, također iz Perasta.

12. 7. 2014. PRIJEM U POVODU DANA DRŽAVNOSTI CRNE GORE

U Crnoj Gori obilježio se 13. srpnja Dan državnosti u znak sjećanja na 13. srpnja 1878. godine kada je na Berlinskom kongresu Crna Gora priznata kao samostalna država i isti datum 1941. kada je počeo narodni ustanak protiv fašizma.

Tim povodom predsjednik države Filip Vujanović priredio je 12. srpnja svečani prijem u Plavom dvorcu na Cetinju.

„Moramo u Crnoj Gori biti ponosni da smo jedina država bivših jugoslovenskih prostora gdje se nije ratovalo, ubijalo i razaralo. Prvi put smo izvukli pouku iz istorije u ime bolje budućnosti. Shvatili smo da se ne smijemo dijeliti, da moramo biti zajedno da bi se zajedno sačuvali. Da smo istorijski preplatili cijenu ratovanja i da je očuvanje mira obaveza prema budućim generacijama, obaveza koja se ne može upoređivati ni sa jednom drugom“, rekao je Vujanović na svečanom

prijemu. Vujanović je pozvao sve da i nadalje negujemo svoje vrijedne tradicije i da svi zajedno budemo posvećeni prosperitetu svih građana Crne Gore i naše države.

„Rezultate koje postizemo u evropskim i evroatlanskim integracijama te očekivano članstvo u njima veliki su garant naše stabilnosti i progresa i veliki i nezamjenjivi spolj-nopolitički, ali i ukupni interes Crne Gore. Neka je vječna Crna Gora!“, zaključio je Vujanović.

Na prijemu su prisustvovali i predstavnici HGD CG, Dijana Milošević i Tripo Schubert.

17.07.2014. SASTANAK PODRUŽNICE HERCEG NOVI

Nakon kadrovskog obnavljanja u 12. mjesecu 2013. god, Podružnica Herceg Novog nastavlja sa kontinuiranim radom. Na sastanku, koji je održan u prostorijama Opštinskog odbora PzP, koji nesebično podržava njihov rad, predsjednica Sanja Crnić je

upoznala članove s radom središnjice u Kotoru i s aktivnostima koje su prethodile održanoj Skupštini Društva u Podgorici. Pored tih informacija konstatirano je zadovoljstvo što se jedan broj članova pretplatio na časopis Hrvatske glasnik i što se Glasnik može kupiti u župnom uredu sv. Jeronima.

Sastanku su prisustvovali, pored predsjednice, Vicko Martić, Milka Heirnert, Milan Dobrilović, Frano Ercegović i Danijela Roca, tajnica podružnice.

**21. 7. 2014.
OTPUTOVALA HRVATSKA
SPORTSKA EKIPA IZ CRNE GORE
NA HSI**

Dresovi za natjecatelje iz Crne Gore

Ekipa ima 11 članova koji će nastupiti u četiri discipline.

Natjecat će se dva boćara, Antun i Dejan Petković, plivač Ivan Cankar, dva tenisačaveterana Klaudio Katelan i Zvonko Usanović i ekipa malog nogometa. Natjecateljica u tekvandou, Anastazija Petrović, nije otputovala

zbog ozljede, a plivačica Bojana Petrović oduostala je u posljednjem trenutku.

Treće hrvatske svjetske igre održavaju se u Zagrebu od 21. do 28. srpnja, u organizaciji i pod pokroviteljstvom Hrvatskoga svjetskog kongresa.

Koordinator i vođa ekspedicije Ilija Janović podsjetio je kako ekipa prije četiri godine u Zadru na istim igrama ostvarila zapažene rezultate, osvojivši mnogobrojne zlatne, srebrne i brončane medalje.

Sponzori koji su omogućili odlazak sportaša na natjecanje su Hrvatsko građansko društvo, Hrvatsko nacionalno vijeće, Hrvatska građanska inicijativa, Ledo, Una, Radio Tivat, Turistička organizacija Kotora i Tivta, Queen of Montenegro, Općina Tivat, Aerodrom Tivat, Volat, Bacchus i drugi, istaknuo je Janović.

Očekuje se da će oko 450 sportaša hrvatskog podrijetla u Zagreb doputovati iz 25 država svijeta. Namjera je organizatora igara da ova sportska manifestacija bude poveznica iseljene i domovinske Hrvatske pa se Igre planiraju održavati svake tri godine.

**25. 7. 2014.
PROMOVIRANA LIKOVNA
MONOGRAFIJA
„ŽELJKO BRGULJAN“**

U koncertnoj dvorani muzičke škole „Vida Matjan“, u crkvi sv. Duha, 25. srpnja promovirana je likovna monografija „Željko Brguljan“, autora Nikole Albaneža u organizaciji Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore. Prisutne je pozdravio Tripo Schubert, a o Željku Brguljanu i njegovu likovnom opusu govorila je mr. Marija Mihaliček, povjesničarka umjetnosti. O monografiji je govorila dr.

sc. Ariana Koprcina, povjesničarka umjetnosti, viši kustos Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu i autor Nikola Albaneže. Željko Brguljan zahvalio je mnogobrojnoj publici, organizatoru, govornicima i maturantkinji srednje muzičke škole „Vida Matijan“, Anji Radonjić, koja je na gitari izvela tri skladbe. Za vrijeme predstavljanja monografije projektirane su na platnu slike iz monografije. Predstavljanju je prisustvovao kotorski biskup mons. Ilija Janjić i Hrvoje Vuković, konzul R. Hrvatske u Kotoru.

Željko Brguljan rođen je na Prčanju 1962. godine. Osnovnu školu pohađao je na Prčanju, a srednju školu matematičkog smjera u Kotoru. Diplomirao je 1989. godine na Fakultetu strojarstva i brodogradnje u Zagrebu. Živi i radi u Zagrebu. Slikarstvom se počeo baviti još za vrijeme studija. Do sada je dvadeset puta samostalno izlagao. Prije nekoliko godina u povodu održavanja „Fašnade“ izlagao je i na otoku Gospe od Škrpjela, a kasnije i u galeriji „Buća“ u Tivtu.

Više godina surađuje s redakcijom „Hrvatskoga glasnika“ i redakcijom „Bokeškog ljetopisa“ te svojim prilozima obogaćuje izdavaštvo.

27. 7. 2014. ZAVRŠENE HSI U ZAGREBU

Na Trećim hrvatskim svjetskim igrama u Zagrebu, koje su zatvorene 27. srpnja krosom i humanitarnom nogometnom utakmicom te dodjelom medalja, ekipa iz Crne Gore osvojila je četiri odličja.

Natjecatelj Anton Petković osvojio je u paru s Dejanom Petkovićem zlatno odličje u boćanju. Anton je u pojedinačnoj disciplini izgubio u finalu, osvojivši srebrnu medalju, u disciplini precizno izbijanje Darko Slovníkar osvojio je srebro i Anton Petković bronzu. Na bazenu HAVK „Mladost“ na Savi natjecatelj Anton Cankar osvojio je brončanu medalju na 50 metara slobodno, a Franjo Gečević četrto mjesto.

Manje uspješan nastup imali su malonogometna ekipa i veterani u tenisu.

Reprezentacija Hrvata iz Crne Gore osvojila je medalje u konkurenciji 450 natjecatelja iz 35 zemalja, što samo po sebi govori o uspjehu.

Još jedna vrijedna donacija knjižnici “Ljudevit Gaj”

Hrvatska knjižnica “Ljudevit Gaj” u Donjoj Lastvi bogatija za vrijedna izdanja iz područja svjetske i hrvatske književnosti, te religije i nautike koje su darovali Ilko i Gracija Marović sa Mula.

Donacija obuhvaća djela Miroslava Krležę, nekolicine velikana svjetskoga realizma, romantizma i modernizma, kao i izdanja iz suvremene svjetske i crnogorske književnosti. Brojne nautičare razveselit će izdanja, neka i raritetna, iz područja pomorske navigacije, a zaljubljenike u Boku Zbornik Andrije Zmajevića.

Vjerujemo da će svi zainteresirani za područje nautike i beletristike ubuduće imati razlog više da posjete Knjižnicu, čiji se fundus približio broju od 5000 jedinica.

Na ovoj je vrijednoj donaciji braći Marović zahvalio predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore Zvonimir Deković.

Hrvatska knjižnica «Ljudevit Gaj» nalazi se u sklopu Tajništva HNV-a u Domu kulture «Josip Marković» u Donjoj Lastvi.

Međunarodna ekumenska izložba „Teodorine ikone“

Međunarodna ekumenska izložba umjetnice Mirjane Nikolić iz Pančeva pod nazivom „Teodorine ikone” otvorena je 30. srpnja u Domu kulture „Josip Marković” u Donjoj Lastvi. Na jednome mjestu predstavljene su i izložene 52 ikone u kolažu iz kršćanske tradicije, kako pravoslavne tako i katoličke, među

kojima su posebno mjesto imali bokokotorski patroni.

U ime organizatora prisutne je pozdravio Zvonimir Deković, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore, koji je darovani portret mučki ubijenoga lastovskog župnika don Đura Perušine uručio unuci brata pokojnoga svećenika, a

taj je trenutak Dražen Zetić iz Zagreba, koji je postavio izložbu, istaknuo kao trenutak koji je obilježio otvorenje izložbe.

Izložbu Mirjane Nikolić „Teodorine ikone” postavio je član Društva hrvatskih književnika Dražen Zetić, pritom navodeći kako je postav došao u Boku poslije Zagreba, Zenice, Sa-

rajeva, Pakraca i da je njezina svrha pomirenje.

„Htjeli smo pokazati da je moguće da sveci budu zajedno, na jednome mjestu, da ne budu u konfrontaciji, koliziji, nekakvom netrpeljivom stanju. Htjeli smo pokazati da je moguće da sveci iz Afrike, Azije, Bliskog istoka i Europe budu zajedno. Kršćanska ikonografija je priča koja traje 1.700 godina, a ova tehnika je posebna jer je prvi put netko u povijesti kršćanske ikonografije, i samim time likovnoga stvaralaštva, u svome stvaralačkom opusu i umjetničkom izričaju načinio ikone u kolažu. Vi ste svjedoci večeras u Donjoj Lastvi, u ovome divnom domu, vidjeti nešto prvi put, nešto što nema nigdje u svijetu”, objasnio je Zetić.

Izložbu radova u kolažu otvorio je prčanski župnik don Ivo Čorić koji je u prvi plan stavio ekumenizam „koji se živi, a o kome se puno ne priča“. Ovom prigodom naglasio je da ga

raduje činjenica da je sve više onih koji vjeruju u mogućnost zajedništva kršćanskih crkava i međureligijski dijalog.

„Već u samim počecima, crkve se počinju razdvajati i dijeliti i te podjele traju do dana današnjih. Traže se mogući teološki razlozi. Mislim da nigdje u teologiji nisu našli razloge za podjelu. Sve podjele su došle iz ideoloških razlika, a ne iz teoloških razloga. Postoje dva mišljenja – moje i pogrešno. Tako su se počele stvarati međe, granice koje dijele crkve. Te granice prerastaju u obale među kojima teče rijeka koja se postupno širi. Znamo da je sve teža izgradnja mosta što je rijeka šira. Zato je svaki pokušaj gradnje mostova za svaku pohvalu. Razdijeljenost obala nije prostorna, nego kategorija čovjeka, ljudska kategorija, kategorija srca”, rekao je don Ivo Čorić i predstavio ekumenski centar don Branko Sbutega koji je „upravo usmjeren zbližavanju i povezivanju ljudskih srdaca”.

Svečanosti otvorenja izložbe nazočili su i konzul Republike Hrvatske u Kotoru Hrvoje Vuković, ministrica u Vladi CG Marija Vučinović i generalna tajnica u uredu ombudsmana Zdenka Perović te svećenici Kotorske biskupije. U glazbenome dijelu programa nastupila je mješovita klapa „Veterani vazda mladi”.

Međunarodna ekumenska izložba jedinstvena je postavka posvećena vrednovanju i otvaranju novih mostova između Istoka i Zapada, jedinstvu svih kršćana.

Mozaik u kolažu je autentičan iako spada u primijenjenu umjetnost. Radovi samozatajne, ali iznimno talentirane i vrijedne Mirjane Nikolić najbolje govore o njezinoj inventivnosti, osebujnom stvaralaštvu i snažnoj duhovnoj dimenziji koju izražava jarkim bojama, odličnom igrom svjetla i sjene i zvjezdanim prahom koji se iz kozmosa reflektira na kolaž.

“Leptirići” posjetili Dom za nezbrinutu djecu u Bijeloj

Dječji zbor “Leptirići”, koji je osnovalo Hrvatsko nacionalno vijeće Crne Gore, u nedjelju 7. srpnja, na čelu s voditeljicom, profesoricom Andreom Orlando, posjetio je Dom za nezbrinutu djecu u Bijeloj. “Leptirići” su mališane iz Doma razveselili kolačima i prigodnim, simboličnim darovima koje su pripremili njihovi roditelji. Osim što su se s djecom družili, tom prigodom izveli su i nekoliko pjesama kako bi druženje učinili što raznolikijim. Voditeljica zbora, Andrea Orlando, istaknula je kako je cilj naučiti djecu da budu humani, da osjete humanost i ljepotu darivanja.

Predstavljena knjiga “Mala zb(i)rka priča”

U Domu kulture “Josip Marković” u Donjoj Lastvi 3. kolovoza predstavljena je knjiga za djecu “Mala zb(i)rka priča” odnosno “Zbrčkica”, autorica Snježane Akrap-Sušac i Feodore Gubaš Štifanić iz Pule, u organizaciji Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore i autorica knjige.

U sklopu prezentacije knjige održana je i likovna radionica za djecu. Naime, autorice su čitale djeci priče iz knjige, a djeca su imala zadatak nacrtati njima najzanimljiviju ‘scenu’ iz tih priča.

Na kraju radionice djeci su se pridružili roditelji koji su s velikim zanimanjem gledali izložbu dječjih radova, a kao najbolji ocijenjen je rad djevojčice Mije Učović kojoj su autorice, kao nagradu, darovale knjigu s posvetom.

“Ovo nam je prva knjiga i sasvim je slučajno nastala. Ne bavimo se profesionalno pisanjem, ali smo shvatile da i jedna i druga pišemo i počele smo razmjenjivati svoje priče i jednoga dana Snježana je predložila da te priče i objavimo. Kako ja radim u jednoj maloj nakladničkoj kući, bavimo se grafičkim dizajnom i na-

kladništvom pa smo odlučile izdati knjigu i tako je ‘Mala zb(i)rka priča’ ugledala svjetlost dana”, objašnjava autorica i ilustratorica knjige Feodora Gubaš Štifanić i dodaje da je prvo predstavljanje knjige bilo na sajmu dječje knjige u Puli “Monte Librić”.

“Ovo je prva knjiga za djecu koju smo napisale, ali smo objavljivale na web portalu Webstilusu, u rubrici ‘Dječja književnost’. Sada planiramo i drugu knjigu, ali nećemo otkriti tajne o pri-

čama. Uglavnom, sve su inspirirane nekim osobama i posvećene njima.

Imali smo sličnu radionicu s crtanjem, čitanjem priča i izložbom, ali smo oduševljeni reakcijama djece ovdje u Donjoj Lastvi, kao i crtežima. Prekrasni su. Ja sam inače Bokeljka, ali već dugo vremena živim u Puli tako da mi je osobito bilo drago ovdje nastupiti”, rekla je za Radio Dux Snježana Akrap-Sušac.

Mate - sportaš i čovjek za sva vremena

U organizaciji Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore u Domu kulture „Josip Marković” u Donjoj Lastvi održana je 3. kolovoza promocija trećeg izdanja knjige o boksaču Mati Parlovu pod nazivom „Mate - legenda koja živi”, autora mr. Zorana Poleksića, crnogorskoga boksača i novinara.

U ime Hrvatskoga nacionalnog vijeća goste i posjetitelje pozdravio je predsjednik Vijeća Zvonimir Deković, iznimno ponosan i razdragan što su u Donjoj Lastvi drage i dragocjene uspomene na Matinu karijeru, ali i karakternost prije svega, evocirala značajna imena crnogorskoga

sporta - Miodrag Perunović, Andrija Popović i dr. Derviš Selhanović, kao i sam autor.

Svi govornici govorili su o Mati biranim riječima, emotivno i s puno pijeteta, s pogledom usmjerenim u daljinu i izrazom ponosa i sjete na licu. Prvi po redu, Andrija Popović, proslavljeni vaterpolski as, istaknuo je kako je Mate nesporno jedan od najvećih sportaša svijeta, ali i da je izjavom iz nesretnih devedesetih godina prošlog stoljeća kako ne može biti nacionalist jer je svjetski šampion dokazao da je i karakterom velik. Zatim su prisjetio nezaboravnih družnja s Matom za vrijeme Olimpijskih igara u Los Angelesu 1984., kao i Puli za vrijeme služenja vojnog roka kada ga je tom prilikom Mate nemali broj puta poveo na ručak i večeru, „ne dopustivši da gladuje s obzirom na famu da se u vojsci ne jede dobro“.

„On se preselio na onaj svijet, ali je ostao živ u sjećanjima svih nas“, rekao je Andrija Popović.

Spomenik u Puli u prirodnoj veličini

„Ja smatram da mi možemo s ovog mjesta večeras inicirati da se u Puli podigne spomenik Mati Parlovu, koji je bio ne samo najveći jugoslavenski boksač, nego i šire. Paavo Nurmi ima spomenik u Finskoj u prirodnoj veličini pa nema razloga da nema i Mate jer nije bio ništa manje zaslužan“, istaknuo je dr. Derviš Selhanović, poznati sportski djelatnik, a trenutno direktor Centra za očuvanje kulture manjina.

Govorio je i o Matinoj ljubavi prema poeziji, njegovoj intelektualnoj nadmoći, erudiciji, istaknuvši kako je upravo ta intelektualna snaga, uz fizičku, presudno utjecala na činjenicu da je bio kralj u ringu. „Postigao je

sve što je mogao da postigne jedan sportaš“, zaključio je Selhanović.

Mate kao motiv i inspiracija

O tome što je Mate svojim dostignućima, kako sportskim tako i ljudskim, predstavljao svim generacijama boksača govorio je proslavljeni crnogorski boksački as Miodrag Perunović: „Kao klinac, kao i svi moji vršnjaci koji su kasnije uspjeli da postanu veliki šampioni, bio sam opčinjen njime i njegovim rezultatima, i prema njemu sam uvijek imao jedno osjećanje posebnog poštovanja i osjećanje duga. On je prvi prošao tom stazom uspjeha i pokazao meni i mojim drugovima iz generacije koja je osvojila najviše medalja za Jugoslaviju, put kojim treba ići i što treba učiniti da bi se tim putem išlo i da bi se došlo do vrha. On je svima nama bio motiv i inspiracija.“

Autor o mati – emotivno, dirljivo, sjetno, ali nikako patetično

Na kraju se posjetiteljima obratio i sam autor, mr. Zoran Poleksić: „Prolaznost kao konstantu života zaustavljaju trenuci kojih se sjećamo, koji se vežu za ono najljepše doživljeno, svečano i značajno, za velike ljude i velika djela, u najsvjetlijim trenucima njegovih velikih pobjeda, njegovim lentama i medaljama, i ovo podsjećanje njemu u čast.“

O tome koliko je Mate odista bio karakteran i od integriteta govori i podatak da je sam služio goste u svom kafiću u Puli. Mate Parlov bio je intelektualac, ali i običan čovjek koji je živio daleko od glamura, slave, pompe i ceremonija, a družio se s običnim ljudima i njegovi najbolji prijatelji su mahom bili ljudi van boksačkih krugova. Jednako je gledao na

gradonačelnika i lučkoga radnika, jednako je gledao na ministra i na tesaru“, istaknuo je autor.

Izdavanje trećeg izdanja navedene knjige koja je lektorirana u skladu s hrvatskim jezikom u cjelini je financirao Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Crne Gore, a navednik je Hrvatsko nacionalno vijeće Crne Gore. Knjiga je prvi put ugledala svjetlo dana 2005. godine.

Uoči i nakon promocije svim posjetiteljima i gostima besplatno je podijeljeno više od 150 primjeraka knjige.

Promociji su nazočili konzul Republike Hrvatske u Kotoru Hrvoje Vuković, ministrica u Vladi Crne Gore Marija Vučinović, zastupnici u Skupštini Crne Gore Aleksandar Damjanović i Andrija Popović, predsjednik Hrvatske krovne zajednice „Dux Croatorum“ Adrijan Vuksanović, predsjednik OO HGI-ja i član HNV-a Ilija Janović, predstavnici medija, među kojima bismo istaknuli dr. Dragana Klarića, direktora RTV-a Budva i Dragana Popadića, direktora Radija Tivat, nekolicina članova HNV-a, novinari Radija Duxa te karataši i boksači iz Tivta.

„Na kraju, dozvolite da priču o ovoj promociji završim riječima i reminiscencijama autora ove knjige, Zorana Poleksića, nabijenim emocijama i ponosom, pa i poezijom, ali nikako patetikom -Priča o Mati, nježno umotana u celofan nostalgije, vječna je i neprolazna - vječna, kao i njegova Pula, grad tritisćuljetnjeg kontinuiteta života, kao i ona kamena elegancija, grandiozna Arena, u kojoj je naš Mate dočekivan, optočen zlatnim znamenjem, nakon svojih veličanstvenih ringovnih pohoda, uz pjesmu, vino i fanfare...“

Ana Vuksanović

Pisma čitatelja

Naš čitatelj iz Oroslavlja Josip Usmiani poslao je u povodu otvorenja 65. dubrovačkih ljetnih igara osvrt na Prvi dubrovački festival koji je kasnije nazvan Dubrovačke ljetne igre

Otvaranje Dubrovačkih ljetnjih gara

Podizanjem festivalske zastave Libertas na Orlandov stup, uz stihove „Himne slobođi“, otvorene su 65. dubrovačke ljetne igre, a svečanostima ispred crkve svetoga Vlahu, uz mnogobrojne goste i uzvanike, nazočili su i hrvatski predsjednik Ivo Josipović, predsjednik Republike Slovenije Borut Pahor, član Predsjedništva BiH Nebojša Radmanović, ministrica kulture Andrea Violić, ministrica vanjskih poslova Vesna Pusić, dubrovačko-netretvanski župan Nikola Dobroslavić te drugi. Igre je po tradiciji otvorio dubrovački gradonačelnik Andro Vlahušić. Održavat će se od 10. srpnja do 25. kolovoza, a sudjelovat će više od 2.000 umjetnika iz cijelog svijeta.

Prisjetimo se kako je to bilo davne 1950. godine.

Od 8. do 21. rujna 1950. godine održao se Prvi dubrovački festival (danas Dubrovačke ljetne igre) koji je bio bogat sadržajima scenske riječi, glazbe, folklora, općenito hrvatskoga kulturnog i povijesnog naslijeđa. U predgovoru programske knjižice iz 1950. godine naglašeno je: „Ovogodišnji Dubrovački festival predstavlja smotru naših najnovijih napora na oživljavanju našega renesansnog i baroknoga kulturnog razdoblja.“

U osmišljavanju i realizaciji programa Dubrovačkoga festivala sudjelovali su eminentni hrvatski i inostrani stručnjaci: Marko Fotez, dr. Branko Gavella, Bojan Stupica, Miše Račić, Šime Dunatov, Kalman Mesarić, Slavko Zlatić, Silvije Bombardelli, Ljubo Petričić, Milan Horvat i dr.

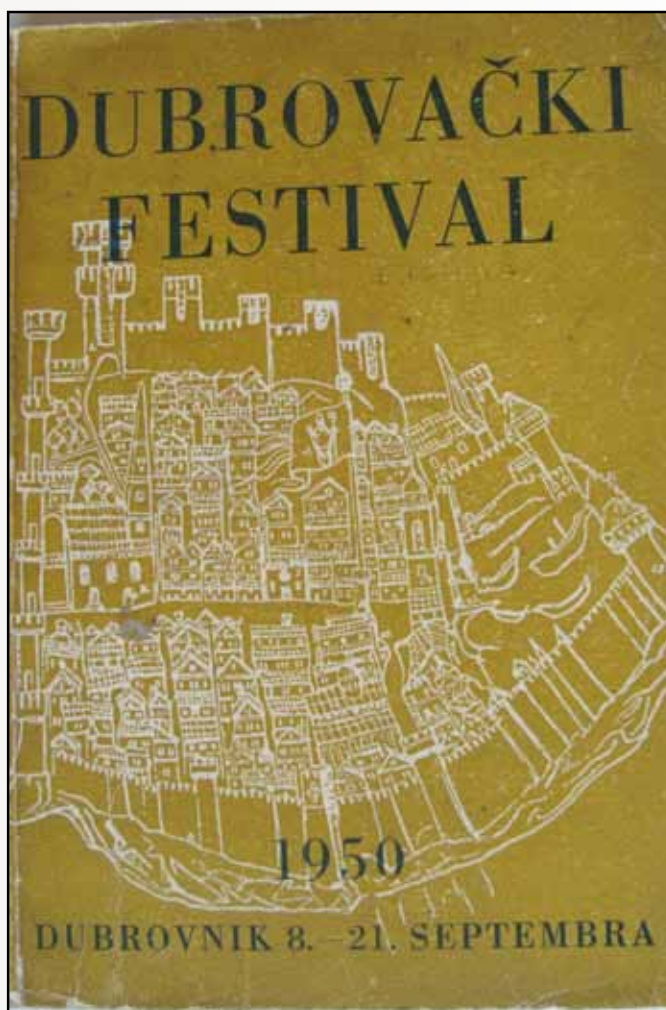
Dubrovački festival popraćen je mnogim izložbama slikarstva, kiparstva, keramike i umjetničke fotografije. Održale su se izložbe: izložba slikarstva i kiparstva iz 15. i 16. stoljeća, izložba starog zlatarstva, izložba apotekarstva, etnografska izložba, izložba dubrovačkog arhiva. Otvorena je stara klesarska radionica među Vratima od Ploča, kao i izložbene dvorane u Kneževu dvoru.

Na Ljetnoj pozornici izvodile su se komedije Marina Držića: „Dundo Maroje“ i „Skup“, a od nepoznatoga dalmatinskog autora „Ljubovnici“, „Komedija od Raskota“ i „Andro Stitikeca“. „Veče stare muzike“ upriličeno je na Poljani Ruđera Boškovića, a „Veče stare lirike“ u atriju Kneževa dvora.

U povodu festivalskih dana Radio Dubrovnik emitirao je predavanja i razgovore pod nazivom „Iz naše prošlosti“, „Iz pomorstva starog Dubrovnika“ i „Stara dubrovačka književnost“.

Dana 17. rujna 1950. godine održano je na Ljetnoj pozornici „Veče narodnih plesova“. Izvodilo se „Lastovsko kolo“ iz Lastova, „Moreška“ iz Korčule, „Kumpanija“ iz Blata na Korčuli, „Poskočnica“ iz Doli kraj Dubrovnika, „Podkolo“ iz Grude kraj Dubrovnika i **„Bokeljsko kolo“, stare škaljarske igre u izvođenju folklorne grupe iz Kotora.**

S obzirom na to da su i Kotorani sudjelovali na prvom Dubrovačkim ljetnim igrama bilo bi zanimljivo saznati tko su bili sudionici, njihova sjećanja i impresije. Zanimljivo bi bilo objaviti fotografije sudionika iz Kotora.

ORIZ I RIŽOTI

Piše:
Mašo – Miško Čekić

Na pjeni od mora, u unutrašnjem dijelu Veriga, smjestila se crkva posvećena Gospi od snijega. Sagrađena je na sekama što ih vjekovima miluju i udaraju valovi, pa se čini kao da je izronila iz njih. S gornje strane, (ne) vrijeme i (ne) ljudi, gotovo su je zatrпали zemljom. Stojički podnosi sve nedaće već pet stotina godina. U dokumentima se

prvi put pominje 1526. godine, pa se često kaže da je tada i sagrađena. Nešto sakrivenih godina opraštamo jer to dame vole, a Gospa Sniježna je Prva među damama.

Oprašta i Gospa Sniježna nama, mnogo toga. Čak i zaborav koji najviše boli. Mnogi su joj i ime zaboravili jer su legende u Boki Kotorskoj prečesto snažnije od zapisane historijske istine. A više njih priča o Gospi Sniježnoj koja na krilima predanja postaje Gospa od oriza. U vrijeme renesanse sve je moguće!

Ispile su legende više priča o njenom nastanku, a među njima je najljepša ona o kaptanu broda koji se, u olujnoj noći, zaklinje Gospi. Obećava joj sagrađiti crkvu, ako spasi posadu od sigurne smrti u razbješnjelim valovima, na domak Perastu, gdje su se uputili sa tovarom oriza.

Posada je spašena, a obećanje ispunjeno. Na pjeni od mora, nikla je crkva, makar najmanja u Boki Kotorskoj.

Bokelji su živjeli od mora i moru podređivali život, pa nije čudo što, u prvom pronađenom dokumentu sa pomenom ove crkve, Milinja iz Perasta, na umoru, zavještava dva groša za misu koja će se služiti u

crkvi koju zapljuskuje more - Gospi od Riza.

I tako je crkva Gospe Sniježne u Verigama postala Gospa od oriza.

Oriz ili osmijeh iz druge legende?

Slične riječi u italijanskom jeziku koji je, više od ostalih, obojio govor Bokelja. A svakoj riječi iz italijanskog ili latinskog, francuskog ili njemačkog – mi smo uzeli ili dodali jedno ili koje slovo više. Kako nam je bilo lakše ili ljepše za izgovor.

Gospa od oriza - u govoru narodnom. Gospa od snijega - u dokumentima i knjigama. A onaj oriz iz legende trebao se naći na bokeškim pijacama gdje se, već jedno vrijeme, sve bolje prodavao.

Na tržnicama Venecije, Milana i Ferare, tokom XIV., posebno XV. vijeka, oriz postaje tražena roba. Hrana za narod, gladan i umoran od čestih raznih epidemija.

Hrana renesanse, zabilježili su historičari i hroničari. Oriz unosi revoluciju u ishrani. Gotovo da postaje osnovna hrana, što je hiljadama godina bio na dalekom istoku. U Europi do XIV. vijeka uglavnom se uvezio kao začim ili lijek.

RIŽOT SA ŠKOLJKAMA

Potrebno je:

35 dag oriza
2 kg raznih školjki
2 špice česna
Čaša bijelog vina
Juha od ribe ili povrća
Papar
Petrusin
Maslinovo ulje

Priprema:

Školjke staviti u teću, poklopiti i kuhati desetak minuta (dok se otvore). Skinuti teću sa vatre i izvaditi meso iz školjki. Vodu koju su školjke pustile u toku kuhanja procijediti i sačuvati. Na maslinovom ulju poprigrati sjeckani česan, dodati oprani oriz i šufigati kratko bez vode, pa podliti sa toplom juhom. Kada juha ispari, oriz podliti vinom i vodom koju su pustile školjke. Nastaviti kuhanje i po potrebi dolivati juhom. Pred kraj kuhanja u oriz lagano umiješati školjke, sjeckani petrusin i popapriti. Voda koju su pustile školjke je slana, pa valja jelo probati i po potrebi dosoliti. Služiti vruće.

PS: rižot je odličan i samo od jedne vrste školjki, a kuha se na isti način.

Napomena: rižoti će biti bolji ako im se na kraju kuhanja doda kocka maslaca.

RIŽOT SA ULIGNJIMA

Potrebno je:

1/2 kg očišćenih uliganja
1/4 kg oriza
4 špice česna
Čaša bijelog vina
Maslinovo ulje
Tri ožice sjeckane pamidore ili pelata
So i papar

Dolina rijeke Po bila je idealna za uzgoj oriza, što je Boke-ljima bilo bliže i puno jeftinije od nabavke oriza sa istoka. U tom dijelu Italije jedna zasijana vreća oriza tada je davala rod od 12 vreća – kako je Vojvodi Este u Ferari napisao u pismu milanski Vojvoda Sforza, šaljući prijatelju na poklon vreću oriza.

Na razmeđu XV. i XVI. vijeka u Milanu, kod Vojvode Sforza boravi genijalni Leonardo da Vinči. Oriz ne bi bio hrana renesanse da se u njegovom uzgoju nije umiješao Leonardo. Za račun Vojvode, on konstruiše mrežu kanala za navodnjavanje polja pod orizom, pa proizvodnja postaje sigurnija, a prinosi veći.

Ustrajnost bokeljskih pomoraca, uz blagoslov Gospe, dovodi oriz u Boku Kotorsku. Množe se i recepti, pa se oriz našao u juhama, rižotima, varivima sa i bez mesa, sa ribama i morskim plodovima, sa voćem i mlijekom, kuhan u vodi sa perom lovorike i maslinovim uljem, a brašno od oriza našlo je mjesto u kola-

čima, pudinzima ili je obične juhe pretvarao u krepke čorbe. Kako god da se kuha, oriz je izdašana i zdrava namirnica, ali se jedno jelo, ne samo u Boki Kotorskoj, ipak izdvaja. Rižot!

Put od oriza do rižota bio je dug.

Valjalo je izbrusiti zrno, dodati mu miris i ukus, naučiti da ga vrelog uspeš u pijat, a čim se para razgrne, pospeš domaćim gratanim sirom. Slanim!

Ostaje da se, i prije i poslije jela, zahvališ Gospi, Leonardu, onom kapetanu što je sagradio crkvu u Verigama, svim bokeškim trgovcima, babi koja te naučila da se u riblju i kokošiju juhu doda oriz, mami koja je ponavljala da od oriza u mlijeko jačaju kosti, starom ribaru koji je vazda zborio da se u svim rižotima i drugim pjatancama oriz stavlja sirov, a ne kuhan!

I vazda dobro opran – u nekoliko voda!

Dok ga perete, pazite da vam koje zrno ne pasa sa vodom. Greota je.

hanja dodati branje. Posoliti i popapriti. Lagano miješati da se sastojci prožmu. Poslužiti toplo uz gratani sir.

RIŽOT SA MESOM

Potrebno je:

75 dag mesa bez kosti
(najbolje jagnjetina)
35 dag oriza
2 kapule
2 – 3 ožice pešta
Ožica konzerve (po želji)
Mast ili ulje
So, papar
Malo muškarnog oraha
Gratani sir

Priprema:

Užutiti na masti ili ulju kapulu izgratanu na gratatijer, pa dodati meso isjeckano na kocke. Šufigati dok meso promijeni boju, pa mu pridodati konzervu (po želji). Kratko šufigati sve zajedno i podliti sa malo tople juhe ili vode. Čim prokuha, dodati pešt (slanina,

Priprema:

Isprigati ulignje izrezane na komade, pa dodati pamiduru, sjeckani česan i vino. Kad provri, umiješati oprani oriz i dvije kačice vruće riblje juhe, juhe od povrća ili vode. Posoliti i popapriti. Tokom kuhanja dolivati po malo vrele juhe (vode). Kad oriz upije tečnost odmah poslužiti rižot posut gratanim sirom.

RIŽOT SA BRANJEM

Potrebno je:

20 dag oriza
3 špice česna
1 dl bijelog vina
Balica branja
Papar, so
Maslinovo ulje
Kapula
Juha
Gratani sir

Priprema:

Branje očistiti, oprati i kratko prokuhati u posoljenoj vodi. Ocijediti i isjeckati. Na

česan i petrusin) i nastaviti kuhanje. Kad meso omekša, nasuti oriz i kratko šufigati bez vode, kako bi oriz upio tečnost od mesa. Posoliti, popapriti i nagrati malo muškarnog oraha. Nastaviti kuhanje uz stalno dolijevanje tople vode. Gotov rižot servirati vruć, a preko posuti gratanim sirom.

ORIZ U MLIJEKU

Potrebno je:

20 dag oriza
1 l mlijeka
7 ožica cukra (može i manje)
Dram soli
Malo cimeta
Saketić vanilije

Priprema:

Dobro oprati oriz, pa ga kuhati u malo posoljenom mlijeku, stalno miješajući da ne zagori. Nakon petnaestak minuta dodati cukar i vaniliju, dobro promiješati i kuhati još dva – tri minuta. Poklopiti i

ostaviti desetak minuta, pa usuti u terinice i poslužiti posuto sa malo cimeta.

P.S. Po želji se sa orizom može kuhati i ožica - dvije suhica. Oriz u mlijeku se može

preliti i voćnim sirupom, čokoladom ili ukrasiti voćem.

KOH SA ORIZOM

Potrebno je:

kvarat oriza
dram soli
1 l mlijeka
3 jaja
6 ožica cukra
2 saketića vanilije

Priprema:

Oriz oprati, pa skuhati u malo posoljenom mlijeku i ostaviti da se ohladi.

Žumanca, cukar i vaniliju ubatiti, pa umiješati oriz, a na kraju dodati posebno ubačena bjelanca. Sve lagano sjediniti i usuti u podmazani pleh. Peći na 180 stepeni oko 25 minuta.

P.S. Po želji, pečeni koh preliti voćnim sokom, a može se poslužiti uz voće iz kompot.

INDEPENDENCE & CONSTITUTION

CONSTITUTION je ostao zabilježen kao brod kojim je u travnju 1956. iz Amerike otputovala Grace Kelly na svoje vjenčanje za princa Rainiera u Monaco a bio je i jedan od brojnih poznatih brodova koji su na kružnim putovanjima posjetili Boku kotorsku.

Piše:
Neven Jerković

Američki krstaši INDEPENDENCE i CONSTITUTION sagrađeni su za American Export Line iz New Yorka 1951. kao novogradnje 1618. i 1619. u brodogradilištu Bethlehem Steel Company Quincy Massachusetts za tro-tjedna transatlantska linijska putovanja iz New Yorka prema Europi, uglavnom Sredozemljem do Napulja i Genove. Usput plove i na rijetkim kružnim putovanjima, te bi tako povremeno doplovili i do Boke kotorske. U to vrijeme, neposredno nakon završetka Drugog svjetskog rata i na pragu tzv. Hladnog rata, brodovi u gradnji su morali poštivati stroge zahtjeve Pentagona da se u kratkom vremenu mogu transformirati u brodove za prijevoz vojnih transporta. Tako su oba broda imala rezervnu namjenu da po potrebi prevoze oko 5000 vojnika i njihovu kompletnu opremu. I strojarnica im je građena u dva odvojena prostora tako da su u slučaju uništenja jednog, brodovi sa drugim neovisnim strojem mogli neometano nastaviti vožnju. Ujedno su bili i prvi američki potpuno klimatizirani putnički brodovi.

INDEPENDENCE i CONSTITUTION imaju 20200 GT, dužinu 208 metara a četiri parne turbine ukupne snage 37000 KS im omogućavaju brzinu od 22 čvora. Na svojih devet putničkih paluba u prvom, kabinskom i turističkom razredu mogli su prihvatiti 1000 putnika koje je opsluživalo 320 članova posade.

Brodove je dizajnirao poznati američki industrijski dizajner Henry Dreyfuss u klasičnome stilu sa osnovnom namjenom za prijevoz oko tisuću putnika. Ali nakon što je zračni promet preuzeo primat u

Independence

transportu prekoatlantskih putnika, blizanci prelaze na Karibe. Međutim, American Export Line je 1968. odlučio oba broda raspoređiti pa oni tako na mrtvom vezu u Baltimoreu ostaju punih 6 godina. Tajvanski tajkun C.Y.Tung kupuje 1974. nekoliko velikih putničkih brodova, među njima i QUEEN ELIZABETH i INDEPENDENCE, ali mu planovi kružnih putovanja propadaju zbog velike naftne krize i drastičnog skoka cijena nafte na svjetskom tržištu. Nedugo iza toga, dobro osigurani QUEEN

ELIZABETH u tajnovitim je okolnostima izgorio u velikom požaru na moru a njegova se olupina i danas može vidjeti na prilazima luke u Hong Kongu. Ostali brodovi idu u raspremu ili veoma malo plove.

Neočekivano, stare i već otpisane brodove blizance odlučila je 1978. kupiti grupa američkih poduzetnika koji osnivaju American Hawaii Cruises te INDEPENDENCE kompletno rekonstruiraju. Obnovljeni brod je u svoj svojoj veličini ponovo zasjao 21. lipnja 1980. kao jedini liner koji cijelu godi-

Pred Dubrovnikom

nu plovi oko Havajskog otočja, prije svega oko otoka Oahu, Maui, Kauai i Big Island. Dvije godine poslije, priključuje mu se i CONSTITUTION. INDEPENDENCE je rekonstruiran još dvaput, 1994. u Newport News brodogradilištu u Virginiji i 1997. u Portlandu u Oregonu. Portland je bio zadnje mjesto susreta dvaju brodova blizanaca, jer je tu iste godine na planirano dotjerivanje došao i CONSTITUTION. Međutim sa njega je poskidano sve što je moglo biti upotrebljeno za produljenje života INDEPENDENCE-a, a ostatak broda je prodat dalekoistočnim rezalištima. Otegljen pomoću remorkera tamo nije nikada doplovio, jer je potonuo u vodama nedaleko Honolulua u studenom 1997. CONSTITUTION je ostao zabilježen kao brod kojim je u travnju 1956. iz Amerike otputovala Grace Kelly na svoje vjenčanje za princa Rainiera u Monaco a bio je i jedan od brojnih poznatih brodova koji su na kružnim putovanjima posjetili Boku kotorsku.

Prvi je put INDEPENDENCE posjetio Kotor i Dubrovnik 1954. na proputovanju prema Veneciji a isto je ponovio i sljedeće godine sa 590 putnika dolaskom u Kotor 17. ožujka 1955. Ostalo je i zabilježeno da je CONSTITUTION po cijeni od 1495 USD po osobi poduzeo 51-dnevno kružno putovanje sa polaskom 21. veljače 1962. iz New Yorka tičući luke Teneriffe, Madeira, Casablanca, Gibraltar, Palermo, La Valetta, Aleksandrija, Beirut, Haifa, Istanbul, Pirej, Kotor, Dubrovnik, Split, Venecija, Messina, Napulj, Genova, Leghorn (Livorno), Cannes, Barcelona, Palma, Lisabon i New York.

INDEPENDENCE plovi sve do konca 2001. godine kada je American Hawaii otišao u stečaj i od tada je rasporemljen u San Franciscu sve do 8. velja-

Ulazak u Bokokotorski zaljev

**Kraj puta -
Independence u Alangu**

če 2008. kada je pod imenom OCEANIC otegljen u indijski Alang. Još jednom usput promijenivši ime, ovaj put u PLATINUM II, nasukan je na 4 – 5 nautičkih milja od obala Gopnatha, nekih 30 milja jugo-

zapadno od Alanga te se tom prigodom trup broda neočekivano prepolovio. Na istome mjestu, na obalama indijskog Gujarata, dobri stari INDY je tako ipak morao biti konačno i izrezan u staro željezo.

Putovanje Grace Kelly

Kada je uprava America Export Linea saznala da će se holivudska diva Grace Kelly udati za monageškoga princa Reinera, te da u Europu iz New Yorka namjerava otputovati zrakoplovom do Nice, ponudila je njenoj majci pedeset besplatnih brodskih karata kako bi je nagovorili da promijeni odluku. Nakon što je ona za protuuslugu zatražila 100 karata, brzo su se našli na sredini i dogovorili 75 besplatnih putovanja za svadbenu pratnju. Brod CONSTITUTION je za tu prigodu modificirao plan plovidbe pa je sa svadbenom svitom i nekolicinom sretnika koji su imali privilegiju kupiti putovanje istim brodom 4. travnja 1956. sa putničkog terminala New York's Pier 84 otputovao prema Monte Carlu. Prtljaga novopečene princeze sastojala se od 80 kofera. Nakon osam dana plovidbe CONSTITUTION je u Monacu svečano dočekalo preko 20 tisuća budućih podanika i radoznalih turista, a princ Reiner je svojom jahtom AVANTE II doplovio do usidrenog broda. Tjedan nakon dolaska obavljeno je glamurozno vjenčanje, prvo, po važećim

zakonima, civilno u prinčevskoj palači a potom crkveno u katedrali. Tako je holivudska glumica Grace Patricia Kelly postala i službeno Her Serene Highness Princess Grace of Monaco. Naravno, čitav događaj su pratili i svi svjetski mediji, pa se je tako i CONSTITUTION našao na naslovnicama svih najvažnijih svjetskim medija.

Grace Kelly se ukrcava na Constitution

ZNAMENITI HRVATI U HERCEG NOVOME

Dušu jednoga grada čine ljudi. Mali, veliki, obrazovani ili ne. Svatko na svoj način unio je svjesno ili nesvjesno po zrno ljubavi, znanja, škerce, originalnosti, kulture ili vizije u život našega „malog mista“. Povijest je diktirala tempo i način demografskog kretanja stanovništva. Naseljavanja i raseljavanja donosila su različite kulture te obične i neobične ljude u Herceg Novi tako da su desetljećima i Hrvati ostavljali svoj trag mladim generacijama u naslijeđe, oblikujući društvenu sliku koja je temelj današnjem kulturnom imidžu grada.

Prema posljednjem popisu stanovništva u Crnoj Gori 2011. godine u Općini Herceg Novi ima 662 Hrvata.

U više nastavaka predstaviti ćemo znamenite Hrvate koji su pridonijeli očuvanju tradicije i kulturnog naslijeđa grada Herceg Novoga.

Šime Bačelić (8. 9. 1928. - 28. 10. 2013.)

Piše: Sanja Crnić
Fotografije:
Obiteljska arhiva

Mudro je mislio fra Antun, Grk s Krete, kada je početkom 18. stoljeća podučio Krapljane teškom, uzbudljivom i opasnom spužvarstvu. Stoljetna tradicija ronilaštva, spužvarstva i ribarstva davala je generacije Krapljana koji su od tada do danas razvili granu spužvarstva i ronjenja do samog savršenstva i to ponajprije što se tiče same tehnike ronjenja.

Da bi se tako nešto moglo raditi ponajprije vam mora biti u genima, a zatim morate biti

Šime Bačelić

strašno fizički te posebice psihički pripremljeni. Kako u genima, tako i u krvi, Šime Bačelić, junak naše priče, imao je more i zaron. Kada se uzme u obzir da je rođen na otoku Krapnju, onda nije teško zaključiti zašto je njegov životni put bio upravo takav kakav je i bio.

Tradicija ronjenja koju je naslijedio definirala je njegovo profesionalno opredjeljenje. Stare pumpe s niskotlačnim kompresorima i ronilačka oprema postali su njegovi stalni pratioci još od punoljetnih dana. Nakon završetka Podočirске škole Jugoslavenske ratne mornarice radio je u JRM i postigao zavidne uspje-

he čisteći podmorje Jadrana od zaostalih protubrodskih mina iz Drugoga svjetskog rata.

Karijeru u Mornarici zamijenio je u poznatome splitskom BRODOSPASU visokorizičnim poslovima rezanja i vađenja potopljenoga njemačkog minopolagača KIEBITYJA koji je nakon rekonstrukcije u Puli postao poznati brod mira GALEB i ploveća rezidencija ju-

Brodospas Split kolege s posla, 1948.

goslavenskoga predsjednika Josipa Broza Tita.

Već kao dvadesetčetverogodišnji mladić, tada već oženjen suprugom Ivanom, rođ. Matešić, koju je upoznao u Zadru, i kćerkom Gordanom koja je rođena također u Zadru, došao je u Petrovac davne 1952. god., zatim u Kotor

gdje mu se 1954. god. u kući Barbića na Muo rodio sin Vito i u kojem su boravili do 1960. god. kada su se doselili u Herceg Novi gdje im se rodio sin Davor. Malo je poznato da je Herceg Novi tada posjedovao poduzeće u čijem je sastavu bio prekooceanski brod IGALO na koji se ukrcao Šime Baće-

U svojoj barci se najbolje osjećao, 1988.

Otok Krapanj nadomak Šibnika

Njegova 'jahta', 1970.

*Šime i Ivana
sa sinovima Davorom i Vitom*

Obitelj Bačelić na okupu, 1991.

lič 1961. god. Brodomašinska škola koju je završio omogućila mu je savršeno poznavanje rada na mašinama Yumo i Paccard.

Nakon iskrcavanja osnovao je vlastiti obrt HIDROZIDAR 1969. god. u Tivtu. Obrt se bavio hidroziđarskim i podvodnim radovima pa se kao poduzetnik Šime Bačelić smatra „pionirom privatne hidrograđevinske operative u Crnoj Gori”, kako navodi Siniša Luković u jednom od svojih tekstova.

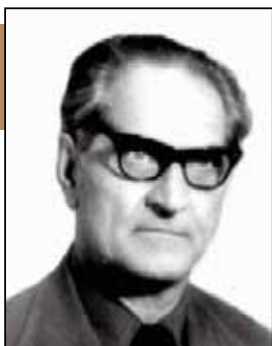
Mnogi infrastrukturni objekti Jadrana, od Ulcinja do Igalja, vezuju za svoj nastanak ime Šime Bačelića.

Iako je svoj radni vijek proveo u Crnoj Gori i tu pustio korijenje svojoj obitelji s troje djece, sedmero unučadi i sedmero praunučadi te uživao u krugu svojih prijatelja dr. Ratka Novaka, Đorđa Čelanovića i Miša Seferovića, uz ribanje i šalu, ipak je umirovljeničke dane proveo u Zadru.

Kada vam more uđe u krv, godine to ne mogu isprati. Iako umirovljenik, odavno istrošen morskim valovima, more ga je dozivalo. Obitelj Bačelić morala se odlučiti na jedan neuobičajen korak za njih - morala je prodati barku jer je Šime i tada samo znao nestati, a da nitko ne bi znao gdje, i otisnuti se na pučinu. Telefon nije nosio sa sobom i ukućani su često zabrinuti kretali u potragu za njim.

Bio je ponosan na svoju obitelj, svoj rad i svoje barke koje je zvao jahtama. Nije bio daleko od istine. Barke su posjedovale savršenu opremu koja je jamčila sigurnost, iznimno važan segment u njegovu poslu.

Svoje veliko iskustvo nesebično je prenosio na mlađe kolege. Iza sebe je ostavio mlađu, mandraču i bazene duž naše obale koji žive i danas, a s njima i ime Šime Bačelića koje je utkano u svaki kamen uzidan pod morem.

KOTOR MOJE MLADOSTI 4

Ekonomski i kulturni život grada, politička previranja, autentična imena osoba nositelja tih događaja - dokument su jednoga prošlog vremena 20. stoljeća koje nam želi ispričati suvremenik svih tih događaja, najstariji živući Kotoranin, dipl. ing. šumarstva Heliodor Prelesnik.

„Bez obzira na to što sam najveći dio svog života proveo izvan Kotora, osjećam se Kotoraninom jer mi je Kotor mladenački zavičaj.“

Priredio: **Dario Musić**

Istom ulicom dolazimo do južnih gradskih vrata do jakog izvora bistre hladne vode, zване Gurdić. Na brdu iznad njega je 1925. god. Mato Brožićević sagradio elektranu. Sudeći po prezimenu došao je iz Hrvatskog zagorja. Kada mu se jedinac Branko teško razbolio, majka ga je zavjetovala blaženom Graciji pa je crkvi na Muo za ozdravljenje ostao vrijedan zavjetni dar.

Vrelo Gurdić 1935.

Do elektrifikacije grada služili smo se petrolejskim lampama raznih veličina. Za primače sobe lampe su bile luksuznije, imale su bijeli porculanski abažur. Neke butige imale su i garbitne svjetiljke. Kad je došla struja, zbog čestih nestanka petrolejske lampe još dugo su se držale po kućama.

Sa Škaljarske pjace vraćamo se ponovno na Pjacu sv. Tripuna gdje dominira prostorom impozantna katedrala sv. Tripuna. U sjeverozapadnom uglu Pjace sv. Tripuna je dvorište kotorske biskupije s masivnim drvenim vratima. U dvorištu su rasla velika stabla naranača. Tadašnji biskup Frano Ucellini tu je živio s obitelji svoje neputice, udate za šaljivčinu Joza Franovića s kojim je imala sina Miloša i dvije kćeri, Mariju i Vinku. Miloš je naslijedio očevu narav šaljivca. Od mene je bio mlađi par

Foto-Laforest

Kotor, Katedrala Sv. Tripuna

Pomoštavanje zabranjeno

Trg sv. Tripuna 1910. god.

godina, ali smo zajedno golubarili, tj. hvatali i držali golubove. Ja u šufitu (potkrovlju), a on u stražnjem dvorištu biskupije. Završio je natiku, ali tada u socijalizmu nitko nije mogao van iz Jugoslavije. Uspio se ilegalno ukrcati na neki strani brod i domoći se Amerike. Zbog njegovog bijega imao je neugodnosti Bepo Alfire-

vić, njegov drug. Kad je stigao u Ameriku Miloš mi se samo jednom javio i od tada nikad više. Kotorskom biskupu Franu Tice Ucellini, dobroćudnom, naivnom starcu služio sam misu na latinskom, zasluga mu je što je nabavio orgulje za katedralu. Bio je rodom s otoka Lopuda kraj Dubrovnika gdje je nakon smrti i pokopan. Do izbora novog biskupa apostolski administrator biskupije bio je don Gracija Ivanović, župnik crkve sv. Eustahija u Dobroti. Vjernici su o njemu imali visoko mišljenje i toliko ga poštovali da su željeli da on bude biskup. Međutim, on se nije htio prihvatiti te dužnosti pa je trebalo izabrati između prčanjškog župnika don Nika Lukovića i kotorskog kanonika don Pava Butorca. Oba su bili cijenjeni kao ljudi i svećenici. Luković i Butorac su povjesničari Boke, ali Butorac je pisao i filozofske i sociološke teme. Lukovića su preferirale postojeće vlasti, ali je Vatikan ustoličio 1938. god. profesora Pava Butorca za kotorskog biskupa. On je do tada bio vjeroučitelj u gimnaziji, a školsku misu služio u crkvi sv. Duha. Butorčevo ustoličenje biskupom Hrvati Kotora popratili su s velikim oduševljenjem. Pred katedralom je podignut slavluk, formiran je špalir sa zastavama hrvatskih društava *Napredak* iz Kotora, *Sastanak* iz Škaljara, *Zvonimir* iz Mula te *Sloga* iz Prčanja. Uz mnoštvo okupljenog naroda dočekan je novi biskup u pratnji drugih biskupa i klera. Nakon velike mise biskupa Butorca je pred crkvom pozdravio dr. Tripo Petković u ime svih katolika i hrvatskih društava. Crkveni zbor *Sveti Tripun* otpjevao je prigodnu pjesmu uz pratnju triju glazbi. Nakon toga, praćen glazbama, u dvorištu biskupske palače Butorac je primao čestitke građana. U hotelu *Graz* (vlasnica Amalija Reiter) priređen je banket za 80 uzvanika. Na večer je povorka građana s glazbom i bakljama došla do kuće pod prozor biskupskog stana, zapjavalala hrvatsku himnu *Lijepa naša*, a čuli su se i povici - Živio prvi hrvatski biskup! Živio dr. Maček! Živjela slobodna Hrvatska! Ti povici nisu neobični kad imamo u vidu da je to bila 1938. god. kada su svi istaknuti Hrvati prihvaćali dr. Vladka Mačeka za vođu koji se bori da Hrvatska u Jugoslaviji dobije autonomiju, što je i postignuto 1939. god. uspostavom Banovine Hrvatske, ali u koju nije ušla Boka kotorska kako su priželjkivali bodeljski Hrvati. Moja obitelj, kao susjedi, bila je u prijateljskim odnosima s Butorcima pa je tako moj pape bio vjenčani kum Mariji, sestri biskupa, kada se udala za oficira Tomislava Šanteka. Vjenčanje se održalo na otoku Gospe od Škrpjela, a vjenčao ih je sam Butorac. On je svoj životni vijek završio kao dubrovački biskup. Nisu mi poznate okolnosti zbog kojih je

napustio Kotor, ali pričalo se da su tome pridonijeli Talijani i komunisti. Na Pjaci sv. Tripuna svake godine u veljači održavana je vanjska svečanost u znak proslave sv. Tripuna, patrona grada Kotora i biskupije. Tu se još nalazi i poznata palača Drago. Našu šetnju ondašnjim Kotorom nastavljamo sjevernom ulicom koja dolazi sa Škaljarske pjace i prolazi iza katedrale do crkve sv. Josipa. Na nešem putu prolazimo pokraj crkve sv. Pavla i crkve sv. Križa te uz veliku zgradu tamnice (zatvor, karaklak) i skladišta vatrogasaca (pompjera) koji su tu držali cijelu opremu za gašenje požara. Njihove vježbe za nas djecu bila su velika atrakcija.

Kotorski biskup Pavle Butorac (1888. – 1966.)

Nasuprot crkve svetog Josipa bilo je javno gradsko kupatilo s toplom i hladnom vodom, u prizemlju tuševi, a na katu kade, a prije toga tu se nalazilo nahodište za nezbrinutu djecu.

Idući ravno dalje, ostavljajući crkvu sv. Josipa s desne strane, na kraju ulice, prije nego skrenemo lijevo, pred nama su dvije skaline koje treba prijeći i ulazimo u uličicu gdje je smješten *kažin* (javna kuća, bordel), jedna vrsta *ugostiteljstva* za sve one kojima bi mililo popiti i zabaviti se u društvu *ljepotica*.

Skrenemo li lijevo malo niže ostavljamo lijevo crkvicu sv. Ane, a u produžetku ulicom dolazimo do crkve sv. Marije od rijeke (sv. Marija Koledata ili Blažena Ozana, nazvana u narodu).

Crkva sv. Marije Koledate -
Blažene Ozane 1920. god.

Ova crkva je 1930. god. obnovljena u povodu velike proslave pobaženja Blažene Ozane, za koju je bio zadužen don Ivo Stjepčević. On je tada na pročelju crkve postavio ploču s podacima kada je sagrađena i da su je gradile obitelji Dersa (Držić) i Bisacca. Ploča je kasnije skinuta i navodno negdje pohranjena. Za autora teksta na ploči i njezino postavljanje pogrešno se navodi prčanjški župnik don Niko Luković koji s tim nije imao ama baš nikakve veze. Ta pogreška navedena je kada se pisalo o Marinu Držiću prigodom obilježavanja 500. godišnjice njegovog rođenja. Za proslavu pobaženja bio je formiran odbor od nekoliko građana na čelu s biskupom Ucellinijem, u kojem je bila i moja majka Eleonora. Za izradu srebrne pale na sarkofagu blaženice zaslužan je zagrebački odvjetnik Kotoranin dr. Josip Jedlowski, koji je angažirao renomiranog skulptora Antuna Augustinčića koji je na njoj reljefnim profilima ovjekovječio biskupa Ucellinija, don Ivana Stjepčevića, moju majku i druge. Iza crkve nalazi se palača Grubonja uz koju prema brdu vodi put s mnoštvo skalina kojima se ide na tvrđavu Sveti Ivan (San Dovan), sagrađenu na okomitoj hridi s mnoštvom puškarnica. Na polovici brda okružena tvrđavom je crkvice *Gospa od zdravlja* kojoj pobožni građani svake godine idu na svečanu misu 21. studenoga i tada

Rijeka Škurda – Crnogorski Pazar 1908. god.

su otvorena vrata za posjet tvrđavi. S tvrđave je prekrasan vidik na Kotorski zaljev i grad, a u podnožju druge strane tvrđave je kraški zaselak Špiljari pokraj kojeg ide pješački put za Crnu Goru. Iz Špiljara su obitelji Milošević, Franović, Jovanović i Moškov koji su u Kotoru dugo bili jedini mesari.

Ostavljamo tvrđavu i evo nas na sjevernim vratima grada (Porta fiumera). Odmah desno buči mlin Prčanjanina Marasovića, a prijedemo li kameni most preko rijeke Škurde, eto nas na Crnogorski Pazar. Ostalo mu je još samo ime jer odavno Crnogorci tu više ne pazare. Sada je tu daskama ograđen prostor za igranje na buče. Ispod mosta, desno je prostrana šljunčana ravan na kojoj lavandere i druge žene peru i ispiru robu, a potom je tu i prostiru da se osuši. Kao dječak išao sam na izvoriste Škurde koje je izgledalo kao široki požutjeli kameni tunel kojim protječe voda. Sa svojim vršnjacima spuštao sam se pokraj gradskih vrata u rijeku, išao bos, s cipelama u ruci. No, vratimo se ponovno u grad do crkve Blažene Ozane i nastavimo uličicom do male pjacete gdje je bila *Bokeška stamparija*, a do nje prodavaonica kruha Ciko. Nije mi poznato kada je ta stamparija osnovana ni otkad ima to ime, ali znam da je prvi kotorski (i svjetski) stampar bio Andrija Paltašić, mletački učenik (15. st.). Ta je tiskara 1918. god. stampala na njemačkom jeziku drugo izdanje knjige moga djeda Franja Laforesta *Boka kotorska*, a 1926. god. na hrvatskom *Vodja po Kotoru* don Iva Stjepčevića te njemački prijevod prof. Antona Mayera i engleski prijevod prof. Rajmonda Peručića. To djelo džepnog formata na 72 stranice zapravo je sažeta, ali autentična povijest grada Kotora u kojemu su citirani (i prevedeni) svi postojeći latinski natpisi na zgradama, crkvama, spomenicima i spomen-pločama.

(nastavlja se)

*Kapetan Bartulović
u „Velikom ratu“*

Pad Lovćena u siječnju 1916. godine

OSVAJANJE LOVĆENA 1916. OVJEKOVJEČILI I AUSTRO-UGARSKI SLIKARI:
*Slika „Angriff der Montenegriner“ („Napad na Crnogorce“)
autora Teodora Breitvajsera*

**Autori: Snežana Pejović i
Joško Katelan**

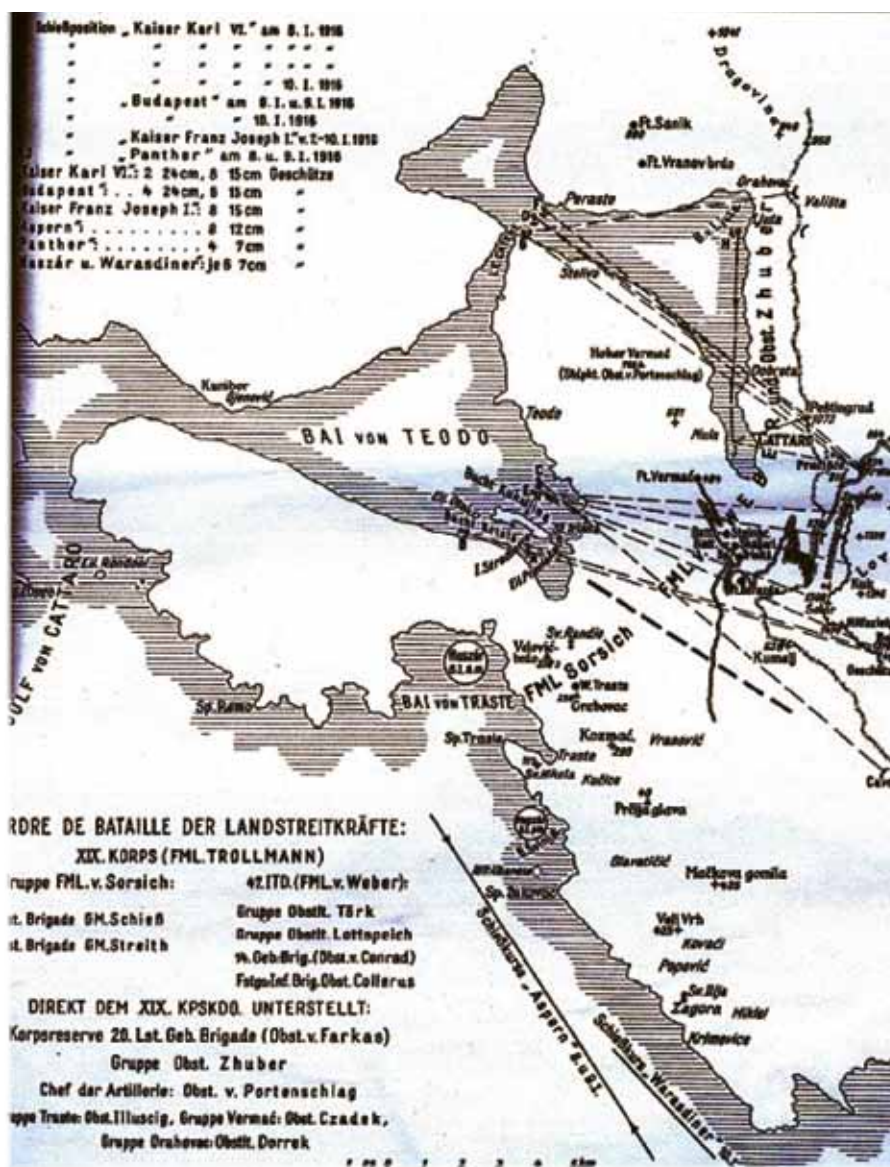
U nastavku našega feljtona o Prvom svjetskom ratu govorit ćemo o osvajanju Lovčena i kapitulaciji Crne Gore gledano kroz prizmu kapetana Hinka Bartulovića, tada rezervnog časnika u Austrougarskoj ratnoj mornarici, točnije na torpiljerki Tb 16, u svojstvu aktera i očevca ovog za Kraljevinu Crnu Goru kobnog događaja, kada je crnogorski narod izgubio na dugi vremenski period svoju državu.

O austrougarskom porobljavanju Crne Gore i daljoj sudbini crnogorskog kralja Nikole I Petrovića Njegoša i Kraljevine dosta se pisalo u historiografskoj literaturi sa različitih stanovišta. Praktično tek nakon obnavljanja crnogorske državnosti isplivale su na površinu mnoge potiskivane povijesne činjenice koje bacaju na ovo za Crnogorcu vrlo senzitivno pitanje sasvim drugu svjetlost.

Dragocjen prilog tome je svakako i memorijska literatura kojoj pripadaju „Sjećanja i uspomene“ kapetana Bartulovića, koja obiluje minucioznim opisima događaja i situacija sa puno faktografije o uključenju brodova Austrougarske ratne mornarice u ratne operacije kako bi dali podršku austrougarskim kopnenim snagama u ratnim okršajima protiv Crne Gore i njenom konačnom osvajanju.

Iz Bartulovićevih spisa saznajemo da je pomoćna ratna luka u Boki kotorskoj bila u periodu od 1914. do 1916. godine u zavjetrini ratnih zbivanja. Praktično sve aktivnosti aktivnog i rezervnog mornaričkog kadra svodile su se na vojne vježbe koje su vršene na postavljenim metama, kao i neke druge aktivnosti vezane za različite stupnjeve ratne pripravnosti. U dijelu svojih „Sjećanja“, Bartulović o tim aktivnostima vojnih brodova i mornarice kaže sljedeće:

„Matični brod „Blitz“ bio je stalno vezan uz molo skladišta za mine u Kumboru, u četvero-

RASPORED I PRAVCI DJEJSTVA ARTILJERJE K. UND K. RATNE MORNARICE: Dokument „Mitwirkung von k.u.k. Seestreitkräften an der Eroberung des Lovčens, 8., 9., 10. Jänner 1916.“

vezu, nedaleko od veza njegovih torpiljera, plutače za vez i drvenog mola u obližnjoj uvalici.

Zadaci naših torpiljera bili su raznovrsni: čišćenje plovidbenih puteva i prolaza kroz minska polja i van njih, vađenje iz mora lutajućih mina i mina nasukanih na plažama i uvalicama, konprimiranje malih torpeda na stanicama u Boki Kotorskoj sa vazduhom; traganje za plivajućim predmetima na moru, na pučini izvan minska polja i plovidbenih puteva; prebacivanje oficira iz mjesta u mjesto; pe-

ljarenje transportnih brodova u konvojima i njemačkih podmornica, čišćenje minska prolaza i puteva pred podmornicama; sudjelovanje u odbrani obala pri akcijama teških i lakih krstaša na otvorenom moru i spremnost za posljednju odbranu unutar granica Boke kotorske.

Službu smo vršili u dvije smjene po 24 sata, od 8 do 8 u prvoj i drugoj pripravnosti i bili slobodni 24 sata pogašenim vatrama.

Intenziviranjem ratnih operacija na svim frontovima, neminovno se mijenjaju okolnosti u

Ratnoj mornarici. Postupno se mornarički kadar "ojačava" po nacionalnoj pripadnosti, oficiri- ma i vojnicima austrijske i ma- đarske nacionalnosti, koji, iako katkad bez znanja i obučenosti za mornaricu, zauzimaju sva ključna mjesta u vojnoj hijerar- hiji. Slavenski živalj se takođe regrutira, ali kako je to bio slu- čaj sa kapetanom Hinkom Bar- tulovićem, imaju rang rezervnih časnika, odnosno mornara-re- zervista. Razbuktavanjem rata rezervisti nisu otpušteni iz vojne službe, već su zadržavani duže od vojnog roka na više godina, što je dodatno, uz nemaštinu i glad koju je rat donio, podgrija- valo nezadovoljstvo regruta. Kod svih je bila samo prisutna želja da se rat okonča i da se vrate svojim obiteljima i normalnom životu. Sve više je rasla odboj- nost, mržnja i prkos, posebno pripadnika slavenskih naroda, prema crno-žutoj monarhiji. O tome najbolje svjedoči opis osvajanja i pada Lovćena i Crne Gore u refleksijama kapetana Bartulovića koji je pun sućutnih emocija za „bratski crnogorski narod” i njegovo stradanje, ali i ironije i sarkazma za Austro- ugarsku monarhiju i njene vla- dare.

Ovaj dio Bartulovićevog zapisa donosimo integralno, jer sma- tramo da sa historiografskog stanovišta može biti veoma va- žan pošto su detaljno izneseni podaci o djelovanju Austrougarske ratne mornarice u okupaciji Kraljevine Crne Gore. Napomi- njemo, takođe, da je kapetan Bartulović bio pripadnik slaven- skog življa i kao takav rezervni časnik, koji sasvim sigurno nije imao pristup svim oficijelnim podacima kojima je raspolagala Ratna mornarica. To znači da je do svojih informacija dolazio na razne načine, pribavljajući ih iz različitih izvora.

“90. PAD LOVĆENA – PADA CRNA GORA [str. 110-115 ruko- pisa]

Prvo vrijeme mojega ukrca- nja na Tb 16 prolazilo je tiho i mirno, u veoma povoljnoj općoj

bezbjednosti, kao da se ne na- lazimo u ratu. U Boki kotorskoj smo se osjećali kao da se nalazi- mo u ratnoj zavjetrini. Nitko od nas nije želio rat, nije želio uzi- manja i osvajanja tuđega, kla- nja i ubijanja, pljačkanja i ra- zaranja, žarenja i paljenja (?), a najmanje da se bori protiv svoje braće Rusa, Srba i Crnogoraca, koja se braća već kupaju u krvi pod udarcima kuršuma, đuladi i mača krvoločnih zvijeri, uljeza u njihove mirne zemlje.

Ubava Boka tiha je i mirna ko nikada do sada, ko da u njoj nema živa bića. Neprijatelja ne vide ni osmatračnice sa visokih brda ni izvidnice iz aviona, hidro- plana, podmornica i razarača.

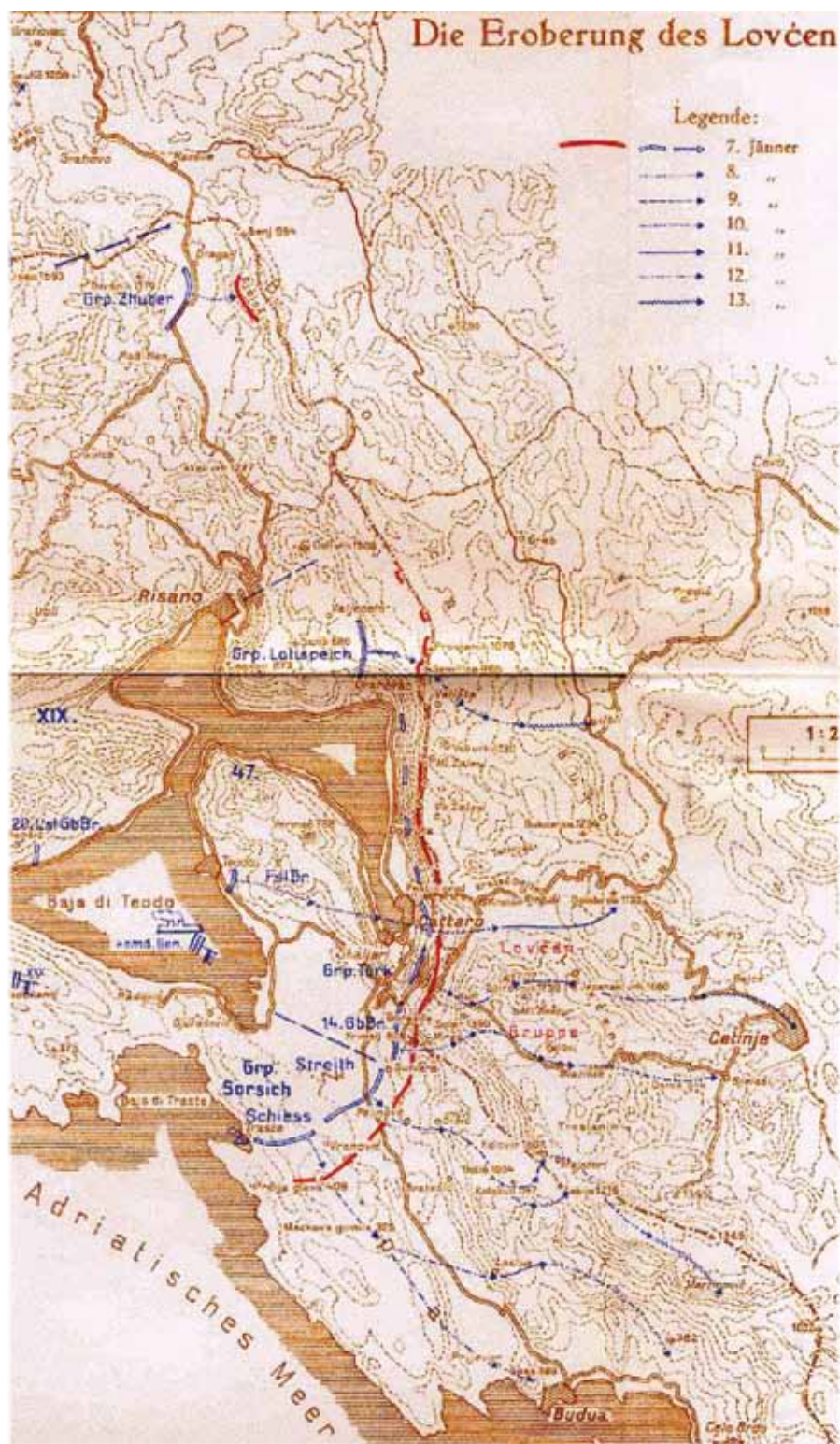
Mali broj ratnih brodova što se je tu nalazio pripadao je starijim godim (!) godištima. Taj je broj rastao postepeno i neopazice, a sidrio se i vezivao uglavnom oko Denovića i Baošića, pa do Tivta. Tako se je pomalo stara lokalna obrana povećavala pomalo flotil- jama torpiljera, razarača, lakih i teških krstarica, te podmor- nica. Počinje nemir i prekida se tišina i mijenja se osjećaj da se nalazimo u ratnoj zavjetrini. Sada kada se nađemo u Herce- gnovome, jedinom mjestu Boke iz kojega se može viditi (!) daleki morski horizont između starih tvrđava na otočiću Mamula i Oš- tri rtu, sve to češće ljudi upiru oči u pučinu i u Lovćen u očeki- vanju da će viditi (!) neprijatelja koji će im donijeti slobodu i mir, savezničko brodovlje na moru i braću Srbe i Crnogorce sa brda, skrivajući u sebi najtoplije osje- ćaje za njih, za oslobođioce. Isto tako gledaju i mornari sa bro- dova sa mora pred Bokom skri- vajući u sebi želje da se rat što prije svrši.

Boka je uvijek bila odsječena od glavne luke u Puli. Sada, u ratu, još više. Pretvorena u rat- nu bazu k. u. k. Ratne morna- rice Boka nikada nije bila tako daleko od svijeta kao sada kada je s kopnene strane ostala ogra- đena visokim brdinama (!) i kada su joj prilaze sa morske strane ogradili barikadama i minskim poljima.

RASPORED I DISTRIBUCIJA CILJEVA KLASIČNOG ZEMALJSKOG TOPNIŠTVA:
Na mapi „Zielverteilung für das Einschleichen der Artillerie“ artiljerijske K. und K. grupe i ciljevi njihovih dještava su naznačeni posebnim bojama

Brodovi naše flotile rijetko su plovili na jug do rta Arsa (!). Po- nekad su se zalijetali do Pule i prihvatili konvoje transportnih brodova što su prevozili trupe i ratni materijal u Boki (!). Drugi brodovi rjeđe su napuštali Boku, pa su njihove posade srasle sa njihovim čeličnim palubama, a njihove kobilice obrasle do vo- dene linije luparima, školjkama i travom. Posadama tih brodova postaje svakog dana sve teže, mučnije i dosadnije.

**PRODOR PJEŠADIJSKIH SNAGA 19. KORPUSA K. UND K. ARMIJE NAZNAČEN PO DANIMA:
Dokument „Die Eroberung des Lovčén“**

I tko zna koliko bi vremena još trajala u Boki ova tišina, mirnoća i zavjetrina vojske i mornarice da se dvoglavi orao u svom padanju nije prenuo, da se nije

naš premilostivi, plemeniti, apostolski česar i kralj sjetio da njegovu toliko ljubljenu i hrabru djecu također malo prene iz sna i mrtvila, da im pruži priliku da

se malo pokrenu s mjesta, da se malo pozabave i povesele, pa i da žrtvuju svoje mlade živote za Njegov slavni Habsburški dom, prije nego li mu oni skoknu na grbaču.

Austrofil i crno-žuti militaristi teško su podnosili blizinu Crnogoraca na granici do skoro samog mora i da s visova svojih brda mogu da osmatraju, izviđaju i nadziru svaki pokret vojske, avijacije i mornarice u Boki i na otvorenom moru, pa su zaključili da je došlo vrijeme da učine tome kraj, da napadnu, da otmu Lovćen i osvoje Crnu Goru.

Za to sada u Boki grade betonske stupove uz obalu od Perasta do Bajove kule i od Veriga do Prčanja pod izgovorom da su to stupovi za vez trgovačkih brodova.

Pomoćni brod „Fram“, na kojem je časnik kap. d. p. (?) Božo Derikuska, Dubrovčanin, sada prenosi neku specijalnu željeznu građu za koju mi on kaže da su to dijelovi merzera od 42 cm.

Od Zelenike prema Kotoru kreće se po noći vojska i komora sa topovima da bi po danu počivala sakrivena u šumarcima pod maslinama, kostanjima i borovima.

Oko betonskih stupova sada se gomilaju sidra, lanci i čelična užad.

U Tivtu i Oku (?) podižu se čelični stalci za merzere od 42 cm.

Na betonske vezove dolaze jedan po jedan ratni brodovi i okreću svoje najdalekometnije topove prema Lovćenu, podižu im elevaciju uranjanjem suprotnih dijelova brodova još više u more, da bi topovi dostigli što višu visinu na Lovćenu.

Napad na Lovćen [str 111-115 rukopisa]

Isplovili smo sa veza u Kumboru najvišom brzinom vožnje kasno, pred samu tamnu i mrklu noć i pristali u Hercegovome uz lukobran. Na lukobranu nas je čekalo nekoliko viših generalštabnih oficira. Uokolo ni žive duše. Komandant je preskočio ogradu i skočio na lukobran, toliko mu se je žurilo da izvrši i za njega toliko tajanstveni zadatak.

Pristupio je oficirima koje je na brzinu pozdravio po propisu i tada mu je jedan oficir predao veliku žuru (!) vrećicu zapečaćenu mnogim crvenim voštanim pečatima i vezanu crno-žutim jamstvenikom, unakrst. Odmah smo otplovili iz luke i sa (!) najvišom brzinom vožnje uronili u gustu tamu noći prema barikadama u Đenoviću. Oko nas sve je zamračeno i odnikud tračka svjetlosti. Otvaraju nam barikade i mi ih prolazimo s velikom brzinom vožnje nakon što smo izmijenili znakove raspoznavanja. Uplovili smo u Verige i sretno prošli kroz taj tamni tunel, pa skrenuli desno u još gušću tamu. Valovi što ih čini naš brod odbijaju se po desnom boku od žala i mi se upravljamo po bijeloj pruži što se odbija od obale i po jeki našeg vijka i ventilatora što nam dolazi sa planina i prekida grobnu tišinu kraja uz koji plovidimo na našem putu.

Kada smo stigli po prilici do visine crkve na Prčanju, nismo znali koliko smo udaljeni s jedne, a koliko s druge strane od kopna. Malo kasnije naš reflektor osvijetlio je jakim mlazovima svjetlosti put pred nama i mi smo se približili Kotoru, dnu Bokokotorskog zaljeva. Tražimo reflektorom plutaču za vez i smanjujemo brzinu vožnje. Tada sam rekao komandantu da je pogibeljno što to čini sa svjetlom reflektora, jer bi nas mogli sa Lovćena sasuti kamenjem. Kada smo se vezali ugasili smo reflektore, a komandant je odmah sišao sa mosta i pošao prema krmi. Tada sam sišao i ja. Jola (Čamac preklapne građe, znatno širi od skulera; dobro izdržava talase, zbog čega ga upotrebljavaju na moru i rijekama za vežbanje u veslanju.) je bila već u moru o lijevom boku broda, siz otvoren, postavljene ljestve i u čamcu dva mornara na veslima, a treći na vrh pramca sa fenjerom u ruci. Komandant je stajao kod siza i kada sam došao do njega predao mi je onu istu kuvertu što je dobio u Hercegovome i rekao mi da je odmah predam u Kotoru komandantu svih snaga u Boki

kotorskoj. Uzeo sam u ruke rudo kormila i upravio čamac u tamu sasma na lijevo. Tada smo ugledali neko blijedo svijetlo što se kreće gore dole (!) i upravili smo pramac čamca na nj. Svijetlo se je zaustavilo i kada smo došli bliže ugledali smo nekoliko silhueta (!), naoružanih vojnika. Pristali smo i ja sam se iskrcao na pristanište sa mornarem koji je nosio fenjer pošao je naprijed, a ja sa ostalima u sredini. Grobna tama i nijesam vidio kada smo stigli pred zatvorena gradska vrata, već čuo udaranje šakom našeg predvodnika i doziivanje da se otvore vrata. Otvorio se je prozorčić na vratima i pramna (?) svijetla nas je osvijetlila, a predvodnik je nešto šaputao. Otvorili su mala vrata i pustili da uđemo u grad. Stali smo pod velikim svodom gradskih vrata i u isti čas istrčala je velika straža iz stražarnice naoružana noževima na puškama i trkom se je postavila sa obje moje strane, a mog mornara sa fenjerom postavili na čelo. Na zapovjed: „Na desno marš“, krenuli smo u gradsku tamu i skrenuli lijevo na Trg oružja. Tišinu noći probija bat i škripa vojničkih cokula po kamenom pločniku i jeka što odzvanja od zidova bliskih kuća. Skrećemo desno i kod zatvorene apoteke skrećemo u još tamniju ulicu kroz koju smo jedva išli trojica u redu, pa smo udarali bokovima jedan o drugog i o zidovima kuća. Pred nama je stalo svijetlo i stali smo i svi mi. Predvodnik lupa šakom na neka vrata. Vrata se otvaraju i ulazim sa par vojnika pratnje u kuću. Cokule odzvanjaju o drvene stepenice (!) na vrhu kojih se otvaraju neka vrata i vidi slabo svijetlo. Ulazim u maglu dima od cigareta i dišem kiseli vazduh, smrad od nikotina i izgorenog petrolja petrolejske svjetiljke koja desno napred (!) od mene škilji (!). Kada sam došao do svijeće neka se ruka ispružila iz polutame i podigla plamičak svijeće i ja sam sada vidio pospanog oficira, koji se mukom podiže sa stolice. Vidim po stolu razbacani papir, spise, korice za spise, prepune pepelnice čikina (!), opušaka ci-

gareta iz kojih se još uzdiže plavičasti dim.

Pretstavljam (!) se oficiru i tražim komandanta. I dok sam govorio osjetio sam da se iza mene otvaraju neka vrata. Okrenuh se i ugledah nekog čovjeka koji tiho ulazi u našu sobu i navlači rukav vojničke bluze na ruku, te pri tome čujem zveckanje njegovih dekoracija. Iz mraka se je pojavio neki viši oficir, general, možda i maršal. Bio je gologlav, zaobišao je mene i stol s lijeve strane i stao pred ukočenog dežurnog oficira, koji mu je nešto raportirao. Pretstavio (!) sam se komandantu i predao mu kuvertat, što ga je pružio oficiru koji ga je pregledao sa svih strana i vratio komandantu koji ga je obrtao u rukama i opet vratio oficiru i naredio mu da ga otvori. Oficir je razrezao jamstvenik i nožićem otvorio vrećicu koju je predao opet komandantu. Sada je iz vrećice prosuta po stolu hrpa nekakvih kartona, crteža i tablica i ja sam shvatio da je to plan izrađen do najmanjih sitnica. Komandant je prešao rukom preko kartona i još ih je više proširio po stolu, ustao i zahvalio mi, te me pozdravio. Propisno sam mu odzdravio, okrenuo se za stoosamdeset stupnja, izašao u hodnik gdje me je čekala pratnja. Istim putem i na isti način vratili smo se na obalu.

Išli smo prema našoj joli. Tišinu noći prekidaju udarci vesala pomiješani nekim čudnim šumom što dolazi sa Trojice poviše Škaljara. Taj šum smo i ranije slušali kada smo odlazili s broda, ali sada nam se čini da je nešto jači i da je pomiješan muklom tutnjavom automobilskih motora, kamiona i drugih kola, što su se penjali polako uz kaniće Lovćena. Po tom šumu izgledalo je da je kolona kola dosta velika.

Izgleda da se je mom komandantu žurilo na spavanje. Skoro nijesam ni stao nogom na palubu, a jola je bila okačena za kuku dizalice, strojevi su pištali, ventilator grmio, a propeler mlatao. Plovimo.

Izvijestio sam komandanta o izvršenom na mostu. Sada obo-

jica slušamo šumove sa Lovćena. Obojica mučimo. I obojica smo sretni kada ih više nijesmo slušali. U tom času sam osjetio da je tama progutala mali, ponosni, hrabri i nadasve čovstveni mali (!) naš bratski narod koji te noći gubi svoju kršnu i neosvojivu Crnu Goru, što ju je volio više nego išta drugo na svijetu. Uzdržana topla suza razlila se niz lice. Eto nas u Kumboru. Odmah smo legli da spavamo i nijesmo riječ progovorili o našoj vožnji kroz tamu. Spavao sam nemirno.

Opet neko hitno naređenje

Ujutro me je probudilo pripremanje broda za isplovljavanje. Brže bolje sam skočio iz kreveta. Komandant je bio već na nogama. Plovimo u Hercegnovi. U stroju pišti para, u kotlarnici tutnji ventilator, u kormilarnici klopoće stroj kormila, po palubi zvekeću lančane uzde kormila, pri krmi mlataraju u more listovi vijka, pište i zvižde na dimnjaku sirene i zviždak (!), iz dimnjaka se izvije gusti dim pomiješan bijelom parom, na krmenom jarbolu se izvija zastava, a na prednjem lepršaju neki zastavni znaci, oko broda kruže galebovi. Pitamo se pogledima: „A što je to sada?“ Svak radi svoj posao i pokunjeno muči. Odlazimo sa veza.

Pristajemo. Hercegnovi, lukobran. Nigdje žive duše, samo jedan galeb spustio se je na svjetionik. Čekamo. Što, koga? Osvrćemo se na sve strane ne bi li negdje ugledali nekoga. Eto, sada vidimo da iz željezničke stanice izlazi nekoliko viših oficira, pukovnika, generala, maršala, tko bi to znao. Stupaju tromo i dostojanstveno. Pokreću se kao pauci. Bljesak sa njihovih sjajnih dekoracija i dugmadi odbija se jutarnjem suncu. O da ih vide punice, kako bi im se divile! Ali ovdje nema žena. Eto ih na korijenu lukobrana. Moj komandant zauzima mjesto na sizu, a ja ih pozdravljam sa mosta i mornari u stavu mirno sa palube. Gledam kako prolaze drveni most i dolaze na palubu

prekrivenu kokosovim sagom, te kako izmjenjuju pozdrave sa komandantom. Odlazimo. Pravac Tivat. Plovimo najvećom brzinom vožnje. Oko nas pjeni, bruj, tutnji, šumi i dimi, lepršaju zastave, dim se polijega na brazdu, pramac se uzdiže visoko, a krma skoro je pod morem, brazda se uvija ko zmija. Barikade u Đenoviću. Pramac skreće put Tivta. Naši gosti neprestano pilje u Lovćen i nešto pokazuju rukom put njegovih vrleti.

Pristali smo u Tivtu uz molo br. 1. Ni ovdje žive duše. Eto sada uskrsnuo je na korijenu mola neki oficir koji skoro trči prema nama. Gosti silaze na molo i vode sobom našeg komandanta. Onaj oficir nešto raportira. Za čudo sve oko nas pusto, gluvo, nigdje nikoga, ni miša, ni mačke, ni galeba, ni čovjeka. Sve se uvuklo u svoje rupe.

Kada su oficiri pošli put Arsenala i ja sam pošao na most da vidim kuda će. Tada sam ugledao na sredini poljane Arsenala, na čistini nešto veliko pokriveno nepromočivim platnom. Oficiri sa mojim komandantom obišli su to nešto pokriveno. Vidim sada kako skidaju vojnici pokrivače ispod kojih se je pojavio veliki top na velikom željeznom podiju, merzer od 42 cm, a oficiri ga razgledaju sa svih strana. Vidim sada da se ljudi koji su se našli oko merzera hitno razilaze i negdje su iščezli. Oko topa čistina opet pusta. Gledam brodskim binokolom merzer, vidim oko njega stup prašine što se diže sa tla u vazduh i titra na sunčanim zracima. Do mene dopire podmukli tutanj. Pogledam put Vрмаća (!) i vidim kako se preko njegova vrha klata u vazduhu veliki projektil i diže put Lovćena, pušta na stijenje i diže oblak dima i prašine. U isto vrijeme preko Vрмаća (!) dopire do nas grmljavina topova sa brodova, pa i iz Oka (?) gdje je postavljen drugi merzer od 42 cm. Sada svi apostolski i česaro kraljevski topovi tuku francusku bateriju dugih cijevi od 15 cm, skrivenu u gudurama Lovćena, koju ubrzo i uništavaju.

Paljba je prestala. Bitka je svršena. Lovćen je ostao na svojem mjestu još ponosit, gord i uzvišen.

Lovćen je pao! Vraćamo oficire u Hercegnovi.

Lovćen je pao! Svojim padom potisnuo je još dublje bol i tugu u našim srcima i dušama, bolne i tužne osjećaje svekolikog našeg naroda. Svi smo u Boki pogruženi i svjesni da će ubrzo biti zbrisana sa zemljopisne karte jedna mala i nenaoružana zemlja, da će biti porobljen naš mali bratski hrabri narod.

Lovćen je pao! Njegove su sure stijene sada natopljene vrućom krvi našeg naroda sa bratskom krvi Francuskoga (!) naroda, Francuza koji su se borili rame uz rame sa Crnogorcima i pomagali im u borbi protiv do zuba naoružanog i u svemu mnogo jačeg napadača i krvnika, osvajača i ugnjetača.

Pad Lovćena nijesmo očekivali da će doći tako brzo.

Lovćen je pao, pala je i Crna Gora.“

Kao zaključak, možemo reći da je Kraljevina Crna Gora pokušala 10. siječnja 1916. godine ugovoriti primirje sa Austrougarskom, ali bez uspjeha. Austrougarska je inzistirala isključivo na bezuvjetnoj kapitulaciji i potpisivanju ugovora o miru. Kralj **Nikola I**, dio Vlade i dvora, 19. siječnja 1916. godine se evakuiraju u Albaniju i iz luke Medova prelaze brodom u Italiju. Ministri koji su ostali u zemlji donose 21. siječnja 1916. godine odluku o raspuštanju vojske, a 25. Istog mjeseca potpisane su Odredbe o polaganju oružja. No i pored toga, Kraljevina Crna Gora je ostala u statusu zaraćene strane, budući da je Kralj **Nikola** odbio izdati punomoćje „krunjnoj Vladi“ u domovini da potpiše ugovor o miru, izbjegavši na taj način formalnu kapitulaciju Crne Gore.

Slikovni prilozi su preuzeti sa http://www.montenegrina.net/pages/pages1/istorija/cg_u_1_svj_ratu/nagadjanja_i_dokumenti_vladimir_jovanovic.html

IN MEMORIAM

Nikola Nikša Čučić (4. 12. 1936. - 9. 7. 2014.)

Nakon duge bolesti, u Dubrovniku je 8.07.2014. godine umro maestro Nikola Nikša Čučić.

Njegovi zemni ostaci bili su izloženi u Kotoru u crkvi sv. Marije od Rijeke (Blažene Ozane) 10. i 11. 07, kada je kotorski biskup mons. Ilija Janjić, uz nazočnost više svećenika služio svetu misu uz pjevanje katedralnog zbora.

Homiliju je imao otac Biskup, a govorio je još i don Anton Belan.

Na groblju se u ime gradske glazbe od pokojnika oprostio predsjednik Ivica Biskupović.

Schubertovom 'Ave Maria' u izvedbi sopranistice Aleksandre Dobriše, te uz klavirsku pratnju Dejana Krivokapića, počela je komemorativna sjednica u povodu smrti Nikše Čučića, 11. 07. 2014. godine u koncertnoj dvorani sv. Duha.

U ime Muzičke škole „Vida Matjan” o uglednom profesoru Čučiću govorila je aktualna ravnateljica škole Marina Dulović.

Nikola Čučić rođen je u Kotoru 4. prosinca 1936. godine. Nižu i Srednju muzičku školu završio je u Kotoru, a Muzičku akademiju u Beogradu, na Nastavničko- teoretskom odsjeku i violinom kao usporednim instrumentom. Kao jedan od prvih akademski obrazovanih muzičara 1964. godine vratio se u rodni grad kako bi svojim znanjem, entuzijazmom i radom pridonio razvoju sveopće muzičke kulture Kotora, a samim time i Crne Gore. Kao profesor violine, dirigent zbora i orkestra, nesebično se davao i s velikim profesionalizmom gradio svoj pedagoš-

ki put. Sa svojim učenicima redovito je osvajao nagrade na mnogobrojnim natjecanjima i festivalima. Posebno se istaknuo vodeći dječji zbor Niže muzičke škole, koji je bio najbolji i u bivšoj Jugoslaviji. Na saveznim natjecanjima muzičkih škola četiri puta je njegov zbor osvajao prve nagrade - Zlatnu liru, i to u Sarajevu 1981., u Prištini 1984., u Novome Sadu 1986. i ponovno u Sarajevu 1989. godine. U Međunarodnoj kulturnoj razmjeni i suradnji imao je čast da upravo njegov dječji zbor predstavlja Crnu Goru na turneji u bivšem Sovjetskom Savezu gdje je održao više uspješnih koncerata od kojih je najzapaženiji bio u katedrali sv. Sofije u Novgorodu.

Nakon velikih pedagoških rezultata od 1980. godine bio je na čelu Niže muzičke škole u Kotoru. Njegovim golemim trudom i zalaganjima škola je 1985. godine useljena u zgradu gdje se i danas nalazi. Nakon razornog potresa trebalo je puno truda, znanja i entuzijazma, koji su svojstveni samo ljudima koji s puno ljubavi rade svoj posao, da se stvore uvjeti za rad škole koja je već potvrdila svoju ulogu i značajno mjesto za grad Kotor. Posebnu zahvalnost dugujemo mu za ideju da se crkva sv. Duha, koja je bila poslije rata pretvorena u ratni magazin, adaptira u koncertni prostor na kojem nam veći i razvijeniji kulturni centri još uvijek mogu pozavidjeti. Kao čovjek koji je nesebično volio svoj grad dao je poseban doprinos u osnivanju Srednje muzičke škole 1986. godine. U vrijeme njegova rukovođenja škola je bila prepoznata po kvaliteti nastavnog procesa, nagradama i priznanjima na natjecanjima, festivalima i manifestacijama, bila je stalno prisutna u kulturnom životu i radu te u raznim drugim segmentima kulturnog i društvenog života. Uz pedagoški rad, kojim se posebno istaknuo u školi, bio je i član Crnogorskoga simfonijskog orkestra Radio-televizije Titograd, predsjednik i organizator Festivala mladih muzičara Crne Gore, član Savjeta Festivala mladih muzičara Jugoslavije, dirigent Mješovitog zbora KUD-a „Nikola Đurković“, dirigent orkestra Gradske muzike Kotor, dirigent katedralnog zbora sv. Tripuna i član Udruženja kompozitora Crne Gore.

Na polju kompozitorske djelatnosti priredio je veliki broj obrada izvornih bokeljskih pjesama, transkripcija i aranžmana za orkestar, zbor i klapsko pjevanje.

Za svoj rad dobio je mnogobrojna priznanja i nagrade: tri plakete Kulturno-prosvjetne zajednice Crne Gore, Plaketu Saveza udruženja

muzičkih pedagoga Jugoslavije, Nagradu grada Kotora „21. Novembar“ i Odličje Časnog križa od pape Ivana Pavla II. (Pro Ecclesia et Pontifice), za visoko profesionalan rad zbora sv. Tripuna.

Posebnu čast doživio je s katedralnim zborom 2008. godine na svečanoj sv. misi u kotorskoj katedrali u povodu proslave jubileja 1.200 godina prisutnosti moći sv. Tripuna, kada je nastupio sa zborom Papinske muzičke kapele 'Sikstina'.

Jubilej 50 godina umjetničkog rada i djelovanja proslavio je 2009. godine.

Profesor Nikša Čučić bio je poseban autoritet, čvrstih uvjerenja i velikog stila. U profesionalnom smislu bio je perfekcionista koji je svaki svoj nastup studiozno planirao i ispolirao do kraja. Bio je odličan voditelj zbora pa iako je djelovao strogo mnoge generacije i danas se s radošću sjećaju dugotrajnih proba, mnogobrojnih nastupa, putovanja i nagrada. Imao je jasnu viziju zašto se nešto i kako radi, uz disciplinu duha. Radeći s njim naučili smo da je pedagoški poziv jedan od najodgovornijih i najuzvišenijih zanimanja koji u sebi nosi zadovoljstvo prenošenja znanja kao temeljne vrijednosti. Vrednovao je trud svakog pojedinca, poštovao kreativnost svojstvenu umjetničkom pozivu. Također nam je dao putokaz u vođenju i upravljanju školom u svim segmentima u kojima i danas djelujemo.

Moj prvi radni dan poklopio se s novom školskom godinom i useljenjem u novu zgradu. Kolektiv nije bio velik, ali kompaktan od rada i reda. Za svakog mladog čovjeka zadovoljstvo je bilo naći se u takvome radnom ambijentu.

Vjerujem da će njegov lik ostati među zidinama grada kako bi podsjećao na čovjeka koji je zadužio Kotor i muzički život našeg kraja, a sigurno znam da će nam svima nedostajati. Ponovit ću već izrečenu misao da sa svakom smrću drage osobe umire neizbježno i jedan dio nas samih. Ali vjerujem da će Nikša počivati u miru jer smo mu za pruženo znanje, rad i ljubav uzvratili suradnjom i ljubavlju.

O angažiranju Nikše kao voditelja katedralnog zbora sv. Tripuna i njegov rad s klapom govorio je član katedralnog zbora Slavko Dabinović.

„Moje intenzivno muzičko druženje sa Nikšom počinje prije više od pedeset godina, od daleke 1964. godine kada je počeo svoje prve profesorske korake u Nižoj muzičkoj školi u Kotoru. Davne 1967. godine preuzima zajedno s profesorom Srećkom Kekom Markovićem vođenje gradskog hora 'Nikola Đurković'.

Godine 1979., nakon potresa, u oktobru mjesecu zajedno s nas još nekoliko entuzijasta osniva prvu klapu u Kotoru 'Bokeljski mornari' s kojom stvara bogat repertoar klapskih pjesama iz Boke u njegovoj obradi, vodeći je tako narednih 15 godina i vrlo uspješno nastupajući u svim većim gradovima tadašnje države, u Za-

grebu, Beogradu, Rijeci, Splitu, Titogradu, kao i svim većim mjestima Boke i Primorja.

Još kao student druge godine Muzičke akademije u Beogradu 1959. godine diriguje zborom sv. Tripuna u povodu proslave 1.150 godina dolaska moći sv. Tripuna u Kotor, zamjenjujući dirigenta Antuna Homena. Zbor je za tu prigodu izveo veličanstvenu misu 'Stella Maris' od Petera Griesbachera.

Katedralni zbor preuzima 1989. godine i diriguje na proslavi 100-godišnjice proglašenja blaženog Gracije i 100-godišnjice Hrvatskoga pjevačkog društva 'Zvonimir' na Mulu. Misno slavlje predvodio je uzoriti kardinal Franjo Kuharić.

Zajedno s katedralnim zborovima Splitske nadbiskupije sudjeluje u euharističkom slavlju za vrijeme posjete pape Ivana Pavla II. Splitu 1998. godine. Dirigira cjelovečernjim Božićnim koncertom u Crnogorskom narodnom kazalištu 1997. godine, uz sudjelovanje zbora, solista i klapa 'Sv. Roko' i tamburaškog orkestra.

Uspješno predvodi Uskrsnji koncert u dubrovačkoj katedrali 2000. godine. Zbor nastupa na Svečanoj akademiji povodom blagoslova obnovljene katedrale sv. Tripuna i na svečanoj pontifikalnoj svetoj misi 2000. godine, koju je predvodio zagrebački nadbiskup mons. Josip Bozanić.

Dirigira zborom na svečanoj svetoj misi 2008. godine kojom je najavljen početak proslave jubileja 1.200 godina prisutnosti moći sv. Tripuna u Kotoru. Tom prigodom sudjeluje s poznatim zborom Papinske muzičke kapele 'Sikstina'. Prilikom hodočašća u vječni grad Rim, a u sklopu jubileja 1.200 godina prisutnosti moći sv. Tripuna u Kotoru, diriguje zborom na misi u crkvi sv. Jeronima 2009.

Također povijesni nastup zbora bio je u svečanom euharistijskom slavlju prigodom središnje proslave 1.200 godina prisutnosti moći sv. Tripuna u Kotoru 2009. godine. Svetu misu je, u zajedništvu prisutnih nadbiskupa, biskupa i svećenika, služio posebni izaslanik pape Benedikta XVI., uzoriti kardinal Franc Rode.

Svoj 50-godišnji jubilej umjetničkog djelovanja prof. Nikša proslavio je Koncertom duhovne muzike 2009. godine u Bazilici katedrali sv. Tripuna. Na koncertu su nastupili njegovi bivši učenici, sadašnji saradnici i crkveni pjevački zbor 'Sv. Tripun'. Gost koncerta bila je gospođa mr. Vera Kovacs Vitkay, primadona Novosadske opere i redovna profesorica solo pjevanja na Fakultetu muzičke umjetnosti u Novom Sadu.

Nikša je bio aktivan i na društvenom i političkom planu. Jedan je od osnivača Hrvatskoga građanskog društva, predsjednik Podružnice Hrvatske građanske inicijative, političke partije za Kotor, član Upravnog odbora Hrvatskoga nacionalnog vijeća i bio je više godina odbornik u lokalnom Parlamentu.

Priredio:

Jovan J. Martinović

1527.g.

Providur **Marko Balbo** (1527-1528) kovao novce sa likom sv. Tripuna, porodičnim grbom i inicijalima: **M B**.

Admiral Kotske mornarice **Ivan Beli**.

Još traju radovi na bastionu **Citadela**.

1528.g.

Prvi **Statut Bratovštine krojača**, gastald **Domenego Jakovov**.

Bivši providur **Domenego Griti** daje mjere za bedeme oko Kotora: ukupno **886** hvati (oko **1,541,60** m) na kojima ima **830** zubaca.

1529.g.

Providur **Alvize Muaco** (1529-1530).

Admiral **Ivan Beli** ostavlja testamentom novac za izgradnju samostana za građanske djevojke uz crkvu **sv. Križa**, ukinutog **1820.g.**

Slikar **Dominik** iz Venecije radi slikani **zastor** za **Relikvijar** katedrale **sv. Tripuna**.

1530.g.

Providur **Benedeto Valier** (1530-1532) kovao novce sa likom sv. Tripuna, porodičnim grbom i inicijalima: **B V**.

1532.g.

Providur **Trifon Gradenigo** (1532-1533).

Biskup **Luka Bizanti** iz Kotora (1532-1569).

1533.g.

Providur **Frančesko Sanudo** (1533-1534) kovao novce sa likom sv. Tripuna, porodičnim grbom i inicijalima: **F S**.

Bivši providur **Trifone Gradenigo** predlaže dubljenje korita rijeke Škurde.

1534.g.

Providur **Andrea Venier (Valerio ?)** (1534-1536).

1535.g.

Peraški plemići za vrijeme mise ubili opata crkve na otočiću Sv. Đorđa.

1536.g.

Providur **Markio (Melkiore) Mikiel** (1536-1538).

1537.g.

Snažan zemljotres ošteti **kuolu** katedrale **sv. Tripuna**.

1538.g.

Providur **Zuane Mateo Bembo** (1538-1540) kovao novce sa likom **sv. Tripuna** i inicijalima: **IM B**.

Providur Bembo sagradio veliki bastion **Bembo** kod Sjevernih vrata, gdje je ugradio svoj grb i natpis sa datacijom: **MDXXXIX**.

Porušen dominikanski samostan **sv. Nikole** na izvoru Škurde, zadužbina **Nikole Buće**, protovestijara cara Dušana, iz

1344.g.

Udružena mletačka, papinska i španska flota **Svete Lige** pod komandom admirala **Andreje Dorije** oslobodila na kratko **Herceg Novi** od turske vlasti.

1539.g.

5. avgusta:

Flota turskog admirala, kapudan-baše **Hajrudina Barbarose**, poslije preotimanja **Herceg**

Novog iz ruku Španaca, doplovi-la pod Kotor i zatražila predaju grada.

15. avgusta:

Napad flote turskog admirala **Hajrudina Barbarose** na Kotor prema **Sjevernim vratima** i uspješna odbrana.

21. avgusta:

Turska flota admirala **Hajrudina Barbarose** digla opsadu Kotora.

Dominikanska redovnica **Ozana** izašla iz stroge klauzure i hrabrila branitelje grada, a poslije se dala zazidati u čeliji.

1540.g.

Providur **Alvize da Riva** (1540-1542).

Obnovljena Sjeverna vrata u vrijeme providura Đan Matea Bembo, dužda **Andreje Griti** i generalnog providura Dalmacije Điolama **Loredan**, čiji su inicijali sačuvani ali su grbovi otučeni.

Sagrađena nova crkva i dominikanski samostan **sv. Nikole** u gradu.

Umro biskup **Tripun Bizanti**, teološki pisac.

Za **Bratovštinu kožara** novu oltarsku palu sa likom **sv. Bartolomeja** izradio najvjerovatnije Điolamo da Santa Kroće.

1542.g.

Providur **Lorenzo Salomon** (1542-1544) kovao novce sa likom sv. Tripuna i inicijalima: **L S**.

1543.g.

Admiral Kotske mornarice **Jakov Beli** predlaže gradnju novog samostana uz crkvu **Sv. Križa**.

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Časopis bez granica

Časopis Hrvatski glasnik, izdavača Hrvatskog građanskog društva, jedino je glasilo Hrvata Crne Gore. Bavi se temama važnim za život hrvatske zajednice u Crnoj Gori: političkim, gospodarskim, društvenim, kulturnim, povijesnim... ali je i u stalnoj misiji povezivanja dvaju država Hrvatske i Crne Gore

Distribuiraju se u Crnoj Gori, a putem pretplate stiže u Hrvatsku, Europu, Australiju, SAD...

Otvoreni smo za suradnju, sugestije i dobronamjerne primjedbe.

Nastojimo da svaki sljedeći broj uradimo bolje i kvalitetnije, sa raznolikim i zanimljivim sadržajem.

Budite i dalje s nama, šaljite Vaše priloge, budite i Vi jedan od kreatora našeg i Vašeg lista!

Pretplatite se!

ČASOPIS MOŽETE KUPITI:

U Kotoru u Katedrali sv. Tripuna i u uredu HGD CG,

U Tivtu kod povjerenika Andrije Krstovića,

U Baru kod predsjednika podružnice Vlada Marvučića,

U Podgorici u prostorijama podružnice, Trg Božane Vučinić bb,

U Herceg Novom u župnom uredu sv. Jeronim i kod predsjednice Crnić

NARUDŽBENICA

Ovim neopozivo naručujem ☐ primjeraka "Hrvatskog glasnika"

Ime i prezime/naziv tvrtke

Ulica i broj

Grad

Poštanski broj

Država

Tel/fax

E-mail

Datum

Potpis/pečat

MEDIJSKI PARTNERI

Hrvatski glasnik

PRETPLATITE SE!

Za Crnu Goru:

20 eura

na žiro račun
520-361700-17
Hipotekarna banka

Za Hrvatsku:

200 kuna

na kunski račun
23600001101667657,
Zagrebačka banka d.d.,
Poslovnica Dubrovnik
Vukovarska 7,
20 000 Dubrovnik

Za inozemstvo:

30 eura

Beneficiary 59 : /
ME25520042000000104966
(Acc. No-IBAN)
Hrvatski građansko društvo Crne
Gore, Zimski bazen Kotor Account
with 57a: HBBAMEPG (HIPOTEKAR-
NA BANKA AD PODGORICA) Inter-
mediary 56a: DEUTDEFF (Deutsche
Bank ag Frankfurt) EUR, USD

Ovu narudžbenicu i kopiju uplatnice pošaljite na adresu izdavača:
Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, Zatvoreni bazen Škaljari, 85330 Kotor, Crna Gora
Preplatiti se možete i u Uredu HGDCG u Kotoru

Frikom

www.frikom.com

ZAGREB

HRVATSKA

grad kulture

pogledajte osluhnite osjetite

ISKORISTITE MOGUĆNOSTI KOJE VAM PRUŽA **ZAGREB CARD!** www.zagrebcard.fivestars.hr

